Mircea Nedelciu Proză scurtă

compania

contemporani

Mircea Nedelciu

Proză scurtă

Aventuri
într-o curte interioară

Efectul
de ecou controlat

Amendament
la instinctul
proprietății

Și ieri va fi o zi

compania

Mircea Nedelciu

Proză scurtă

– *Efectul de ecou controlat* – *1981*

prefață de Sanda Cordoș

– 2003 –

ISBN 973-8119-76-6
13 x 18.5 cm
664 pagini

NORA sau balada zânei de la Bâlea-lac

Dimineți în șir, un soare de noiembrie între cețuri apare și din nou între cețuri dispare. Nora, pe plita de fontă, într-un ceaun uriaș apă din lac încălzește și toarnă apoi imense cantități de perlan. Fețe de masă, ancăre, naproane, perdele, pe toate acum, la sfârșit de sezon, zâna-i nevoită să le spele. Mâinile se-nroșesc mai întâi, apoi crapă, vântul în uși se lovește, șuieră-n creste, în apă se adapă. Ca un cutremur, ca un uragan se aude uneori dinamita făcând loc drumului transfăgărășan. Precum caprele-negre când sfioase vin către lac, soldații adesea pe la cabană se abat:

— Săr-mâna, Norica, ceva de băut de ne-ai da?

Un ceai de bujor și, când nu-i colonelul, ea scoate și țuica. Ei se-mbujorează precum mâinile ei, pe gheața lacului se duc câteșitrei, lemne pentru ea vor aduce, soarele din nou peste cețuri străluce. Dar de băut pentru capre tot nu-i, lacul e bocnă, izvoarele, tun, și când ești animal sălbatic, liber și singur pe creastă, nici n-ai cui să-i spui. Și, totuși, ce-ar fi, pârâul anemic cu gust de săpun? Dar soldații se-ntorc, aripi de parcă au avut, și, iată, nu departe de vilă, animalul cel zvelt l-au văzut.

— Sșșșt! zice unul imediat.

— Așa ceva, zău că mai rar ne-a fost dat...!

Și totuși l-au prins. Animalul din răsputeri cu ei s-a luptat. Pe unul din ei l-a și răsturnat, acum pe podea, înăuntru, zace ancorat și întins. Laptele cald din mână și inima femeii duioase să-l guste nu vrea.

— Noi ne ducem. Norica, om fi pân' la opt la apel!

Altfel, cu tot cu bocanci, i-ar hali colonelul cel chel. De pe potecă semne cu mâna să-i facă ar vrea, dar ceața înghite lumina și-o duce cu ea. Cu mâini și puteri de femeie, ea lasă din nou pentru o oră spălatul și unul din balcoanele vilei cu șipci de cinci țoii îl transformă în țarc. Scăpat de sub frânghii, animalul zvâcnește – o, câtă speranță în nările lui și-n dâra de aer pe care-o urmează! Cât de adânc ochii cei umezi în zare se-afundă, cum rămân nemișcați o secundă, cum Nora la rându-i privește la cer și cum, în seara crescândă, amintirile dreptul la viață și-l cer.

. . . .

Nora-i încă o copilă, șaișpe ani abia împlini, crede-n vise, în iubire, își dorește cinci copii și pe Doru îl urmează. El e monitor de schi. Îi vorbește despre munte, despre vânt și despre stele, despre câini de vânătoare, de cabane și castele. Ea-l zărește când, din clasă, pe fereastră-n sus privește, printre norii de sub creastă, el apare și zâmbește.

— Nora, Nora, ce-i cu tine? profesoara de chimie de la tablă a-ntrebat.

Nora-și pleacă-agale ochii:

— V-aș ruga să mă scuzați!

Vântul iar se zbate-n creste, cerbii zburdă prin zăpadă, Doru-i mângâie pe coarne și din ochi îi îmblânzește. Ca-ntr-un țarc se simte Nora, lumea-i dincolo de geamuri, norii urcă și coboară, cum să stai mereu în școală? Numai seara-l întâlnește, câte-o oră, pe furate, tatăl ei, de-ați ști, el este un cerber și jumătate. El nu știe despre munte că-i frumos, că e sălbatec, că se-nalță către soare ca un cal către jăratec. El tot crede despre Nora, făr' să știe de himeră, că ia note mari, învață, va ajunge ingineră. Nora însă, pe la șapte, când coboară să ia pâine, se oprește-întâi în parc și se joacă-un pic c-un câine. Este-un Saint-Bernard și-n urma-i, ca un făt-frumos bărbos, vine Doru să se-așeze în omătul cel pufos.

— Nu ți-e rece? întreabă Nora cu o grijă ne-ntrecută.

— Mie? spune-ndată Doru și pe gură o sărută.

Nori și munți atunci coboară către Nora cea frumoasă, se ating ușor de dânsa, mângâiere unduioasă, o privesc, o strâng în brațe, o iubesc ca pe o soră și o poartă lin, pe brațe, peste vârfuri cam o oră. Vraja, dar, curând se stinge, magazinele se-nchid, Nora aleargă-n graba mare să nu-nchidă și la Big. Mama însă bănuiește că ceva s-a cam schimbat.

— Cum se poate, chiar așa, pân-acum la coadă ai stat?

— Nu, mămico, dar pe stradă c-o colegă am discutat!

Zile trec peste oraș, peste școală, peste munte, primăvara se ivește, mai întâi ca un grăunte. Mai apoi ca un torent, ca o briză, ca o mare, ca un vânt care ridică de pe carte ochii fetei și-i înalță către cer. Ce să fie acolo, oare, unde păsările pier, unde vulturii cei aprigi, transformați în puncte negre, înghițiți-s de mister?

— Nora, iar n-ai învățat? se înfoaie profesoara.

— Ba da, știți, dar... am uitat!

Salvamontul iarăși urcă pe zăpezile eterne, cu frânghia și cu targa, Doru-n goluri se avântă. Nora așteaptă încordată, inima ei stă la pândă, dar de fiecare dată, mai bronzat, mai zâmbitor, el se-ntoarce și-o sărută, îndelung, stăruitor.

— Cum a fost?

— Ca-ntotdeauna, ca-ntr-un vis, ca-ntr-o icoană, ca-ntr-o lume fără seamăn, care-ți seamănă leit.

— Și de ce n-ai stat acolo?

— Mai lipsea ceva!

— Anume?

— Ochii tăi și-un gând prieten, zâna mea, chiar tu, știi bine.

Și-astfel Nora se decise și fugi-ntr-o zi de-acasă. Nu lăsa drept semn în urbe decât un bilet pe masă:

«Mamă, iartă-mă, dar lumea cea mai albă și mai pură mă așteaptă sus pe creste, fără mine ar pieri. Spune-i tatii să mă ierte și sărută-l pe obraz. Ingineră, eu, mă crede, n-aș avea nici pic de haz.»

. . . .

Au urcat mai întâi spre Cibin și, dup-o zi de mers, ajuns-au la refugiul Cînaia. O săptămână încheiată s-au tot spălat dimineața până la brâu cu apa rece a izvorului, s-au tot plimbat până la Iezeru Mare și-napoi, au tot mâncat conserve și s-au iubit în tăcere.

(Băieții se și mirau:

— Ce e cu Doru, se-nsoară?

— Aiurea, a zis și el așa, într-o doară!

Pe la alte refugii, cabane, din când în când despre el întrebau.)

Au trecut apoi prin Cindrelu și Oașa. Înapoi au venit pe la Pripoare și Crinț. Ca să evite orașul, din nou au urcat către Preajba. De acolo, cu mult curaj și inconștiență, trecură Oltul și urcară la Claia Bulzului. Chica Fedeleșului și Tătaru, ca să ajungă (în aceeași zi!) până aproape de Suru. Se-nnoptase, desigur, și creasta, la vreme ca asta, nu iartă. S-au oprit așadar. Lângă o stâncă scobită făcutu-și-au culcuș. În dublul sac de dormit, din nou, obosiți, se iubiră. Crivățul noaptea imita printre stânci animale și păsări. Nora nu-l auzi, dormi tun cu tâmpla lipită de pieptul cel mare și bun. În cea mai frumoasă dimineață de mai coborâră agale spre Suru. Aici

Doru-și întâlni, iată, vechii prieteni. Ei stăteau pe terasă, la soare, beau ceai de bujor, trăncăneau și priveau către vale. Apariția Norei îi schimbă dintr-o dată; povesteau cu tot mai mult extaz despre munte, pe unde au trecut și dincotro vin, cât de greu era să le fie, cât de ușor se descurcară. Ca pe niște uriași coborâți din poveste îi privea tânăra copilă, o îmbiară cu rom, se încălzi, se înroși, se cuibări din nou la pieptul lui Doru. Acesta o trimise apoi la culcare. Înainte să adoarmă, simți că uriașii sunt ușor de dominat. Doar să vrea. Se trezi târziu, după-amiaza, cu impresia că toți sunt la picioarele ei. Făcură un foc mare, mămăligă, un berbec la proțap. Doru plecase la Sebeș după bere – de ce tocmai el? Primi cojocul uriaș și se ghemui lângă foc. O mare neliniște încălzea la piept. Fie ce-o fi!

A fost până la urmă o seară frumoasă. Se bău cam mult, se cântă cu chitara, se spuseră bancuri cu din ce în ce mai puțină perdea. Stele uriașe străjuiau toate astea. Nora le privi din nou, cu câtă neliniște, înainte de a merge la culcare. Cineva, și nu Doru, pe sală mâna îi strânse. Și ea ca prin somn îi răspunse. După încă o zi de mers, ajunseră, în sfârșit, la Bârcaciu. Prietenii lui erau acum alții, în parte. Jocul din seara precedentă reîncepu, dar ea îi spălă, iată, lui Doru prima cămașă. Aceasta era, deci, proza cea lungă a marii iubiri. La Negoiu se hrăniră din nou cu conserve. Doru părea chiar puțin indispus. O săptămână aproape le trebui ca să ajungă la Plaiu Foii, în drum spre Brașov Nimic deosebit nu se mai întâmplă. Doar la Podragu, când Nora din nou vru să-i spele ceva și-i ceru lui Doru ciorapii. El refuză categoric. Ea insistă. El din nou refuză. Ea vru să-i smulgă din mâini și atunci el îi aruncă în prăpastie. Nora plânse nervos, cu sughițuri.

— Ar fi bine să-ți găsești un serviciu! spuse Doru în dimineața plecării de la Plai. Trebuie să ne gândim și la mijloace de trai!

. . . .

La librăria «Sadoveanu». Nora este vânzătoare și așteaptă zi de zi de la Doru o scrisoare. Într-o zi, când era coadă la romane polițiste, când pe geamuri se scurgeau picături prelungi și triste, ea văzu o barbă sură, parcă plină de zăpadă, și fu emoționată, cât p-aci era să cadă. Era însă un prieten de-al lui Doru, unu Nelu, care fu surprins s-o vadă. Se-ncurcă voind să-i spună unde-i Doru și ce face, mai tuși, mai se codi, în sfârșit, «tu fii pe

pace, noua ta coafură foarte mult îmi place». La ora închiderii el reveni, un loc de dormit pentru el dac-ar ști?

Necunoscând pe nimeni în Brașov, Nora fu însă extrem de politicoasă și-l invită să doarmă chiar la ea acasă. El se simțea foarte bine, glumi chiar pe scara îngustă și întunecoasă, scoase din hanorac o sticlă de vin pântecoasă.

Își muie mai întâi buzele în paharul cu vin; cerul prin fereastra mansardei nu părea chiar atât de senin. Nelu vorbea, îl auzea ca prin somn, repeta cam prea des că «Doru, să știi, n-a fost domn!». Atunci ea se trânti într-un cot pe divan și plânse din nou, pentru a doua oară în ultimul an. Lacrimile ei picurau printre stânci, se strecurau pe-ndelete în peșteri adânci, înghețau în aer ca o ploaie de toamnă, se topeau mai apoi în culcușul făcut dintr-o singură blană. Până când să suporte mirosul de cărți? De ce să calce mereu, prin oraș, în împuțitele bălți? Îl respinse pe Nelu, brutal, cu o mână, pe Doru, în gând, cu o ură nebună. Se ridică de pe pat dintr-o dată, de lacrimi se șterse c-o pânză pătată, cu furie aproape se aruncă spre grilaj, animalul și el mai prinse curaj. Ca fulgii de zăpadă căzură șipcile de cinci țoii, animalul zvâcni (mai multe salturi nărăvașe) și nici măcar pentru o clipă înapoi nu privi. Nora o văzu pentru ultima oară (capra-neagră, liberă, în mediul ei) apoi dispăru printre stânci. Își puse cojocul și reveni pe balcon, vântui doar și șuierul lui monoton. Focul de mult s-o fi stins în odaie, rufele neatinse au rămas în copaie. Dar nu-i nimic, cinci luni pe an rămâne Nora singură la Bâlea, timp pentru rufe mai e din belșug, acum e mai bine să stai, să privești, să asculți un amurg.

A doua zi colonelul urcă pân' la lac cu mersul lui avântat. Voia să vadă o capră-neagră într-un țarc. Nu-i fu dat.

CHRISTIAN VOIAJORUL
transmisiune directă

«Ce țară mai e și aia dacă
n-au ei acolo nici berze?»

Pe coperta a patra a ultimului număr din *LIFE,* Christian își etalează imensa lui mustață înspicată deasupra unei nu mai puțin imense halbe de bere «Stella Artois». El realizează o convingătoare imagine a setei prin transpirația abundentă de pe figură și de pe pieptul *T-shirt*-ului alb pe care scrie cu litere roșii același lucru ca pe halbă. În planul secund al imaginii se vede un teren de tenis, ceea ce justifică propoziția: «Poți rămâne activ și după o bere bună!». Se presupune deci că bătrânul cu figură leonină, pe care prea puțin cititori ai revistei *LIFE* știu că-l cheamă Christian, tocmai a făcut un set și că, înainte de a-l începe pe al doilea, își permite să bea o «Stella Artois» fără teama că asta îl va moleși și-l va face să piardă în fața partenerului său, probabil mult mai tânăr. Undeva, într-un colț, mai sunt tipărite și câteva cuvinte despre gradul de alcoolizare (*léger*!). Pe fața lui Christian se citește un fel de satisfacție. În rest, nimic.

Dacă nu m-aș teme de *qui pro quo*-uri, ca și de alte elemente care pot părea artificiale într-o povestire, aș relata imediat în ce condiții am devenit unul dintre prea puținii muritori care, atunci când din întâmplare le cade în mână *LIFE*-ul, nu privesc coperta a patra ca pe o simplă reclamă, ci ca pe o poză în care recunosc o persoană și știu că acea persoană poartă numele de Christian. Și bineînțeles că în continuare aș da relații despre el, despre viața lui (care poate să fie interesantă), aș spune ce cred eu despre el, ce crede el despre mine și așa mai departe, încât, în cele din urmă, să nu mai încapă nici un dubiu. Cum însă asemenea procedee sunt învechite, naive, convenționale și nu servesc unei reale comunicări cu cititorul, mă voi mulțumi, pentru moment, să spun numai că la vreo două săptămâni după apariția respectivului număr din *LIFE,* cea de-a patra copertă, cu halba și cu terenul de tenis cu tot, fusese lipită pe peretele centralei telefonice a hotelului C din stațiunea B de către una din standardiste. Pe standardistă o cheamă Luiza și

sper că nimeni n-are nimic împotrivă dacă spun că pe ea chiar o cunosc personal.

În ziua aia, încă de dimineață, holul hotelului C era plin de valize abia sosite din diverse locuri ale pământului, de persoane adiacente mai mult sau mai puțin adormite după o călătorie de câteva ore cu avionul și o noapte întreagă cu autocarul. Curierii alergau voioși de la recepție până în camere, duceau valize, priveau cu neîncredere cele câteva monezi care le erau puse în palmă drept bacșiș (ar fi preferat țigări), o luau de la cap și tot bodogăneau ceva într-un fel de *esperanto* care se vorbește numai în hoteluri. Recepționerele aveau ochii umflați din cauza somnului neterminat și încercau să înțeleagă ceva din ce scriau ele însele într-un registru. Sticle prăfuite de apă minerală sau decapsulate și puse în mâini obosite (care purtau sau nu ghiuluri și inele), odată cu cheile. Un liliac rătăcit de cu seara în hol zbura în zigzag, surprinzându-i pe unii, semănând chiar panică printre alții, neluat în seamă de cei mai mulți.

— Tanti Maria, dă dracu liliacu ăla afară, că-nnebunesc! striga recepționera Gabi la una din cameriste.

— *Fledemaus, Fledemaus*! strigau niște copii cărora le trecuse somnul și săreau bucuroși cu picioarele pe niște fotolii din piele.

— Cum să-l dau, maică, ce, el e prost să stea? zicea camerista Maria.

În fața lifturilor se formaseră deja cozi, și persoane mai în vârstă se împingeau între ele pentru a profita de prioritatea acordată formal de câteva persoane mai tinere.

La această oră destul de timpurie, iată că dintr-unul dintre lifturi coboară și electricianul Geza, și el destul de mahmur, dar oricum ceva mai bucuros de lume și viață decât mare parte dintre ceilalți salariați ai hotelului. El a dormit bine, în patul lui de la oficiul opt, și se vede chiar că trezirea matinală a fost o decizie voluntară. El salută în dreapta și în stânga cu un fel de compătimire în glas, nu primește nici un răspuns, face un tur al holului care se golește din ce în ce și revine în fața recepției cu mai multe reviste uitate sau pur și simplu aruncate în hol de către proaspeții sosiți. Se apucă să le răsfoiască alene, pe rând, privind de fapt numai pozele mari și colorate. «Ia uite, băă, ce rochie are asta!» zice el, încercând să atragă atenția vreuneia dintre recepționere. Acestora, însă, tocmai le lipsește o cheie sau o fișă sau și una și alta sau

chiar mai multe din fiecare. «Mamăă, ce mașină!» zice el din nou, dar succesul e același ca mai înainte. Până la urmă face din nou un pachet din reviste, îl pune la subsuoară și dispare.

Pentru ca să ajungi din holul recepției în centrala telefonică trebuie, mai întâi, să urci pe scara principală sau cu liftul până la etajul al doilea, să te duci până la capătul culoarului, să cobori o jumătate de etaj pe scara de serviciu și să mai străbați încă un culoar îngust și întunecat, nemochetat și destul de murdar, până la o ușă care de obicei e încuiată. Un alt drum posibil este cu liftul de serviciu de la subsol la etajul al doilea, dar pentru asta trebuie ca restaurantul să fie deschis și să traversezi mai întâi bucătăria. Geza alege prima cale și iată-l bătând deja la ușa centralei. Întâi încet, ca pentru a face cuiva o surpriză, apoi mai tare, ca să fie sigur că a fost auzit.

El este, desigur, puțin îndrăgostit de standardista Luiza, și cum eu sunt sigur că n-ar recunoaște nimic, pot chiar să spun că e foarte puțin îndrăgostit de ea; numai așaaa, o idee. Dincolo de ușă, probabil că Luiza doarme iepurește în patul pliant. Cine să aibă nevoie de o centrală de hotel la ora asta? Geza mai lovește de câteva ori lemnul ușii cu degetul îndoit.

— Cine-i? se aude de dincolo.

— Eu! spune Geza.

Patul pliant scârțâie, broasca ușii trosnește, ușa la rândul ei scârțâie. Luiza oftează și spune:

— Ce-i, n-ai somn?

— Păi, cu hărmălaia asta din hotel... găsește repede Geza un motiv, deși e sigur că până la etajul opt nu urcase încă nici un zgomot.

— Stai jos! zice Luiza după ce trece pe lângă patul pliant, ia pătura și și-o pune pe umeri, se așază în fața centralei, își înhamă receptorul și se proptește în coate.

Geza se preface că n-aude și se plimbă de colo-colo de parc-ar inspecta ceva.

— Asta când ai lipit-o aici? întreabă el, arătându-l cu degetul pe Christian, care tocmai gustă berea «Stella Artois» în marginea terenului de tenis.

— Îmi place tipu! zice Luiza și-i acordă lui Christian o privire dintre cele mai dulci.

Bineînțeles că asta îl agasează puțin pe Geza.

— În ce sens? întreabă el.

Luiza nu răspunde, ba chiar zâmbește examinând în continuare fotografia. Al dracu, ce mai știe fata asta să facă mofturi! Geza se așază pe brațul fotoliului ei și încearcă s-o cuprindă cu brațul. Ea refuză să se lase cuprinsă. Geza se ridică și din nou patrulează prin centrală.

— Hai să ne uităm prin revistele astea!

— N-am chef!

— Nu se doarme prea bine în pliant, nu-i așa?

— De unde știi tu?

— Se vede!

Luiza se joacă puțin cu cheile, pune fișele în ordine, s-ar zice. Geza răsfoiește totuși una din reviste. Tot aia cu «uite, băă, ce rochie are asta!» și cu «mamăă, ce mașină!», dar mai mult decât câteva priviri absente ale Luizei tot nu obține.

Christian este de profesie șef de sală la un restaurant din Bruxelles, «casă franțuzească», spune el, «la noi nu prea intră flamanzi», și face mai multe grimase și semne cu mâna pentru a sugera cât de neciopliți sunt conaționalii lui care nu sunt valoni, «sau, dacă intră, a doua oară nu mai vin». Christian e foarte mândru de casa franțuzească în care muncește: «La noi, un menu ordinar costă două mii de franci – dar munca în sine e în fond neplăcută – chelnerii tineri nu mai au clasă, dacă le faci observație, pleacă să muncească în altă parte sau pur și simplu preferă să fie șomeri!» Statul în picioare e din ce în ce mai insuportabil pentru un om de 66 de ani.

— Dar tu de ce nu ieși la pensie, Christian?

— Păi, dacă aș ieși la pensie, aș muri de foame, pensia e calculată în funcție de salariu, or, adevăratul venit al unui chelner, la noi, este bacșișul. Nu știu la voi cum e!

— Tu ai copii, Christian?

— Nu!

— Ești căsătorit?

— Nu, soția mea a murit acum 15 ani într-un accident de mașină.

— Fumezi, bei?

— Nu, nu fumez, nu beau, mulți chelneri s-au nenorocit din cauza băuturilor de cea mai bună calitate!

Christian se simte obosit, îl dor oasele, are totuși o vârstă respectabilă, speră să se refacă rapid printr-o cură

intensivă de nămol, ape termale și alte alea.

— Și dacă nu dă rezultate?

— Cum să nu dea?... Oricum mă întorc la restaurant!

— Bei ceva?

— Nu... adicăăă, o apă minerală.

— Apă minerală să bea la izvor, nu la bar! spune barmanul în românește.

— *Qu'est ce qu'il dit*? întreabă Christian.

— *Il sert pas de l'eau minérale.*

— *Je supporte pas l'alcool. Est-ce qu'il y acte la bière*?

— *Non plus*! spune barmanul, în franceză de data aceasta, și din ce în ce mai convins că trebuie cu orice preț să-și facă planul. Or, cu apă minerală și cu bere nu ajungi niciodată să vânezi mai mult de 200 de lei pe zi într-un bar de hol de hotel, într-o stațiune de cură.

Christian se enervează, înțelege mișcarea:

— O să-ți cer atunci un cocktail «Cobbler», dar mi-e teamă că trogloditul ăsta nu știe să-l prepare.

— *Mais ne t'énerve pas, Christian, nom de Dieu*!

— *Qu'est-ce que tu prends, toi*?

— *Un gin-fizz*!

— *Moi aussi, alors*! *Deux gin-fizz, s'il vous plaît*!

Restaurantul în care lucrează Christian se află «*près de la Grande Place*», dar nu vine lume multă, ba chiar din ce în ce mai puțină seara, «au început să prefere cabareturile, *dancing*-urile».

— Tu ce bei, mă? îl întreabă barmanul pe Geza, agitând *shaker*-ul.

— O bere.

— Nu pot acu i-am refuzat p-ăștia.

— Atunci, o vodcă mare, zice Geza și se așază pe scaunul din dreapta lui Christian.

Pentru numai o fracțiune de secundă privirile lor se întâlnesc.

Un autor de *best-sellers*-uri vă va lua această fracțiune de secundă și această privire întâmplătoare și le va comenta pentru dumneavoastră cel puțin douăzeci de pagini, adăugând desigur și schița, pe înțelesul tuturor, a unui sistem filosofic ad-hoc, soartă, destin, așa e viața etc. Eu nici măcar nu sunt foarte sigur că cei doi au stat atât de aproape unui de altul în holul hotelului înainte de

a fi prezentați unul altuia de către Luiza. Lucrul ar fi fost totuși posibil.

— Ce reviste ai acolo? Dă să văd și io! zice barmanul, după ce tocmai a servit ginurile-fizz și vodca.

— Niște porcării, le-am găsit azi-dimineață prin hol.

— Nu sunt porno?

— Nu.

Într-o altă imagine, de data aceasta situată cam pe la mijlocul revistei *l'EXPRESS.* între două părți ale unui articol foarte serios despre Cuba, Christian, îmbrăcat într-un fel de maiou marinăresc și în pantaloni scurți, se află la pescuit. Stă așezat pe un debarcader de scânduri negeluite și unge pe spate un fel de nepoțel de vreo 5 anișori, foarte blond și cu desăvârșire gol. Nepotul privește fascinat în apă și nici nu-l ia în seamă pe Christian, care mai poartă pe cap și o pălărie albă cu borurile pleoștite, pe care scrie cu albastru *NIVEA*. În prim-planul imaginii, pe un fel de nisip galben-cenușiu foarte zgrunțuros, sunt așezate mai multe bombe de NIVEA («*SUN MILK*», «*SUN SPRAY*», «*SUN OIL*» etc.). Christian pare calm (ca un pescar), dar și grijuliu (ca un bunic), iar mustața lui, *sel et poivre,* ocupă de fapt exact centrul de greutate al imaginii.

Barmanul își țuguie buzele și scoate un sunet urât, disprețuitor. Apoi încasează două gin-fizz și o vodcă.

— Ia-ți astea de aici! îi spune el lui Geza.

Luiza tocmai iese din lift.

— Vrei un pepsi? o întreabă Geza de la distanță.

— N-am timp, spune ea apropiindu-se. Mă duc să iau copiii soră-mii și să-i duc la grădiniță!

— Merg cu tine! spune Geza, apucând revistele și punându-și-le din nou sub braț.

Barmanul fluieră și spală pahare.

Drumul coboară mai întâi în pantă domoală de la hotel spre lac. Apoi îl ocolește și începe să urce, ceva mai pieptiș de data aceasta, către un fel de sat-oraș, vreo cincizeci de case și câteva blocuri. În cealaltă margine a lui, aproape de partea cea mai de sus, golașă, a dealului, o casă albă, simplă, cu un singur etaj. Luiza intră prima în curtea plină cu crizanteme. Zornăie niște chei și, întorcându-se spre Geza, îi spune s-o urmeze. Acesta zâmbește jenat. Christian zâmbește și el în ușa policlinicii, de parcă ar urma să fie fotografiat pentru *NEWSWEEK.* Înaintează cu pași siguri și elastici (cel

puțin în intenție) spre bazinul cu apă termală miraculoasă. Trece mai întâi prin vestiar și iese de acolo într-un halat moale și plin de fireturi. Este cel pe care i l-au făcut cadou când a trebuit să pozeze în fața unei masive biblioteci de nuc, așezat într-un fotoliu de o adâncime încântătoare și cu un pahar de «JOHNNY WALKER–BLACK LABEL» în mână. Halatul și zece mii de franci belgieni pentru câteva poze! «Oamenii ăia chiar că știu să plătească!» «Impozabili?» «Nici vorbă».

— Dar sora ta unde este?

— La serviciu, amândoi pleacă de acasă la șase, vrei o cafea?

— Da. Tu unde ai lucrat înainte? Tot într-o centrală?

— Nu. La un trust de construcții.

Spală ibricul, pune două cești de apă rece, două lingurițe cu cafea, două cu zahăr, aprinde focul, își șterge mâinile cu un prosop nu prea curat. Geza privește pereții albi ai bucătăriei, pozele lipite în jurul aragazului cu patru ochiuri, pe ușile dulapului pentru veselă sau deasupra mesei. Din nou Christian în chip de căpitan de marină și oferind cuiva, chiar deasupra aragazului, țigări dintr-un pachet de «ROTHMANS» abia deschis.

— Vino să le vezi cum dorm! spune Luiza.

— Cum le cheamă?

— Ana-Maria și Isabela.

Le sărută pe rând, «una are 5 ani, cealaltă 4», le dezvelește încet și le dezmiardă, vorbește cu ele o limbă anume, o limbă nemaiauzită, o limbă pe care Geza nu o înțelege, ele gem prin somn, «vezi de cafea, să nu dea în foc», nu e chiar simplu să apuci cu grijă coada încinsă a ibricului, să cauți mai întâi din priviri prosopul murdar cu care ea s-a șters pe mâini mai devreme, să cauți un loc pentru ibric, nu pe fața de masă, desigur, «unde sunt ceștile?», «în chiuvetă, lasă, că le spăl eu», «nu, nu, pot și eu să le spăl!», le-a trezit deja, vorbesc în trei acum și în aceeași limbă gângurită, lipsită de sens pentru Geza, scuze spune și Mircea Nedelciu, dar mi-e imposibil să redau în vreun fel, în cuvinte sau altfel, ce anume-și spuneau, să torni, pe rând, de câte două ori, în fiecare ceașcă, să auzi apa curgând în baie și pe ea spunând ceva despre periuțele de dinți, să aștepți, un fel de furie mocnită, întreținută de multă vreme, împotriva așteptării în general.

Guști din cafea, un gust obișnuit, s-ar spune, dar amestecat cu zgomotul dinților de copil spălați cu periuța, devine de-a dreptul o savoare, o savoare nouă, necunoscută, apare în ușa bucătăriei cu brațul plin de îmbrăcămintea fetițelor, zâmbești de parcă ai înțelege ceva și știi foarte bine, tu însuți, că nu înțelegi nimic, ar trebui să spui ceva, dar ai dintr-odată oroare de complezențe, uite ce e, știi ceva? În ce limbă ar trebui de fapt să-i vorbești? «A ieșit bună cafeaua?» «Excelentă!», deci ea e totuși bilingvă, te-ai simțit un moment izolat, apar copilele, somnoroase, diafane, îngeri, ea le îmbracă pe rând și tu ești, iată, dintr-odată îndrăgostit, dintr-odată decis să recunoști deschis că o iubești foarte mult, «și ce făceai acolo, la construcții, erai pontatoare?». «Nu, eram tehnician» «Și de ce ai plecat?» «Uite-așa, pentru că mă defeminizam.» «Ei, nu mai spune!» ...acum parcă le dojenește, le ceartă, dacă nu cumva și intonațiile au altă semnificație în limba aceasta ciudată, plăcută și necunoscută. «De ce râzi de mine?» «Nu râd, dar ești foarte feminină, asta vreau să spun!» «Ce să spun... la complimente ești un ageamiu foarte „original”, n-am ce zice!» Gustă și ea în sfârșit din cafea, «poți să fumezi, dacă vrei!», îi întinzi pachetul, ea lasă pentru un moment deoparte nasturii și ciorapii fetițelor, «ooo, ai țigări bune!», îi oferi foc, ea a și așezat o scrumieră pe masă, la îndemână. «Ai mei voiau să mă mărite cu un tip, lucra tot în construcții.» «Și?» «Cum și? M-am certat până la urmă cu părinții. Dacă stăteam cu el, nu știam ce să vorbim. Despre nimic. Doar despre construcții, ohohooo, am fi vorbit o zi și o noapte!», râzi, în sfârșit, iată un limbaj descifrabil, «de fapt, părinții lui nu erau de acord, pe atunci se purta mini și ai lui i-au spus că sunt curvă, parcă dacă îți pui o fustă mai scurtă, te-ai și culcat cu o jumătate de șantier», le face fundițe și le leagă de o parte și de alta a căpșoarelor lor blonde, «gata!» spune și se uită la ceas. «Mai avem puțin timp», gustă cafeaua, îi savurezi părul blond, mătăsos, ochii verzui-închis, pomeții puțin ieșiți în afară, amestec de nostalgie și obrăznicie, ambele sever reprimate, gâtul suav, buzele cărnoase, ușor întinse înainte spre buza ceștii, «de fapt, era un om lipsit de personalitate».

Ți-o imaginezi în satul tău de pe Valea Târnavei Mici, e o femeie frumoasă, te-ar invidia toți, «ia uite la Geza!», tatălui tău i-ar plăcea de la prima vedere, mamă-

ta ar mai pune ceva întrebări, «n-ar fi mai bine să iei tot o unguroaică?», dar în cele din urmă ar zice să faci cum crezi și cum simți, numai că e desigur prematur să te gândești în felul ăsta, «hai, duceți-vă să vă luați ghiozdănașele!» e prima dată când înțelegi și tu ce le spune, «mergem?», se ridică în picioare, te apropii de ea, o săruți, nu se opune, fetițele s-au și întors și una din ele spune «suntem gata, Luiza!».

Soarele strălucind deja deasupra stațiunii, hotelurilor, dealurilor, un frig de dimineață de noiembrie, dar îndulcit acum, una dintre fetițe apucându-te de mână cu mânuța ei mică și caldă, «ce faci astă-seară?», ai vrea să vă vedeți, desigur, puțină timiditate în glasul tău, așa că tușești încetișor, îți dregi vocea adică și spui «aș vrea să te invit, vino la restaurantul hotelului, o să dansăm!», în lumina soarelui părul ei pare și mai blond, «vin, dar nu stau mult, mâine de dimineață sunt iar de serviciu!», grădinița este în direcția opusă hotelului, vă opriți cu copilele de mână în mijlocul străzii, «de fapt o să vin ceva mai devreme, pe la patru, am niște treburi, ești acolo, nu?», «nu, trebuie să-l duc pe șefu la aeroport cu mașina, dar mă întorc înainte de opt». «Bine!» și nu mai îndrăznești s-o săruți, un fel de pudoare în fața copilelor, dar ochii ei sunt nu numai verzi, ci și adânci și știu să zâmbească într-un fel anume, încurajator, în orice caz.

Pentru a ajunge din satul-oraș la stațiune trebuie să cobori mai întâi spre lac cu soarele în față, apa lacului strălucește printre arborii deja dezgoliți, deasupra hotelurilor un fel de fum albăstriu face să tremure contururile, ondulează liniile drepte, plutește și se subțiază tot mai mult. Apoi să urci, să intri în umbra hotelului, privite de jos, dinspre lac, toate cele zece hoteluri par niște coloși adormiți în semicerc și sunt de o urâțenie izbitoare, ceva care te face să intuiești imediat de ce se spune că arhitectura e o artă, iar când soarele e dincolo de ele, urâțenia lor e și mai mult agravată de umbră, gândindu-te la toate astea ți se face de pe acum frig și intri în holul hotelului zgribulit.

Bineînțeles că sunt deja zeci de semnalări în registrul de defecțiuni de la recepție; că nu arde lumina în baie, că priza e defectă, că ascensorul nu se oprește la patru, că televizorul face purici (De ce nu-l tratați cu insecticidul PURICID? E foarte bun!), și Geza se duce

din nou la oficiul opt să-și pună salopeta și să-și ia sculele.

În acest timp. Christian a terminat prima ședință de bazin cu apă termală, dușuri scoțiene, elongații etc., a revenit în hol și a reușit să se facă servit și cu o bere. Bineînțeles că berea poloneză nu are chiar același gust cu «33 EXPORT», dar modul lui Christian de a privi undeva în gol și a degusta, a savura fiecare înghițitură l-ar face visător pe orice fotograf de reclamă din lume.

> *Quand on a soif, rien de tel qu'une bonne bière. Bien blonde, «33 EXPORT» est particulièrement désaltérante. On l'apprécie sur le moment, mais on l'apprécie aussi quand on reprend son activité, car «33 EXPORT» calme la soif sans couper les jambes.*

Geza coboară pe scări cu servieta cu scule într-o mână, lista camerelor care prezintă defecțiuni în cealaltă. Christian își reia discursul său despre ce e bine și ce nu e bine, neținând seama că ascultătorul lui e un tip destul de avizat, spunând deci tot felul de banalități. Probabil că Luiza se întoarce de la grădiniță, se spală, pune ceasul să sune la trei și jumătate după amiaza, apoi adoarme.

«Grupul ăsta în care mă aflu e execrabil!», desface prizele în camera 411, și-o imaginează dezbrăcându-se, întinzându-se pe pat, părul blond răvășit pe pernă și pe umeri, «încă din avion i-am mirosit, lipsiți de mijloace pentru a-și plăti niște servicii, dar plini de pretenții de milionari, gata să reclame în orice moment», două fire sunt scurtcircuitate și s-au lipit, s-au îmbrățișat, gândindu-se din nou la Luiza, îi e milă să le desfacă, le taie cu totul și, după ce le privește încă o dată (o adevărată emblemă a voluptății), le pune în buzunar și le va înlocui, «*tout este payé d'avance*! – asta e marea escrocherie realizată cu artă de către marii *tour-operators,* se urcă în avion cu senzația că toată lumea este datoare cu ceva, toate poftele ar trebui să le fie satisfăcute, *tout est payé d'avance*!», încearcă televizorul și dă peste reluarea unui concert de muzică pop, rămâne să-l privească imaginând pentru fiecare cântăreață o pereche de ochi verzi și toate îi par mai puțin reușite decât Luiza, «și pe urmă, vouă, aici, în Est, ce vă mai trebuie bani, doar sunteți comuniști, nu-i așa, cum, coniacul pe avion nu este inclus? păi, ni s-a spus că *tout est payé d'avance,* aaa, *sauf les boissons*! și... e scump?

dar nu contează, oricum l-am băut!», închide televizorul și aprinde veioza, merge, să vedem ce are liftul de nu se oprește la patru, «eu, să știi, m-am înscris în partidul socialist, sunt chiar un militant, dar nu le poți deschide capul, când te uiți la ei..., acasă nu toți au o cadă de baie, dar aici în hotelul ăsta, pentru care au plătit *trois fois rien,* căzile sunt, dragă, prea mici», trebuie să urce acum până la camera troliului, deasupra ultimului etaj, culoarul nemochetat seamănă cu cel din fața centralei telefonice, iar prin ferestruica de nici o jumătate de metru pătrat se poate vedea, în plin soare acum, satul-oraș de dincolo de lac, și probabil că ea se întoarce prin somn și visează ceva, oare ce anume?, «ei se cred cei mai liberi oameni de pe pământ, pot să-și cumpere orice dacă vor, dar dacă într-adevăr ei decid ce vor și ce nu, asta nu mai contează», poate îl visează tocmai pe Christian fumând havane pe puntea unui transatlantic, odorându-se cu «YARDLEY BLACK LABEL», potrivindu-și mustața cu *shaver*-ul «PHILIPS», «mi-e greață! să știi, eu am călătorit mult, dar oamenii știu să se distreze când au bani, ăștia vor numai să dea impresia că au bani, vor să fie priviți cu invidie de voi și sunt foarte surprinși că vouă nu vă pasă de mutrele lor», «nu crezi că totuși exagerezi puțin. Christian?», «nu exagerez deloc, așa e, așa fac ăștia, îi observ tot timpul, că doar nu am altceva de făcut, copii n-am, nevastă nu, hobby-uri nici atât, pentru că sunt scumpe». Este, deci, o după-amiază frumoasă de toamnă, aproape toată suflarea stațiunii își plimbă agale trupurile printre hoteluri, pe marginea lacului, pe cărările pădurii din apropiere. Geza a terminat remedierile de strictă urgență, a semnat în registru de executare și șterge acum fără prea multă convingere parbrizul și farurile «Daciei» albe a directorului hotelului. Luiza se trezește în zgomotul brutal al ceasului deșteptător. Spălatul pe dinți, pieptănatul, fardatul, alegerea unei rochii și a unei perechi de pantofi sunt acțiuni în aceeași măsură plăcute și neplăcute. El demarează cu aplomb din fața hotelului tocmai în momentul în care, pe bancheta din spate, tovarășul director își aprinde țigara. Câteva sute de metri mai încolo îl vede pe ghidul român al hotelului plimbându-se agale împreună cu un turist mai în vârstă, cu o figură interesantă și cu o uriașă mustață înspicată. Claxonează în semn de salut. Până la aeroport sunt o sută de kilometri, aproape o oră și jumătate de mers. «Eu cred

că problema e mult mai simplă cu privire la cuvântul libertate pe care tocmai l-ai rostit, Christian! Sau nu l-ai rostit, mi s-a părut mie?» «Ba da, ba da, chiar despre asta vorbeam», să-ți alegi deci fardul cel mai potrivit cu ochii, cu părul, cu rochia, să te privești de mai multe ori și din diverse unghiuri în oglindă, să fii întrucâtva mulțumită, să-ți iei o geantă pe umăr, să ieși în aerul curat al unei însorite după-amiezi de toamnă, să cobori pe lângă lac spre centrul stațiunii, să răspunzi la saluturile mai multor persoane cunoscute, «eu zic că sunt tot felul de libertăți, și fiecare om de unele are și de altele n-are nevoie. Problema e dacă ți se dau tocmai cele de care ai nevoie», «exact, exact, nouă ni se dau tot felul de libertăți și sfârșim prin a crede că tocmai alea ne trebuiau», «dar mi se pare că te grăbești să fii de acord, nu cumva te contrazici prin asta?», «cum, adică, de ce să mă contrazic?», «pentru că mi-ai spus mai devreme că faci uneori pe manechinul pentru fotografii de reclamă!», să te simți privită pe stradă, să ții capul sus, să privești drept înainte, să fii mândră și să te bucuri, «Servus, Luiza, ce mai faci?», «mergeam spre hotel, tu?», «și noi tot într-acolo, uite, să-ți prezint un turist de-al meu, a venit aseară, domnul Christian, domnișoara Luiza», «*heureux de votre connaissance*, știam că româncele sunt brunete și drăguțe, *mais voilà une très belle blonde roumaine*!», «*ooh, merci, vous êtes gentil, monsieur*!», să urcați împreună spre hotelul cu fațada scăldată acum în soarele palid al după-amiezii, să discutați nimicuri și să zâmbiți, să vă așezați la o măsuță în fața barului din holul hotelului, să comandați cafele cu frișcă și cocktailuri «Manhattan».

Se știe, desigur, și că *qui pro quo*-urile sunt probleme complexe, că nu numai persoane pot fi luate drept alte persoane, ci și idei, situații incomplet explicate pot fi luate drept altceva. Cazuri ilustre există în chiar literatura română. Să fim preciși așadar.

Geza s-a întors de la aeroport la orele 8 și douăsprezece minute, seara. A lăsat mașina directorului de hotel care nu are carnet de conducere în parkingul din fața hotelului și a intrat în restaurant. A găsit-o pe Luiza la aceeași masă cu Christian și cu ghidul român al grupului, un anume Mircea Nedelciu, care se lăuda că se simte ca acasă oriunde în țara asta. După ce a fost prezentat lui Christian. Geza a rugat un chelner să-i aducă

ceva de mâncare. Câteva minute mai târziu. Luiza a fost invitată la dans de către Christian, și nu a refuzat. În timp ce-și mânca biftecul și-i privea pe cei doi dansând. Geza a observat asemănarea izbitoare dintre Christian cel care dansa cu Luiza pe ring și Christian din reclama la berea «Setlla Artois» de pe coperta a patra a *LIFE*-ului. Între această descoperire și sucurile sale gastrice s-a produs probabil o reacție nedorită, ceea ce l-a determinat să se scuze când cei doi au revenit la masă, să pretexteze ceva și să plece imediat spre oficiul opt. În hol a fost ajuns de Luiza, care l-a întrebat «ce ai?», dar el nu a știut să dea un răspuns elegant și s-a mulțumit să repete pretextul și s-o privească absent. Atunci ea a ridicat din umeri și s-a întors în restaurant, unde Christian i-a făcut cadou un flacon de parfum franțuzesc și s-a oferit s-o conducă până acasă. Ea a acceptat parfumul și a refuzat să se lasă condusă acasă, deci a plecat singură.

iar transmisiunea noastră directă se întrerupe aici. Motive? Ar fi multe, dar să invocăm deocamdată numai lumina care e din ce în ce mai slabă și nici nu mai cade perpendicular pe obiect.

Desigur că ne putem imagina cu ușurință ce s-ar fi întâmplat dacă Geza se îndrăgostea într-adevăr de Luiza, peste o vreme se căsătorea cu ea și trăiau împreună până la adânci bătrâneți. Nu e sigur însă că el s-ar mai fi simțit vreodată ca atunci, în dimineața de noiembrie, când ea le-a trezit pe fetițele surorii ei, le-a sărutat și a vorbit cu ele într-o limbă necunoscută. La numai câteva luni după aceste întâmplări și fără nici o legătură cu ele, revista *LIFE* și-a încetat apariția.

JENNY sau balada preafrumoasei conțopiste

Frunze de trandafir ce s-au uscat păstrând culoarea verde, pământul înghețat, hârtii îngălbenite și atâtea alte lucruri despre care crede că nici nu sunt în lume, nu le vede. Visează despre ea că-i pe-o planetă pe care fluturi uriași cu iz de cretă se zbenguie prin aer până-n zori și cad apoi alene înspre nori. Ștampile vechi, murdare, zdrențuite, din fața ei cu mâna le alungă și scoate-apoi, în grabă, dintr-o pungă, un *science fiction* mai gros, până la trei jumătate după-masa să-i ajungă. Dosarele de stări civile și alte fapte care îi displac (nici o aluzie directă la Balzac) rămâne-vor de-acum închise în dulap. Primarul e plecat, e om de vază, dar și el de curând fu cucerit de omul-rază. Miros de dușumele scăldate-n motorină, glasuri venind din alt birou, «eu nu-s de vină!», bocanci murdari împiedicându-se de-un prag, mărgele ieftine desprinse din șirag și răspândite-n hol pe ciment rece, un plâns înăbușit ce pe sub ușă trece și vocea vicelui Ion Marin Ostace:

— De ce-ți bați, mă, nevasta, ce-ai cu ea?

— Ce vreți, dom' vice, e nevasta mea!

— Păi, nu mai divorțezi?

— Acuma, iarna?

Un zâmbet mai schițezi și-nchizi romanul, povești din astea, azi, sunt cu toptanul, vei scoate iar dintr-un sertar dosarul și iar vei scrie: «Deocamdată anulat, la anul!»

Deasupra satului pustiu la ora asta, păsări de iarnă croncănesc în cerc. Cocoși de curte își apleacă creasta și le privesc c-un ochi închis pe sfert. Jenica-și curăță o unghie de ojă. Ion Marin se scuză, «e de văzut un meci», trântește cineva în hol o ușă și mai răsună două palme seci.

— Ce faceți, mă, tot n-ați ajuns acasă?

— Păi, domnu vice, ăsta nu mă lasă!

Și ies tustrei, e goală primăria, doar focu-n godin duduie încet, ea rupe două file din caiet, să le citească are iar tăria. E-un jurământ ce-l face pentru sine, dar fără îndoială că-i secret, așa că nu contați pe mine să-l pot afla, chiar de mă știți șiret. Deschide iarăși cartea și se-

afundă în unda râului cu apă violetă, un soare albăstriu îi arde ceafa și-un tânăr viu coboară din rachetă. E omul-rază, un sărut și gata, dezintegrarea-i paște pe-amândoi, își spun cuvinte fără sens și, iată, un vânt adie prin arbuștii goi. Ce minte strălucită să gândească contactul ne-ngrădit cu altă lume în care totu-i altfel și să nască din ecuații, suprafețe, nume un prunc care să supraviețuiască? Simplul contact cu răsuflarea lui ar transforma iubirea într-o torță, o catastrofă cosmică de-o forță ce depășește mintea orișicui.

Un telefon se zbate pe măsuță, fila de carte-i îndoită-n colț, un zgomot pe șosea ca de căruță și vocea spartă-a șefului de-ocol:

— Jenica, dă-mi-l pe primar, imediat!

— Încă de ieri la județeană a plecat.

— Și când se-ntoarce, cine știe?

— În nici un caz nu-mi raportează mie.

Material și trist zâmbește cărții fără glas, antimateria și omul-rază sunt acolo, la mai puțin de-un pas. Din nou pleca-va prin păduri ciudate, cu el în gând, știind că nu se poate, că fizica le iartă nemurirea, dar doar atât, speranțele-s deșarte. O ipoteză a bătrânului ei tată, fizician și filosof deodată, atâta doar și zidul gros al fricii ce ține-n unitate lumea toată. Citind, își mușcă buza pân' la sânge, un înger roz în inima ei plânge și păru-i blond îi cade peste umăr, în lume-s suferințe fără număr. În jur chitanțe, bonuri stau de veghe și borderouri prinse-n câte-un ac, înjurături, abateri de la lege, citații, dări de seamă prin dulap, ordine pe masă, la semnat și reclamații despre-ntregul sat. La trei jumate încuie biroul și-și puse în gentuță radioul.

. . . .

— Servus!

— Servus, ce mai faci?

— Astăzi foarte mult îmi placi!

Când ea din vagon coboară, el o întâmpină în gară. Se sărută pe peron ca-n filme, ca-n romane, ea-i frumoasă, el înalt, dar iubirea e cu toane.

— Nu ești tocmai vorbăreață! spune Gelu mai târziu.

Ea-l ascultă și privește un amurg liliachiu pe-o planetă fără nume, ocupată de pustiu. Din poveste se desprinde cum că mama lui e rea, furioasă, se opune, nu o vrea tocmai pe ea. El n-ar vrea s-o chinuiască, este totuși mama lui, «și-i bolnavă, știi prea bine, azi la doctor iară

fui!» Dacă ar avea o muncă în oraș, la vreun spital, sau ceva curat, în fine, «detalii n-am să-ți mai dau, atunci poate, încet-încet mama ar fi de-acord cu toate, eu, oricum, am să te-aștept.» «Nu-i nevoie, zice Jenny și își lasă brațu-n jos, m-am convins de mult, știu bine, că nu ești decât fricos.» «Cum vorbești? se-ncruntă el și se-ntoarce brusc spre ea. Hai, mai bine, să intrăm și să luăm câte-o cafea?» Au intrat. După mese s-au uitat, și deodată, dintr-un colț, cineva i-a salutat. «Stați aici, cu noi, e bine?» cineva din grup a zis, și ea, iată, dintr-o dată se strecoară iar în vis. Vede ceruri înstelate împrejuru-i peste tot, luminițe colorate pe-un imens tablou de bord. Hohote de râs, cuvinte se aud în jurul ei, ea în colț doar stă cuminte și privește fix la ei. Ei spun bancuri nesărate și tot râd, pe săturate, fata cu șorț alb în față se apropie de masă, le privește lung pe ele, ei se-opresc din râs și cer încă douășpe cafele.

El e laș, știa prea bine, și acum doar s-a convins, la-nceput părea să fie de condiție, distins, mai apoi, când la centrală s-a mai scos un post din schemă și când ea s-a dus la țară să lucreze fără jenă, el i-a spus c-ar fi mai bine să se-ntoarcă, «dacă trece vreme multă, ochii... nu se văd, se uită!» Ea a râs știind desigur că-i un laș și c-o să-l uite, dar se-amuză-acum văzându-l ce pretexte mai găsește, cum se chinuie el însuși, cum se-neacă și tușește. O aștepta în hol pe vremea când ea lucra la centrală și mergeau la discotecă, undeva pe lângă gară, se-ntorceau apoi spre centru și, trecând pe lângă lac, el scotea în față pieptul și-i spunea: «Ce mult te plac!» Mama lui pe-atunci, vezi bine, încă nu era bolnavă, iar acum, ce boală gravă! El este student și dacă în oraș s-ar însura, poate – ar lua un post ca lumea, mai aproape, dar așa... Când ea a plecat la țară, lui i-a spus că-i temporar, el o aștepta în gară, dar din ce în ce mai rar. Într-o zi când dom' primar îi dăduse ei o zi, dar cu sarcina concretă să se ducă în librării și să caute prin standuri cărți, să aibă ce citi, ea-l văzu pe Gelu-n stradă cu o blondă cam ca ea, nițeluș părând mai scundă și c-un blug de catifea. Multe zile mai târziu, când îl luă din scurt, el spuse că a fost «într-adevăr cu o fată, dar nu știu dacă vreuna e ca tine», ea surâse și-l plesni. Zile reci s-au adunat, iar apoi și zile calde, în vacanță au plecat, el student, ce bine-i șade, ea o blondă și-un surâs, despre bani el n-a zis pâs, s-au bronzat și le-a ajuns. S-au întors după concediu, el mai avea zile multe

de vacanță, așadar, se mai duse și la munte, important și miștocar. L-a rugat să-i scrie, dar așteptarea fu-n zadar. Mai târziu avea să spună că a fost în cort departe și de poștă și de alte neplăceri din lumea bună, chiar sălbatic s-a simțit, ea putea să-l ierte iară de vreodată l-a iubit. Către toamnă, într-o seară, când el nu venise-n gară, ea plecă pe jos spre centru și-o colegă întâlni, una Nela Irimie, ce lucra la librărie. Din hotel și ea plecase, la centrală nu-i plăcea, se simțea mereu închisă ca-ntr-un țarc, se sufoca. De atunci se aranjase, librăria îi plăcea, citea mult și vedea lume, munca nu-i așa de grea. S-a dus deci la Nela acasă, în acea seară ploioasă, și vorbind de toate cele, au băut și trei cafele. «După atâta cofeină, somnul n-are să mai vină», spuse Jenny la sfârșit, dar Nela a și sărit: «Să-ți dau ceva de citit!» Ziua a doua, pierzând trenul, auzise iar refrenul cu condica și cu planul ce-l auzise tot anul. Acum însă, mai tenace, îl convinse pe primar să primească-o carte în dar. *Science-fiction* de atuncea amândoi citesc pe rupte, ore-n șir se tot consultă despre lumi necunoscute, despre viitor primarul fu surprins să afle multe.

(Se-ncălziseră în bar și jucau un joc bizar, cu chibrituri și cu gajuri, nimeni să nu facă nazuri. Fiindcă tot se plictisea, mai ceru înc-o cafea, băieții mai făr'de-ocol, trecură și la alcool.)

Ce ciudat că atunci Nela o-ntrebase de ce-njură, de ce totuși nu-și mai pune câteodată frâu la gură, modul ei direct, desigur, avea farmec uneori, dar să fie atentă totuși, asta înșală deseori. Nu-i dăduse un răspuns, evitase sau spusese că nu știe însăși ea, mai târziu avea să simtă că-ntrebarea deranja. Ea știa acum ceva și răspunsul stăruia, era însă mult mai calmă. Gelu n-o mai enerva, nici măcar n-o plictisea. Se-ntâlnea cu el în joacă, îl oprea când insista, și-i spunea mereu în față că-i un laș și o lichea. Asta chiar că-l excita.

Și așa venise iarna cu zăpadă și cu cai, iarna ce n-o guști în alt fel decât în sat dacă stai. Dimineți cu albe câmpuri traversate de vreun tren, gări micuțe, aburinde, cufundate în etern, corbi șireți zburând în cete înainte de ninsoare, coțofene țipând bete și mai-mai să te-nfioare. Un miros anume-n lume de lemn ars în soba mare, o lumină uniformă, parcă nevenind din soare, taina sacră a câmpiei ce se-ascunde în ea însăși, neguri și tăceri, ciulinii scuturați de vânturi iarăși. Într-o seară se decise și

rămase noaptea-n sat, se-aștepta să aibă vise și povești de neuitat. Tanti Floarea o hrănise cu gogoși și cu magiun și-i vorbise despre fi-su, care-i comandant de tun. Când cocoșii concertară pentru-a treia oară-n noapte, ea gândi că lumea aceasta de cealaltă nu-i departe. Un mister nu-i niciodată mai puternic de-i departe, tot mai crezi că ți se pare sau canalele sunt sparte, de aproape însă totul se cufundă în mister, și orgoliul, ignoranța, toate dintr-o dată pier. La trei zile după asta, ea-l găsi din nou în gară.

— Ce mai faci atât pe casta, unde-ai fost alaltăseară?

Ea râsese și-l privise cam de sus, cam dintr-o parte, și știa că-l înșelase cu-un om-rază dintr-o carte, iar *aubade*-le cocoșii le cântaseră din noapte.

(Chiar atunci una din fete, ce stătuse-n stânga ei, i se adresă și-i spuse:

— Stai cumva în blocul trei?

— Da, răspunse Jenny-n grabă, și-ar fi bine să plecăm.

Gelu înjură în barbă:

— Voi vă duceți? Noi mai stăm.

Și-și mai comandă o vodcă și-o bău ca pe-un blestem.)

Pe-ntuneric către blocuri se-ndreptară câteșidouă și vorbind se-mprieteniră cât ai zice una-două. Lângă scară se pupară, însă fata mai avea – mult mai tânără ca ea – de făcut o confidență. Jenny s-o ia cum o vrea.

— Ești o fată frumușică și ești plină chiar de nuri, însă scuză-mă, Jenico, câteodată prea înjuri!

. . . .

Se dezbracă acum agale, în oglindă se privește, toate lucrurile sale zi de zi le primenește. Este-un fix acesta, poate, i-ar rămas așa o toană de pe vremea când cu toate îmbrăcate adormea, visând că-i Ană și credea că-n zori băieții au s-o pună-n cărămizi, nu știa că nătăfleții, suflete de oi, timizi, nu dormeau, stăteau pe jar și gândeau la ea cu spaimă în mirosul de mortar. Era tânără, fâșneață și-njura fără ocol, șantierul te învață să mănânci la prânz de-un pol și-ntr-o zi din săptămână să-ți bei leafa pe o lună. «Da – îi strigă Jenny Nelei c-o privire deloc tristă – poți să știi că vreo trei ani, eu am fost șantieristă. De-asta-njur și mă-mpăun când tâmpitul care scrie nu transcrie tot ce spun.» Nela, albă mielușea, se întoarce spre oglindă și se-neacă cu cafea. «*Da, îi spun, are dreptate, n-aș putea*

transcrie toate, însă nu-s simandicos, cred chiar că-njură frumos!»

Era tânără copilă când s-a prezentat la grup, avea corpul de zambilă, pantalonul strâns pe trup, ochii verzi de câmp cosit, părul blond ca puful galben de pe puiu-abia clocit. Au privit-o lung din față, din profil, de unde vrei, ce voia această fată de venise pân la ei? Ce voia? Un post, vezi bine, repartiția e clară, «dacă vreți detalii, iată situația școlară!» «Bine, bine, dar birouri noi n-avem aici deloc, mergeți dumneavoastră-n centru, sunt acolo, într-un bloc.» «N-am nevoie de birouri, pe un ton de licean ridicase Jenny vocea, eu sunt chiar tehnician!» «Bine, zise inginerul, care și-așa n-avea vreme și strigase către maistru, vezi ce faci cu asta, nene!» Maistru... mobilă a rămas, alb la fața, fără glas, cât p-aci era să-i pice părul ce-l avea în nas.

Astfel se urcă pe schele și-n cabina macaralei, învăță apoi să strige, să-njure de dumnezei, să-și bage un *deșt* în gură dacă vreun utilaj stă, să fluiere și să urle: «Filmu, bă!» Mâna ei deveni aspră, glasul mai poruncitor, și-n trei luni fu chiar propusă într-un post de controlor. Mai erau femei acolo, însă nu de vârsta ei, toate erau măritate și copii aveau, doi, trei. Una, Zina Răgușita, care-avea bărbat zugrav și-njura mereu de mamă, o-ntrebă cu glasu-i grav: «Jenny, tu ascunzi vreo dramă, spune-o, ca să scapi de ea, te-ncurcași cu vreo lichea?» «Nici poveste, țață Zino, n-am avut nici un iubit, n-am nici mamă, am o soră, de-un an s-a căsătorit.» «Atunci, proasto, zise Zina, ce-mi veniși aici la targă, du-te în comerț, tâmpito, du-te, dracu să te spargă!» Dar sări Ion Zugravu: «Du-te, fă, la treaba ta, eș' nebună, ce-ai cu fata, ți-a cerut ție ceva? În comerț să meargă mă-ta, că dă dracii-n carnea ta!» Zina era ospătară, când Ion îi făcea curte, dar fusese dată afară, păcate n-avea prea multe. După aceea învățase să muncească și s-asculte, focul ei erau copiii și excursia la munte. Alta, Delia Codoașa, se băgă sub pielea ei: «Ce ești proastă, tu, Jenico, mărită-te dacă vrei, te fac io c-un inginer, io, să știi, am mare fler!» «Delia, tu mă crezi toantă, fii cuminte, las-o baltă!»

Și-ntr-o zi când era cald, șantierul transpira, nici o boare n-adia, când cu praf de cărămidă te machiai fără oglindă și cu apa din găleată îți făceai un ceai pe dată, ea-l văzu pe Nelu Spânu, un băiat frumos și blând, ce venise de vreo lună și-i rămase brusc în gând. El venea mai de

departe, se spunea că-i moldovean, avea ochi albaștri, limpezi și-un păr negru, de catran. Era tânăr ca și ea și încă se bărbierea, era calm, cu glasul sfiit. Nelu Mortu l-au numit. Ea pe loc l-a îndrăgit.

El n-a dus-o la chermeze, nici la dans, nici la bufet, n-a plimbat-o în parc cu barca, nici timp n-aveau, asta-i drept, dar deodată, către toamnă, când ea, totuși, îl iubea, el, întors de la părinți, o întrebă pe ea așa: «Draga mea, n-ai vrea să mergem într-o zi pe la ai mei, poate-ar vrea să te cunoască, am vorbit ceva cu ei!» Ea-l iubea, deci îl urma, și-a luat recuperări și s-a dus făr'd-ezitări. Au trecut munții cu trenul și-ntr-o gară dintr-un sat vreo trei ore-au așteptat până ce, spre înserat, un autobuz i-a luat. Au ajuns seara târziu și li se servi rachiu, ea râdea și se roșea, sau fuma și asculta, ta-su pentru toți vorbea.

Tatăl lui era bogat, două case-avea în sat și-și făcuse-n cimitir un cavou frumos ornat. Era gras și-avea mulți fini, cei mai mulți de prin vecini. Mai avea și-o șmecherie (dacă nu escrocherie) c-un darac la Săvinești, «de ce, neică, să muncești?» Uneori duminica, dacă tot se plictisea, își lua finii și mergea c-un butoi la cimitir ca să-l bea chiar în cavou, să-l ude, că era nou. Și era o veselieee... se-mbătau și spărgeau cești, așa moarte, să trăiești! «Ăsta micu e mai bleg, muncește și-i plin dă jeg, n-are cine mi-l spăla, poate că l-oi însura.» «Hai să bem, striga bătrânu, du-te, Nelule, la finu și spune-i să mai aducă doi cârnați și-un chil dă țuică!»

Noaptea ea stătu-n odaia cu miros de naftalină și fumă privind pe geam stelele și luna plină. Dimineața el veni c-un ulcior și vru s-o facă să bea din laptele muls chiar atuncea de la vacă. «Ce-i cu tine? zise ea. Parcă ai o mutră acră.» «Draga mea, aici în sat nimeni n-are să te placă...» «Cum așa?» «Fiindcă fumezi, dai cu farduri pe obraz, mama plânge de necaz!» «Să fugim!» «În nici un caz!» «Bine, dar părerea ta?» «E aceeași!» «Chiar așa?» Se îmbrăcase atunci în grabă și spre stație plecase, se urcă-n autobuz, nu era nici ora șase. Ca să ajungă înapoi, privind din tren copacii goi, călători până la ora două și merse drept la sora ei să-i spună vestea cea nouă. «Nu plânge, dragă, zise aceasta, ascultă ce-ți spun eu, azi, fără personalitate, e din ce în ce mai greu.» «Pă dracu, zise Jenny, nu plâng eu pentru el, dar ce-o să zică mâine cei de la șantier?» La șantier băieții, șmecheri, au aflat chiar de la el și strâmbându-se de râs l-au și poreclit Vițel.

De atunci înjură Jenny parcă și mai cu plăcere, mama ei de etichetă și de bârfă de muiere! Omul moare, prostul piere! Se privește în oglindă și-și zâmbește, «cine știe, poate mâine cel trimis anume mie va veni și ca-ntr-un cleşte inima mi-o va zdrobi!» La hotel, după aceea înjura cu cheia scoasă, dar era din ce în ce mai stăpână, mai frumoasă. Acum e la primărie, dar la fel de mult îi pasă.

. . . .

Tov. primar Verescu Paul e un tip deosebit, face sport și se cultivă, umblă foarte spilcuit, este dur când sunt probleme și-i chiar foarte instruit. Vara umblă de-a călare, iarna într-un *jeep* se pare, are-un câine boxer, mare, și și-l scoate la plimbare. Dacă câteodată vreun lucru nu-i place, se încruntă tare spre Marin Ostace. Vicele o știe, și când dă în foc, caută o bază ca s-o ia din loc. Între ei c-un fluier, tânăra copilă care-i angajată la starea civilă, când nu se mai poate, face ea dreptate. Astfel, mai pe vară, neștiind că Rex, câinele lui Paul, se află afară, vicele goli pe fereastră o cană cu un fel de bere ca să-și pună alta, s-o bea cu plăcere. Câinele lui Paul, care-i vicios, linse toată berea ca pe-un os de ros. Într-un sfert de oră căzu lat pe jos, având diaree, lucru odios. Vicele-amuțise, n-având timp să plece, iar primaru-n furii s-apucă să-l frece. «Că e de-o cruzime fără de pereche, bietul animal suferă de streche și inconștientul îi dă și să bea, poate îl apucă boala cea mai grea, că degeaba-i vice, are capul gol...», dar sări Jenica, fără mult ocol, și-l trimise după sulfatiazol.

Altă dată, toamna, la cules de vii, s-au certat pe niște struguri razachii, din care primarul vrea să facă vin, iar Marin Ostace, așa, din senin, pusese pe ei un braț de pelin. Jenny, mai lucidă, suflet mai senin, spuse că e bun și vinul pelin și că-i indicat în boli de ficat, ceea ce de altfel nu-i adevărat. Dar primarul Paul se calmă pe dată și spuse că Jenny-i o isteață fată. De-ar fi cunoscut-o mai demult odată, poate că acum nu era burlac, o așa femeie i-ar fi fost pe plac. Jenny nu luă-n seamă mica flaterie și zâmbi puțin, din cochetărie, mai târziu când scena iar și-o aminti, tresări surprinsă și nu mai zâmbi.

Zilele de iarnă treceau cel mai greu, ore și minute se lungeau mereu, în lecturi de acte, prăfuite toate, și în așteptări de ciudate fapte. Răsfoind alene prin dosare vechi, ce conțin istorii de foste perechi, Jenny se amuză

sau zâmbește-amar, însoțită-adesea chiar de tov. primar, Iată spre exemplu ce motiv găsea o stimată doamnă pentru-a divorța:

> În timp ce soțul meu era student și locuia la cămin cu alți doi colegi, mă duceam uneori să-l vizitez. Adesea el era plecat la cursuri și găseam acasă numai pe unul sau altul dintre colegii lui, astfel că uneori am întreținut relații sexuale pur accidentale cu aceștia. Actualmente știu din sursă sigură că el pleca intenționat de la cămin și deci mă consider îndreptățită să solicit ca fostul meu soț să-mi plătească pensie alimentară.

Alții erau însă mult mai gingași, că-ți era și milă, bieții îngerași, câte lovituri li s-au pus la cale, și citind ți-umpleai inima de jale:

> Solicitând în numeroase rânduri socrului meu să ne pună la dispoziție condiții mai omenești de trai, respectiv să ne cumpere o mașină nouă pentru care eu știam că el are banii strânși încă din 1974 și să ne lase să locuim în vila lui de la Coșereni, în care el oricum nu îndrăznea să locuiască, temându-se de ilicit, și neprimind nici un răspuns relativ favorabil, declar că nu e adevărat că am părăsit domiciliul conjugal, ci numai maghernița veche a socrului meu, pe care o primise de la părinții lui și o ameliorase instalându-i apă curentă și încălzire cu motorină, locuind ca și până atunci pe drumuri, în așteptarea cheii de la vila din Coșereni, singurul domiciliu pe care eu sunt gata imediat a-l recunoaște conjugal.

Dar lectura preferată pentru Jenny cea ciudată era tot «FANTASTIC CLUB», cărți cu lumi din alte zări, cu planete și cu sori, cu plante de chihlimbar și cu peșteri de cristal. Acolo iar era copilă și credea în feți-frumoși și pătimea filă de filă, pierdută-n munții cei stâncoși, cu creste roșii de rubin de pe-o planetă fără nume, c-un soare veșnic cristalin pierdut în margine de lume. Tov. Paul însuși, cum am spus, se lăsă și el transpus, doar vicele mai rezista (cuvinte-ncrucișate dezlega) și uneori la întrebări mai bruște zicea din colțul lui fără să miște:

— Din câte litere ați spus?

Și protesta când era luat în râs.

Așa trecu aproape toată iarna, se apropia campania de-acum, nu se mai înfunda cu lemne soba și nici pe coșuri nu mai ieșea fum. Primarul fu chemat la conferință, iar vicele plecase pe teren. Jenica redacta o-adeverință pentru un tip găsit fără bilet în tren. Și tot scriind cu litere egale, și desenând deasupra lor petale

(frunze de trandafir ce s-au uscat păstrând culoarea verde), i se păru printre hârtii că vede o rază violetă, fără sursă, gândirea omului din vis, ascunsă, părea că-și face drum anume către ea, un semn din alte lumi, asta era! Gândindu-se la el, ea adormi cu fruntea pe un maldăr de hârtii ce miroseau a legi, decrete, *hașcemeuri* și se visă pe ea zburând în ceruri, analizând cu calm o supernovă, ținându-l strâns de mână și neschimbând o vorbă. De-acolo vedea tot ce-i pe pământ, pe Nelu Spânu după ea plângând, pe tatăl lui ce moare ca un bou tocmai când bea cu finii în cavou, pe Gelu spânzurat de-un buletin pe care scrie doar atât: CRETIN și-n rest o lume nesfârșită, cenușie, ce mișună mereu fără să știe că alte lumi pătrunse de culori se-nvârt în universul plin de sori.

Primarul o trezi cam pe la două, voind să-i spună vestea cea mai nouă.

— Ai văzut. Jenico, ce scrie în ziar? În California cică s-a pus problema iar, și nu există Antilumi, e în zadar, uite, citește, că scrie în ziar!

Ea părea adormită, și primarul, ca un burlac bătrân și fără minte, voi s-o strângă-n brațe, s-o sărute, dar se făcu covrig, urlând, crezând că moare, când ea-l lovi cu un genunchi între picioare. Abia atunci ea apucă ziarul, citi și plânse, goli apoi sertarul și începu să-și facă la ștampile inventarul.

— Ce faci? aproape gâfâi spre ea primarul.

— Îmi dau demisia!

— De ce?

— Așa, pentru povestea cu ziarul!

Degeaba insistă apoi tov. vice și Paul se scuză vreo două ceasuri, ea nici nu-i asculta, ba chiar s-ar zice că auzea ciudate alte glasuri. Își strânse lucrurile-n grabă și plecă, primarul către vice adânc se încruntă.

. . . .

Trecu apoi o vreme, desigur nu prea multă, și iată că cei doi fură chemați la nuntă. Și se miră tov. Paul și se miră tov. vice, ba se miră și Rex, că-i simțitor se zice. Și deci s-au dus toți trei în *jeep,* mai către seară, și s-au distrat plăcut, era aproape vară și nunta s-a ținut într-o grădină, afară. Mai după miezul nopții, când se făcu răcoare, vicele dansă mazurca în dud cu soacra mare, iar ginerele Gelu striga la ei de jos să joace geamparaua, că ăla-i joc frumos. La *Perinița,* Paul fu luat pe sus de Jenny și ea-l pupă pe gură de față cu mesenii. Și-a fost o veselie

de zile mari se spune, mireasa fu o dulce, o zână, o minune, până spre dimineață, când vru să se sugrume cu-o funie de rufe și o găsiră-n spume. Desigur, au salvat-o, dar se-ntrebau de ce, de ce să facă asta, de ce, de ce, de ce?

Faptul ăsta însă de explicat e greu și-oricum duduia Jenny nu sunt eu.

Balada tânărului lup, ION, fiul de geambaș

Și se spunea că era frig, că ninge-n munți, că brazii chiar la poale sunt cărunți, că n-a fost niciodată chiar așa, noiembrie în calendar abia-ncepea. Puteai să crezi că spre orașul S fuseseră închise căile de-acces, că ei acolo construiau de zor și mâna le-ngheța pe cărucior, că la al unșpelea etaj când se urca cu macaraua apă, găleata îngheța și ei spărgeau pojghița cu mistria ca să bea. La toate aste gânduri Ion se zgribulea și cobora din taxi aproape de Șosea. Trotuarul era luciu și el atent mergea, să nu își spargă bila sau vreun oscior, ceva. La București plouase, apoi fusese ger, crengi de copaci trosneau, văitându-se spre cer.

Strada era pustie la ora nouă seara, și poate chiar atunci în câmp, un lup și-ascuțea gheara. Ion vedea în față neoane suspendate și pe de lături geamuri feeric luminate, se străduia s-ajungă mai iute la căldură și inspira pe nas și expira pe gură.

Dar se opri deodată...

Fereastra luminată, spre stradă larg deschisă, în dreapta lui, și-o zisă, cum că «prea frig nici nu-i», îl țintuiră-n loc, avu aproape-un șoc. Ieșea din casă fumul în valuri alburii și se zărea înăuntru, cu chipuri străvezii, o ceată de băieți, pahare aveau în mâini și-aveau cu ei și fete, codane și nurlii. Urla magnetofonul, se și dansa-ntr-o parte, strigau și doi mai colea cu vocile lor sparte. Păreau cu toții tineri și totuși obosiți, erau cam albi la față, ziceai că sunt spoiți.

Dar nu din asta se trăgea mirarea, nu de asta se opri să-și tragă răsuflarea, era obișnuit cu ceaiuri, petreceri și chermeze și îi plăcea și lui să bea sau să danseze. Ba am putea chiar spune că-n ultimele luni chiar el ținea în juru-i o ceată de nebuni și începeau pileala la opt sau mai pe seară și-o terminau la ziuă cu chipul ca de ceară. Adesea adormea cu capul pe covor, în fumul de țigară și-n muzica urlată, având alături numai paharu-aproape gol și se trezea cu gura amară și uscată. Nu asta deci pricina era să stea pe loc, să-și caute țigara, să caute și-un foc. Văzuse printre norii de fum, în acea casă, o mutră ce-i păruse știută, dubioasă. O mai privi din stradă, alene, înc-

o dată și, aprinzând chibritul cu mâna înghețată, își aminti de trenul cu care, neînțeles, se întorsese-n august din chiar orașul S.

. . . .

E cald. Tabla vagonului se-ncinge, curentul de aer te răcorește plăcut. Poate bani sau timp de cumpărat bilete n-au avut. Stau trei pe-acoperiș și joacă zaruri. În C au fost și ei pe-un șantier. «Unde vine C?» întrebă Ion. Să tot fie vreo 50 de kilometri de la S. Îl înjură amândoi pe un gras care le-a fost șef. Ion îl înjură și el, deși nu-l cunoaște.

O căldură plăcută cuprinde trupul. Stai culcat pe burtă o vreme, cât fumezi o țigară, te întorci apoi și pe spate. Carpații, dealurile, câmpul defilează în stânga și în dreapta ta. Trenul se clatină, ia viraje, te simți liber, frumos, puternic, nu ți-e teamă de nimeni și de nimic. Toți trei lasă zarurile și privesc. Ochii lor se înlăcrimează de plăcere sau de curentul de aer. Iată verdele șters, dar încă abundent și frumos, al câmpiei pe care trenul o străbate cu o voioșie copilărească.

Ajung între timp la concluzia că S era în general mai bine. «Da, dar mă întorc la facultate», spune Ion. «Aaaa, așa da», spun ei într-un glas. Altfel, desigur, ar mai fi rămas. «Acolo, zice unul din ei, și eu aș fi putut să rămân. Să vezi, într-o seară...» Și povestește cum a cunoscut o nemțoaică, cum au fost lângă coșul principal al termocentralei, acolo era cald, și cum s-au iubit de-a-mpicioarelea. Cel puțin pentru el era prima dată. Celălalt râde. Ion râde și el. «Puteai să fii tată, ha, ha!» Și din nou îl înjură toți trei pe Gras.

«Dar tu, zice unu, ai mai fost la facultate?» «Da», zice Ion. «Și de ce te-au zburat?» «Nu m-au zburat deloc, am plecat io.» «Aiurea!», zice tipul, nu ăla cu nemțoaica, celălalt. «Atunci să-ți povestesc, zice Ion. Bătrânu meu a fost geambaș...» «Ce-i aia?» «Unu care vinde cai, nu știi, pe la voi nu există?» «Ba da.»

Și povestește cum nu numai că-i vindea și cumpăra, dar era înnebunit după cai. Și se urca cu picioarele-n șa și nu se temea nici de cel mai nărăvaș armăsar. Nimeni ca el nu mai știa în tot satul ăla să joace un cal, să-l strunească. «Și noi aveam cai când eram io mic, zice ăla cu nemțoaica, da' i-a băgat la colectiv și i-a făcut salam.» «Da, da' ce-ți spun io acum e chestie mai veche, dinainte de război, noi nici nu eram.» «Și?...» zice celălalt. «Și cei

mai mișto cai d-acolo din sat îi avea unu care era legionar. Dar n-a fost nimic, bătrânu meu doar îi ducea caii la gârlă, îi plăcea să-i încalece.» «Ahaa...» zice tipul. «Nu aha, că n-a fost nimic, nu s-a luat nimeni după el după aia.» «Atunci?» «Vezi că odată cu mine a mai dat examen unu din sat, a lu învățătoru. Și ăsta era primul la picați, imediat după linia roșie. Și ăsta sau ta-su a făcut sesizare.» «Trebuia să-i rupi gura!» «Vezi că dacă picam eu, intra el la balotaj.» «La ce, mă?» «Balotaj, așa se zice.» Cel cu nemțoaica începe din nou să-l înjure pe Gras. «Și tu ai fost prost și-ai plecat?» «Nu că a mai fost și altceva, o gagică.» «Cum o chema?» «Dacă îți spun, tot n-o știi.» «Da, da' ce te costă să-mi spui?» «Edith o chema. Edith, și era frumoasă dă pica.» «O fi fost nemțoaică, ha, ha, ha! Ah, Grasule, 'tu-ți morții mă-tii!» zice ăla cu nemțoaica. «*Hai un la mai mare*!» zice și Ion. «Ăhăă, câte d-astea am văzut io!» zice și celălalt și scoate zarurile. Toți trei au 21 de ani.

Spre seară trenul se apropie de oraș, fluieră din ce în ce mai des, se oprește, își continuă alergarea, din nou se oprește. Cartierele mărginașe amintesc copilăria. O nostalgie a cărților citite atunci, o bucurie inexplicabilă.

. . . .

N-ar putea, deci, să le separe figura, pe care din ei îl văzuse acum? Pe cel ce-l înjura pe Gras cu toată gura și regreta că fără nemțoaică plecase la drum, sau pe acel incorigibil peregrin care părea la toate nepăsător, senin? Porni înainte cu prudență și calm, dar nu uită chipul ce-l zărise prin geam. Unul din ei părea oricum mai timid, celălalt încă din gară se erijase în ghid.

. . . .

Au coborât din tren sau, mai bine zis, de pe tren. Picioarele le erau amorțite. Ar fi vrut să străbată peronul în fugă, dar era prea aglomerat pentru așa ceva. N-ar fi reușit decât să se lovească de acele ființe care nu le spuneau nimic în aglomerația lor. Și nici dacă s-ar fi lovit într-adevăr de ele nu le-ar fi spus nimic atunci. Era o buimăceală adevărată. Așa că s-au calmat, s-au integrat în fluxul acela de călători și s-au îndreptat liniștiți către ieșire, adică spre intrarea în restaurantul Gării de Nord. Acolo, pe cei doi îi așteptau un anume Gil, cu prietena lui și cu încă două fete care li s-au părut foarte frumoase. De fapt, în afară de picioarele lungi și bine puse în evidență de fustele foarte scurte, nu mai aveau mare lucru, dar asta

era de-ajuns deocamdată. Înainte ca Ion să-și termine de băut cafeaua și să plece, ele s-au distrat pe seama costumelor noi, boțite din cauza călătoriei și enervant de asemănătoare ale celor doi, iar Gil se și oferise să vândă, pe loc, două costume de blugi. O viață nouă începuse deja pentru ei, nelăsându-le nici un moment de gândire. La plecare. Ion îl mai înjură o dată pe Gras și le ură noroc la toți șase.

. . . .

Ion zâmbește sau numai își mișcă obrajii, gimnastică împotriva frigului le face.

Ai spus da, la cererea mea, și ai plecat, nici explicații, detalii, nici vreo adresă n-ai dat. Tu însuți te gândiseși la vreuna? Sau ți-era sufletul amar ca mătrăguna? Ai luat numai talonul de mutare din mâna lu tovarășu Cutare și l-ai privit, era bubos ca dracu, ce vină avea de asta el, săracu? Dar zâmbea triumfător, aici fu buba, parcă sosise el primul cu tulumba. I-ai spus ce crezi despre măgari ca el, dar a tăcut, nu era prost defel. Ai plecat pentru patru sute de zile, nici tu n-aveai prea multe momente de gândire.

Ai călcat aproape tot pământul țării, te-ai hârșit cu drumul, cu vacarmul gării, uneori tocmai lipseai și de tine aveau nevoie, alteori ai fi rămas, dar nu-ți plăcea să ceri voie. Ai pus umărul la toate fără a fi măcar surprins că umilul tău trup poate, că rezistă, s-a deprins.

Au fost și seri plăcute, în margini de oraș, pe deal, în pădurice știai să nu fii laș, au fost și nopți mai grele, când în baraca friguroasă și-n mirosul de obiele te gândeai plângând acasă.

Ai dansat hora cu mulțimea pe melodia *Trei culori* în Piața Libertății, la Cluj, ai plâns aruncând spre tribună cu flori, știind că orice vale devine un urcuș.

L-ai întâlnit pe tatăl tău în tren spre Olănești, l-ai salutat, a plâns, tu l-ai bătut pe spate, era bătrân de-acum și fără să-i vorbești ai discutat cu el de cai și libertate. Ai coborât din tren și ai luat-o înapoi, poate-n aceeași seară-n pavilionul doi, bătrânu tău visa să facă o baie caldă și n-avea cum... n-avea nici duș, nici cadă.

Și ți-ai văzut de treabă, armură aveai acum și nu făceai din vorbe baloane de săpun. Erau atâtea lucruri pe care pân-atunci nici n-avuseseși timp să le arunci, dar le pierdeai pe drum, acum erau în plus, se prefăceau în scrum. Ai aruncat ranchiuna și orgoliul prostesc și lenea

de gândire și țâfnul muieresc și te-ai scăldat în baltă cu hainele pe mal și ai intrat în S ca un voinic pe cal. Ai fost la ICM și te-au recunoscut, erai oricum de-al lor, chiar dacă n-ai fi vrut. Ai fost apoi la poștă și-ai dat un semn de viață, trecuse luna mai, în jur era verdeață și te sculai devreme, lucrai de dimineață. Peste vreo săptămână ai fost la post-restant, era aproape seară și-un cer închis stresant, ți-au dat un plic de-o tonă, dar nu te-ai speriat, ai stat în S o vară și-n august ai plecat.

. . . .

«*Man*! *My nr. one*! Unde ești? De ce mă lași să plâng? E aici un fotoliu în fața mea care-i gol și eu mă uit la poza ta (Doamne, ce copilării!) și... vino mai aproape, să-ți spun ceva la ureche!»

Și tot așa pe încă vreo 18 pagini, scris mărunt cu pastă de diferite culori. Că ai lăsat-o într-o lume de blegi și de fricoși. (Când de fapt tu fuseseși primul care-ai luat-o din loc de frică!) Imaginea ta nu poate fi umbrită de nici o prezență (Chiar așa?!) Că să n-o mai consideri vreo păpușă care stă pe un piedestal și zice da sau nu cavalerilor care-o tratează cu mărgele și bomboane. Că nu de ochii tăi scânteietori sau de calul tău năzdrăvan din poveste s-a îndrăgostit. O, nu! Nu e ea atât de suavă cum o crezi. Și ea are dinți stricați, și ea e călcată pe picior în tramvai, și ea se scarpină și vede și ea cât de complicată e lumea. A trecut vremea când descoperea în jurul ei tot felul de obiecte și întreba: ce-i asta? dar asta? dar asta de ce? Toate lucrurile sunt încâlcite, dar ea de mult nu le mai despachetează. Că degeaba zici tu că ești în S și n-ai adresă, ea va răscoli tot S-ul și te va găsi, stai numai, să-și dea și colocviul de joi. E adevărat că ți-a pierdut urma de câteva luni bune, dar era sigură că te va găsi la timp și că nu vei scăpa ușor. Până una-alta, chiar cei de la post-restant din S te vor căuta când le va bloca ea toate căile de acces cu câteva tone de hârtie. Da, da, te vor chema pe tine s-o ridici și n-o să ai încotro. Și abia pe urmă (după joi) o să vină și ea și o să pună mâna pe tine. Și: «*Á propos,* ce-ai făcut cu amintirea mea? Scutur-o de praf, dezbrac-o și fă-i dragoste!»

. . . .

De asta erai, deci, atât de sigur pe tine? De asta ai lăsat să treacă sesiunea de vară și ai continuat să-ți vezi de munca aia simplă și grea din care mai ales ea nu vedea ce plăcere poți obține? Și o lăsai să vină la tine o dată la

două săptămâni? Și ea credea că ai și renunțat la facultate. Cum putea cineva să fie așa de sigur pe un examen de admitere în sesiunea de toamnă, când ea făcea pe ea și la un biet colocviu pe an? Și de asta râdeai cu superioritate acolo, sus, pe tren și-l îndemnai să vorbească pe tipul care s-ar fi întors totuși la C și ar fi căutat-o din nou pe Hertha, sau cum o chema, și i-ar fi spart la orice oră falca lui domnu Grasu, pe care îl înjurai și tu cu plăcere, deși nici nu-l cunoșteai? Pe urmă ți-a mai venit și o altă idee. Ai zis: da' Grasu ăsta n-are și el vreo fată? Și i-ai văzut deodată transfigurați! Se bucurau că și-au adus aminte că ăla are o fată și că, deci, pot să-și imagineze imediat ce i-ar face ei dac-ar prinde-o. Sigur că are și dă la facultate de vreo trei ani, da' nu intră. Ăla cu nemțoaica se și ridicase în picioare. «Nu fă, bă, boule, pe acrobatul!» a zis celălalt. Dar, de fapt, pe care din ei îl revăzuseși acum? Unu te întrebase dacă știi vreun ICM în București. Sunt mai multe, ai zis tu. Celălalt încă se mai gândea dacă să se întoarcă sau nu. Ați trecut pe lângă o tarla unde erau mai multe femei la sapă. Fără îndoială că unele dintre ele erau tinere, și atunci cel care era în picioare le-a făcut cu mâna și a strigat. Cel care era așezat lângă tine a vrut să facă un gest obscen, dar și-a întâlnit privirea cu a ta și a renunțat. În schimb, l-au făcut ele. Una chiar cu sapa. Ați râs și deja le-ați pierdut din vedere. Trenul se depărtase. Probabil că ele au scuipat în palme și și-au reluat lucrul. «Stai, mă, dracu', jos, vrei să mori?» i-a mai zis cel de lângă tine ăluia cu nemțoaica. Dar, de fapt, pe care din ei îl recunoscuseși acum în camera plină de fum?

. . . .

A mai trecut o săptămână, Ion stă pe covor c-un *whisky* în mână și sună *rocks*-urile. Clonc-clonc! E trei din noapte și doarme tot orașul, el își aduce aminte iar de tatăl lui, geambașul. E întuneric, cei mai mulți dansează, și-n camera de-alături sunt doi care oftează. Ea e în bucătărie și pune de cafea, Ion se scoală alene și merge drept la ea. E fericită, zice, a fost destul de greu, au luat și anul ăsta, de-ar fi așa mereu. «Da, zice el, dar tatăl meu a fost geambaș de cai.» «Dar mi-ai mai spus o dată, nu știai?»

. . . .

«De fapt, nu-i chiar așa, el nu cumpăra și nu vindea mici iepe, ca tine.» «Ești un măgar», spune ea. «Capitalul

lui nu depășea prețul unui cal. Cumpăra în târg un cal gras, leneș, molâu și fără poftă de muncă, îl convingea pe vânzător că nu face nici doi bani. Despre cai chiar că știa să vorbească bătrânu! În săptămână următoare îl și vindea în alt târg. Dar știi cum făcea?» «Nu», spune ea și face un fel de grimasă. El o apucă de păr, mai întâi cu tandrețe, apoi strânge și-i spune: «Să nu cumva să țipi! Stai să-ți spun cum făcea. Era duminica și se scula de cu noapte, la patru. Și scotea calul ăla puturos din grajd și-i punea în spinare o rogojină, știi ce-i aia?» «Da, știu, dar dă-mi drumul.» Și el, eliberând-o acum și continuând înainte de a gusta încă o dată din paharul de *whisky:* «Apoi lovea rogojina cu biciul de sute de ori. Se producea astfel un zgomot foarte puternic. Dar probabil că, auzit de acolo de sub rogojină și cu niște urechi de cal, el putea să pară chiar înspăimântător, înțelegi? Așa că, cel puțin pentru câteva ore, calul ăla devenea un bidiviu mâncător de jăratec. Se speria, adică, și devenea vioi, ager, oricum puteai să-l vinzi mai scump. Și să ducea cu el în alt târg și lua cel puțin cu două sute de lei mai mult decât dăduse pe el. O, sigur că peste două-trei zile, o săptămână, calului îi trecea de tot sperietura și era iar molâu și fără chef, dar tatălui meu deja nu-i mai păsa de asta după ce pusese deoparte banii pentru alt cal, iar diferența, câștigul ăla de două sute de lei, o împărțise între băutură pentru el și hrană pentru noi, pentru mine, adică, pentru sora mea, Natalia, pentru fratele meu. Florea, și pentru mama, care încă de pe atunci era foarte bolnavă. Așa era el, înțelegi? Era apolitic și nu iubea decât caii.» «Ce-ți veni acuma cu apolitic?» întreabă ea. «Așa iubea el, mai dur, se ocupa de cai cu biciul și cu codirișca de restul familiei, înțelegi?» «Ce-i aia *codirișcă*?» întreabă ea și încearcă să-l facă să se așeze pe un scaun. Dar el se ridică și aruncă paharul prin fereastră. Din camera de zi veniră mai întâi două fete și pe urmă un alt tip, trăgându-și fermoarul la șliț: «Ion, Ion, ce-i cu tine?» spun ei.

. . . .

Spre dimineață, Ion voi să plece, își strânse tot bagajul, își luă și hrană rece și întrebă la gară despre un tren spre S. dar ei s-au și înțeles și l-au convins că-i iarnă, să plece n-are sens. Anapoda merg toate, și trenuri și marfare, «hai să trăiești. Ioane, să bem de împăcare și pentru cai și hamuri și codiriști și bice, întinde-te puțin pe pat», frumoasa Edith zice. Și adormi. Visă o zi cu soare și

cineva de sus îi făcea semn c-o floare, de pe-un vagon sau schelă, sau chiar de pe un coș, și el striga: «Băi, tată, mi-am luat doi cai frumoși!»

Buzunare cu pumni, buzunare cu bomboane

Tu erai încă mic și foarte blond, auriu-deschis, aproape alb. Ți-au tăiat moțul și ți-au păstrat o șuviță pe care ți-au arătat-o mai târziu, când deveniseși șaten-închis și când nu credeai că acela a fost părul tău. Tăierea moțului era, pe atunci, un eveniment important. Rude necunoscute din sate îndepărtate își făceau drum cu căruțele pe la silozul din F și rămâneau peste noapte să petreacă. Veneau lăutarii cei mari, Pihaliu, Terente, Paleață, își acordau instrumentele în drum ca să-i audă lumea și să vină și cereau 3 duble de porumb de căciulă. Sau 8 duble să cânte cât o ține petrecerea. Moș Manu, care venea tocmai de la Roșiori, aducea cu el zece-doișpe nepoți și un vițel legat de căruță. Vițelul era adus, chipurile, pentru a fi vândut la târgul din F, dar el era sacrificat luni dimineață, și astfel moș Manu avea motiv să nu plece decât miercuri sau joi. Se mai găsea câte unu să se pună la ambiție cu moșu și până la urmă gardul de coceni dinspre gârlă se umplea de piei de vițel puse la uscat și muștele nu mai conteneau toată vara să se înfrupte din ele. «Luați-vă, mă, neică, copiii în căruță, să știe că e rude, zicea moș Manu, că pă urmă *să-ntâlnește* pă cine știe unde și *să ia* la bătaie!» (În acest timp, ei, nepoții lui moș Manu și verii lor din F. se băteau deja cu codiriștile bicelor printre glugile de coceni din fundul grădinii.) Cei din D. trimiteau câteva babe s-ajute la bucătărie, dar până și acestea aduceau câte un chil de făină albă sub broboadă. Ăștia erau săraci, vai *dă* capu lor, ce pretenții să ai *dă* la ei? Li se trimiteau după aceea capetele de la viței și, dacă rămânea, câte un curcan sau doi. În schimb, tămăduienii, pe care-i știa toată lumea de hoți și-i privea cruciș la început, aduceau batali întregi, butoaie *dă* vin și damigene *dă* țuică. Curând ei deveneau centrul atenției și nimeni nu se mai ferea să-nchine un pahar cu ei. Hoți, hoți, da' băieți *dă* viață, ce vrei? Singurii care continuau să-i evite erau lăutarii. Erau cazane cu fiertură puse la foc prin toată bătătura, și țiganii mai ales de astea se țineau la distanță. Să nu-i vină vreunui tămăduian prin cap să-i pună să cânte «ca dân cazanu cu zmoală». Se pare că exista un precedent. Când

apărea și moraru dân Seaca, se cânta marșu o jumătate *dă* oră. Ăsta n-aducea nimic, da să știa că-i om bogat și era pus în *capu mesei.* Cum s-așeza, începea să se vaite. Că nu mai e ca înainte, că are cote mari, controale, greutăți. «P-ăsta să nu-l văz trist, zicea tatăl tău, că vă mănânc cu fulgi cu tot!» Și atunci țiganii se umflau și mai tare în instrumente și-l înconjurau pe morar din toate părțile. «Naționalizat, naționalizat, da' te descurci matale meștere!» făcea Paleață, și moraru, în sfârșit, nu mai rezista și scotea suta și i-o lipea de frunte. Când se lăsa seara, caii erau împiedicați și duși pe izlaz lângă gârlă. În caz că cineva nu mai ținea pasu, se putea duce în căruță să se culce. Vouă, copiilor, vi se dădea ceva de mâncare și erați trimiși pe izlaz să faceți focu și s-aveți grijă de cai. Așteptați mai întâi ca verii din Roșiori să facă focul lor și abia după aia îl puneați și voi pe al vostru, mai în deal, să-i puteți bate cu pietre peste noapte. În cele din urmă ei își despiedicau caii și se mutau mai încolo, spre Catana, unde se și scăldau.

Pentru șuvița aia de păr blond pe care se spune că de pe capul tău ar fi tăiat-o ei atunci și pentru turta de secară pe care ți-au rupt-o pe creștetul capului s-au bătut trei vii de *producătoare* și două de *zaibăr* și douăzeci și șase de damigene de țuică, iar de mâncat nu știe nimeni ce și cât s-a mâncat. A fost o adevărată petrecere. Păcat că a treia zi s-a stricat și păcat c-a fost ultima de felul acesta.

Dar, de fapt, ce s-a întâmplat în acea dimineață de miercuri? S-a întâmplat, mai întâi, că tămăduienii se piliseră groaznic marți seara și începuseră să-i cam alerge pe țigani prin bătătură, amuzându-se mai mult de frica excesivă a acestora decât de ce aveau ei de gând să le facă. Aveau și de ce să fie veseli tămăduienii. La cererea lor, printre obiectele dintre care tu aveai de ales în momentul ruperii turtei, a fost pus și un sac gol, simbolul furtului lor agrar, iar tu tocmai pe ăla îl aleseseși. S-au bucurat cu toții ca niște copii, au început să strige că au un nepot hoț, hoț ca ei, cu mult curaj și cu viață ușoară, te-au aruncat în sus cu toată puterea, mai-mai să te lovească cu capul de crengile nucului, și au băut din nou în cinstea ta, ca spartii. Tatăl tău zâmbea într-un fel anume și veghea numai să nu fii scăpat pe jos de cheflii, în timp ce mamă-ta se dusese în casă, pe la icoane, să plângă și să se închine. Cum să fie hoț unicul ei băiat? Ce le păsa lor, ăstora de la Tămădău? Ei aveau grijă să bea și

să pună la cale șotii cât mai periculoase pentru bieții muzicanți. Dar o mamă se poate ea împăca cu gândul că, după ce a avut trei băieți care au murit înainte de a împlini doi ani și a născut a patra oară o fată, acum, al cincilea copil, băiat, punea mâna tocmai pe sacul ăla nenorocit? Nu, nu, bunul Dumnezeu nu trebuie mâniat. Copilul ăsta trebuie neapărat să trăiască. S-a mai întâmplat că țiganii au refuzat să mai cânte și și-au strâns sculele să plece pe la casele lor. Lucrul însă era deosebit de greu de realizat, pentru că tămăduienii se ațineau pe la porți cu niște mutre pe jumătate șugubețe, pe jumătate amenințătoare. Chestia asta nu anunța nimic bun, așa că tatăl tău le-a mai promis țiganilor încă 2 duble de cap să cânte orice ar fi și i-a luat pe tămăduieni la rost. Ei să nu facă, adică, pe nebunii la el în curte, că el nu știe multe și o dată-i dă afară. Au venit aici să petreacă sau să strice petrecerea cu prostiile lor? Țiganii, deci, și-au despachetat instrumentele, zicând că fac asta pentru tatăl tău, pe care-l respectau (cred și eu, la 10 duble de porumb de căciulă!), iar tămăduienii s-au prefăcut și ei înțelegători și-au mai desfundat o bute de vin. S-a încins din nou un chef mare, a fost sculat din somn către miezul nopții și moș Manu, să mai bea și el, că poate murea mâine-poimâine și-i părea rău, au fost treziți cu muzică toți care dormeau prin căruțe sau prin grajd, și până și babelor din D. li s-a făcut parte din băutură, ca să nu mai plece a doua zi acasă, cum aveau de gând, și să rămâie aici, poate se mai tăia vreun vițel și n-avea cine să-l pregătească. S-a mai întâmplat că spre ziuă, când voi v-ați întors de pe izlaz cu caii, să luați câte un coltuc de pâine proaspătă și câte o căpățână de usturoi, să mâncați cu untura de prin cazane, i-ați găsit pe toți tologiți prin căruțe și prin grajduri și prin șură și ați început să-i căutați prin buzunare de bani. Care cum horcăia mai tare, cum era mai bine scotocit și ușurat de mălai. Verii din Roșiori îi scotoceau pe ai lor, voi pe ai voștri. Mai greu era cu tămăduienii, pentru care nu numai că trebuia să vă dondăniți din nou cu roșiorenii, dar trebuia și să lucrați cu mare băgare de seamă. Ei aveau somn ușor, de hoți, și se puteau trezi în orice moment. Tu aveai, oricum, dreptul să cauți primul, erai sărbătoritul.

Atunci, înspre D., s-a ridicat de pe drum un nor de praf și ați lăsat totul baltă, curioși să vedeți cine vine cu camionul, pentru că numai un camion putea să ridice un

astfel de nor, iar camioane pe acolo nu prea treceau atunci în fiecare zi. Nu s-ar putea spune că au trecut neobservate chiotele voastre și fluierăturile prin care vă manifestați bucuria și neliniștea (neliniște?) la apropierea acelui nor de praf S-au trezit mai întâi unii dintre tămăduieni (culmea: tocmai cei care erau în acel moment scotociți cu mare grijă), împărțind repede câteva palme viguroase nepoților cu reflexe mai încete și care atunci nici nu erau nepoți, ci indivizi fără vârstă, fără rasă și fără sex, care-ți umblă prin buzunare și nici nu știu s-o șteargă la timp, deci trebuiau pedepsiți. Apoi tatăl tău, poate pentru că era gazdă și avea somnul ușor sau poate pentru că tocmai aștepta să apară cineva în acea dimineață sau îi căzuse mai greu vinul sau mâncarea din timpul nopții. Cine știe? Pe urmă, moș Manu, bătrân cu somnul capricios și cu obișnuința omului trăit în căruță, să tresară la orice zgomot, oricât de îndepărtat. Apoi au apărut femeile de prin casă și de prin coșar, cele din D. crezând că s-a sfârșit petrecerea și trebuie să-și vadă de treabă, să spele vasele, dușumelele, să rânească prin curte, prin grajduri, să termine cât mai repede și să plece și ele acasă, mama ta, cu grija concretă că țipetele care se auzeau erau glasuri de copii și că deci era vreo primejdie și pentru tine, celelalte crezând că s-au încăierat bărbații și că trebuie să fie și ele acolo, să țipe.

Așadar, norul de praf se mai apropiase cu vreo două sute de metri când în jurul nucului din fața porții se strânseseră mai toți copiii (cu excepția celor care, surprinși asupra faptului și năuciți bine de primul pumn, fugiseră spre fundul grădinii, spre gârlă, și nu spre șosea). El se mai apropiase cu încă o sută de metri când, cu pălăria pe ochi și încercând să distingă primul despre ce sau despre cine e vorba, lângă nuc se instalase și tatăl său. Se pare că tocmai tu ai fost cel care a strigat primul: «Unchiu Ică!, Unchiu Ică!» (atrăgându-ți astfel o privire furioasă a tatălui tău, privire pe care n-ai înțeles-o sau, în bucuria ta de a te mândri cu un unchi șofer de camion, nici nu ai luat-o în seamă). Pe urmă toți ceilalți copii au început să strige: «Unchiu Ică, unchiu Ică!» (chiar dacă unora dintre ei Ică nici nu le era unchi), și norul de praf se apropiase de-ajuns pentru a se putea observa clar că originea lui era chiar un camion și că acest camion era chiar marca «Praga» și că deci în el se putea să fie chiar Ică, fratele bun al tatălui tău. Ceea ce era însă

surprinzător era că în camion se aflau mai mulți oameni, care stăteau în picioare, și, nu se știe de ce, cântau. Cântatul acesta matinal sau oprirea camionului în chiar dreptul nucului vostru sau altceva, necunoscut ție (atunci și acum), era un lucru atât de neobișnuit, pare-se, încât înșiși tămăduienii începuseră să se apropie alene de poartă când Ică a deschis portiera, a sărit din cabină și le-a strigat la ăia de sus: «Ia tăceți, bă!» Și numai după ce au tăcut, ne-am dat seama că sunt rudele voastre din D. (Uite că nu știu, însă, ce anume cântaseră. Și cred că nimeni atunci nu a reținut acest amănunt. Un lucru poate fi totuși dedus: că nu cântau un cântec cunoscut nouă, sau în orice caz nu unul pe care noi să-l mai fi auzit de multe ori până atunci. Erau toți. Sunt tentat să spun «cu mic, cu mare», dar nu e adevărat, fiindcă erau numai bărbați. Unchii tăi din D., pe unii nu-i mai văzuseși niciodată. Unchii tăi, soții acelor mătuși care veniseră cu chilul de făină sub broboadă și care te pupaseră zgomotos, zicând că ce frumos ești (când tu nu erai decât curat îmbrăcat) și scuipându-te să nu te deoache. Unchii tăi fără nume. Tații unor veri necunoscuți. Niște oameni. Niște oameni care nu te interesau. Mai ales acum, când Ică era la un pas de tine și mirosea a benzină și a praf încins și se prefăcea că nu vede mâna întinsă pentru salut a tatălui tău. Tu nu aveai simțuri decât pentru acest miros care te făcea să visezi, pentru salopeta albastră, spălăcită, pentru mâinile fine totuși ale acestui erou al copilăriei tale, pentru camionul lui, pentru zgomotul motorului lui. «Ce faceți, mă, aici?» a întrebat Ică, adresându-se tatălui tău. Iar tatăl tău, luat scurt ca la un interogatoriu, se grăbi să răspundă, arătându-te cu mâna pe care o ținuse până atunci întinsă: «I-am luat moțu lu ăsta micu!» «Aha!» a zis Ică. «Și p-ăștia *dă* ce nu i-ați chemat și pă ei?» «Păi, io i-am chemat, da' dacă ei *n-a* vrut *să* vie...» Iar tu mai făcuseși un pas spre camion și te visai deja în cabină, departe, pe drumuri cu asfalt, salutând cu mâna scoasă pe fereastră prietenii de la volanul camioanelor care veneau din sens invers, gustând viteza prin toți porii, reparând din când în când motorul în mirosul divin de benzină și praf încins, murdar până-n ochi de unsoare, fericit. Tu, deci, n-aveai cum să-ți dai seama de ura cu care-l priveau pe idolul tău tămăduienii, sau de nedumerirea din privirea tatălui tău, sau de necazul lui moș Manu. «Ce mai vrea și ăsta, domne, *dă* vine să ne strice petrecerea la ora-asta? Ce să

bagă el? Sau crede că dacă umblă cu camionu, acuma...» «Ionele, tu să nu te bagi!» s-a auzit atunci, așa, dintr-o dată, vocea ascuțită a unei femei din Tămădău (sau poate numai soră cu unu din Tămădău). «Unde să mă bag, *fă,* ce eș' nebună?», a zis ăla, dar probabil că un motiv era și pentru cuvintele ei. Chiar dacă tu, acum, erai deja undeva în munți și cărai piatră cu camionul și treceai la doi milimetri de prăpăstii și urcai pante dintre cele mai abrupte și iar reparai motorul și iar te mânjeai peste tot de unsoare și-ți ștergeai mâinile pe pantalonii salopetei, scăpărările de priviri, retragerea prudentă a țiganilor, coborârea din camion a celor din D. toate astea nu prevesteau nimic bun. Dar nu vedeai nimic din toate astea, nu-ți explicai tăcerea care se lăsase, nu-ți aminteai de șoaptele femeilor prin bucătărie când venea vorba de Ică («Cică ar fi comunist. Ică, cică mai dămult...» «Zău, bre, i-auzi!» «Etee, și dacă e comunist, ce?») și nici nu știai ce-i aia comunist, numai că ai fi vrut să fii și tu dacă avea vreo legătură cu meseria de șofer, și tocmai te urcai acum pe scara camionului. Dar ce-ți mai amintești tu acum din toate astea? Desigur că nu-ți mai amintești ceea ce atunci nici n-ai sesizat; nu-ți mai amintești, adică, nici marea diplomație cu care Ică, «eroul civilizator», i-a urcat la loc în camion pe cei din D. («Aide, bă, c-avem treabă!»), evitând astfel ciomăgeala pe care toți o presimțeau, nici cum tatăl tău i-a împrăștiat pe vecinii curioși («Ce v-ați strâns, bă, aici, ca la urs?») și nici măcar fluierăturile și strigătele de «Huuo!» pe care tămăduienii, considerându-se acum învingători, le aruncau către rudele lor din D., când Ică tocmai le întorsese spatele și se îndrepta spre camion. Toate astea nu ți le mai amintești, pentru că tu erai pe scara camionului și-l așteptai, aveai ochi numai pentru el și salopeta lui albastră. Iar el se urca alături de tine și, iată, îți vorbea, ignora dintr-o dată totul – huiduieli, fluierături, înjurături – pentru tine. «Ce mai faci, mă, nepoate?» «Ia-mă și pă mine, nea Ică!» ziceai tu cu o voce pe jumătate îngroșată, ca de bărbat, pe jumătate plângăreață, ca de femeie. Iar el, în loc de răspuns și părând calm, foarte calm în fața ălora care ar fi vrut să-l bată, dar nu reușeau decât să-l înjure, sau în fața ălora care ar fi vrut să-l vadă bătut sau înjunghiat de tămăduieni și nu reușeau decât să fie izgoniți de cuvintele seci ale tatălui tău sau, de ce nu, și în fața ălora din D. care ar fi vrut să aibă prilejul să-l

apere cu orice preț, dar nu aveau altceva de făcut decât să-i asculte ordinele și să stea cuminți acolo în camion, el deci scotea dintr-un buzunar al salopetei o pungă cu bomboane (numai bomboane nu ți-ai fi închipuit tu atunci că se află în acele buzunare miraculoase), ți-o dădea și te cobora ușor de pe scară, spunându-ți: «Altă dată, nepoate, altă dată!» Iar tu nu știai încă pe care cale s-o iei pentru a-l convinge. Să plângi smiorcăit ca să-l îndupleci sau să te arăți bărbat, să taci cu fruntea sus și să aștepți o altă ocazie mai prielnică. El pornea deja motorul și cei din camion începeau să cânte (nu cumva era *Internaționala* cântecu ăla? Și dacă era, de unde o învățaseră ăia din D.?), și camionul demara de-acum, ducându-se spre Merea, unde începuseră desecările și unde, se spunea, n-o să mai fie peste câțiva ani cuib de hoți, cum fusese, ci ogor ca toate ogoarele, ba poate chiar mai fertil ca altele, pentru că pământul de mlaștină e gras și roditor. Desigur că de toate astea nu-ți mai poți aminti, tu abia dacă împliniseși 5 ani (și, iată, chiar și lucrul ăsta e anormal – nu se ia moțul copilului la 5 ani, ci mult mai devreme – era deci o înscenare de care Ică n-ar fi trebuit probabil să afle), dar eu, care aveam deja 14 ani, îți pot aminti și știu că te interesează. Știu că nu vrei să recunoști că suntem rude și că nu mă apreciezi deloc nici în alt plan, dar în dimineața aceea am fost din întâmplare prezent, mă duceam la câmp, terorizat de tata, care încă de pe atunci nu voia să se amestece cu văr-su Grigore, adică cu tatăl tău, și cu atât mai puțin cu văr-su Ică. Deci încă de pe atunci eram și nu eram rude. Așa că, măcar acum, când suntem amândoi oameni lucizi și când ai venit să stai de vorbă cu mine, să fim deschiși, să lăsăm deoparte acele stupide ranchiune, că poate și asta ne poate ajuta la ceva!

*

*   *

— Știi cam prea multe, domnule! spuse Radu și se ridică brusc de pe banchetă.

Cu dreapta își luă servieta din plasă și cu stânga își făcu loc printre cele două sau trei persoane care se aflau între el și ușa încă deschisă a autobuzului. Sări din mers exact în clipa în care ușile pneumatice începeau să se închidă. Șoferul îl privi scurt dintr-o parte și-l înjură

probabil în gând. Radu nu-l luă în seamă și, înainte ca mașina să se îndepărteze, mai avu timp să-l vadă pe S. prin geamul lateral și să-i facă un semn vag cu mâna. Ceva între «la revedere!» și «du-te dracului!». Mutra uimită a bietului învățător îl făcu pe Radu să zâmbească. «De ce-o fi coborât ăsta la barieră?» se întreabă S., și poate că noaptea n-o să poată dormi din cauza asta.

S-ar zice să sunt un individ serios și important, deși tânăr. Că am cine știe ce fițuici cu parafe și semnături în servieta asta și că mă duc să rezolv cine știe ce probleme importante. Că am, poate, unele îndoieli cu privire la acele probleme și că, mergând, repun totul în ecuație pentru a găsi soluții noi, mai lucide, mai eficiente, mai realiste. Că, deși sunt așteptat undeva, merg agale numai din diplomație. Adevărul este că eu, Radu lui Grigore din F., n-am nici o hârtie importantă în servieta asta și nici nu știu exact de ce o port cu mine. Până acum n-am mai purtat așa ceva. Alaltăieri am cumpărat-o pentru că voiam să-l văd pe S., voiam chiar neapărat să-l văd, și pentru el, pentru ca el să te creadă serios, adică, e nevoie să te ții de o servietă sobră la culoare și cel puțin pe jumătate plină cu ceva. Așa e el. Țineam, deci, alaltăieri, ieri și poate chiar acum zece minute, când ne-am urcat împreună în autobuz, să-i fac o impresie conformă cu imaginile lui, sau, în orice caz, nu țineam deloc să-l șochez. De ce țineam atâta la asta, n-aș putea să explic. Sunt, însă, foarte sigur, acum, după ce l-am lăsat vorbind singur în autobuz, că puțin îmi pasă de părerile lui despre mine, că într-adevăr vreau să-mi povestească tot ce știe, dar fără să ia apărarea cuiva sau să mă protejeze pe mine. Oricum, ne vom mai întâlni, nu asta e important. Important e că, printre martorii oculari ai unor întâmplări trecute pe care vreau acum să mi le explic, se află și el. Și curiozitatea mea pentru acele întâmplări nu s-a născut acum, când tocmai am coborât din autobuz acolo unde nu coboară nimeni, și nici acum când merg agale de-a lungul terasamentului căii ferate și trag după mine o servietă cu câteva hârtii privitoare la identitatea mea și cu mai multe ziare. Curiozitatea aceasta (dacă ea e numai o simplă curiozitate) s-a născut cu aproape un an în urmă, când, după o serie de întâmplări, una mai nedorită ca alta, am avut senzația că cineva din afara mea, independent sau chiar contrar voinței mele, mă determină fără drept de apel, mă face să acționez sau să decid, cu urmări

catastrofale pentru mine, că nenumăratele mele greşeli au o cauză necunoscută mie.

Mi se părea atunci şi mi se mai pare şi acum că, dacă la o dată anume, X să zicem, eu cunosc circa o sută de persoane, sunt adică în relaţie cu aceste persoane, şi-mi imaginez la ce se aşteaptă ele de la mine, fac adică o medie a scenariilor în care m-au inclus şi pe mine, atunci eu obligatoriu voi acţiona în conformitate cu acest scenariu. Chiar dacă el nu-mi este favorabil şi eu sunt conştient de asta, puterea mea de opoziţie este restrânsă. Desigur, în cele o sută de persoane includ şefii şi colegii mei, iubitele mele şi prietenii mei, rudele mele şi simplele mele cunoştinţe, persoanele care m-ar putea vedea întâmplător într-un anume moment, eventualii urmăritori, cei care au decis excluderea mea de la Sociologie în ’73, cei care m-au admis la A.S.E. în ’74 etc., etc. Unui astfel de scenariu nu-i poţi scăpa. Şi, totuşi, aveam să descopăr, tot cu ocazia unor destul de neplăcute întâmplări, există oameni care nu se poartă aşa, indivizi care pot să surprindă pe toată lumea, care acţionează după cum cred ei că e bine atunci când toţi cei din jur le atrag în diverse moduri atenţia că nu e bine. Aceştia mi s-au părut din tagma învingătorilor, şi nu mult a lipsit să consider acest dat drept un joc al eredităţii. Adică eu în mod ereditar aş fi fost determinat, în timp ce alţii, prin naştere, aveau puterea să nu se lase manevraţi de nimeni şi de nimic. În punctul acesta al meditaţiei mele, împotmolit probabil, am făcut ca orice orăşean de primă generaţie: am dat fuga până în satul natal.

Mersul de-a lungul unui terasament de cale ferată într-o zi răcoroasă de toamnă, când soarele luminează şters dintr-o parte şi când nici nu ai o idee exactă de cât timp ţi-ar lua drumul până la gară, este un bun prilej pentru astfel de recapitulări.

*

*   *

Element central într-un sat, gara nu este decât o expresie a marginalităţii în orice mare oraş de pe glob. În gară, cetăţenii unui sat întreg sunt «cei care pleacă şi se întorc», în oraş, dimpotrivă, o sumă de indivizi, neaparţinând oraşului, «vin şi pleacă», folosindu-se de

gară. În afara Gării de Nord din București, toate celelalte gări din marile orașe românești sunt elemente nesemnificative pentru peisajul lor arhitectural. Satele, în schimb, pot fi ușor împărțite în sate cu gară și sate fără gară, diferența dintre unele și celelalte fiind esențială. Pentru orice sat de câmpie, gara este o istorie vie, concretă și simbolică a măririi și decăderii unui mit: mitul pământului. Mărimea și importanța unei gări și, mai ales, a silozului adiacent a fost totdeauna în strânsă legătură cu mărimea producției de grâu în zona respectivă. Fetești, Ciulnița, Dâlga, Bogdana, Lehliu, Fundulea, gările importante dintre București și Dunăre, reprezintă tot atâtea centre de colectare a grâului în Bărăgan. În afara valorii lor de contact potențial cu Universul, aceste gări au, sau, mai bine zis, au avut, o valoare de rasurant la bursa cerealelor. Un șef de gară din perioada dintre cele două războaie mondiale avea cel puțin tot atâta importanță câtă are astăzi un comandant de aeroport internațional. Tăria capitalismului în România, câtă a fost, s-a raportat direct la câteva gări plantate într-un uriaș lan de grâu ce se întindea pe mii de kilometri pătrați între Turnu Severin și Constanța, între Giurgiu și Ploiești. Forma, mărimea și culoarea gărilor din acest teritoriu determină esențial subconștientul colectiv al unui întreg popor. Nu întâmplător prima cale ferată românească s-a construit între București și Giurgiu. Înainte ca regele să democratizeze drumul către Sinaia și să-i ofere lui Caragiale material pentru *D-l Goe, Bubico* și *Tren de plăcere*, trenul trebuia să-și îndeplinească funcția lui colectoare, pentru care fusese adus și în România. Funcția diseminatoare apare numai în ultimul sfert de veac, adică atunci când, cu luciditate, trenul este readus la statutul lui de unealtă colectivă, când el nu mai e pentru nimeni un mit.

Această transformare s-a făcut cu participarea esențială a celor care l-au pus efectiv în mișcare și care l-au considerat totdeauna o unealtă. Era normal ca ceferiștii să fie revoluționari și ca puterea politică să le revină în paralel cu schimbarea/răsturnarea funcției rețelei drumurilor de fier. Continuitatea celor două procese paralele este incontestabilă, iar echilibrul lor, se poate observa, la fel de precis ca orarul unui expres. Gara este, deci, o mărturie dintre cele mai concrete pentru istoria primelor trei sferturi din secolul al douăzecilea.

*

*   *

Dar asta este o foarte mare gogomănie pentru un tip care era cât p-aci să devină sociolog. Cum să citești istoria pe sferturi de veac? Ea trebuie citită zilnic!

Pitită, așadar, între două liziere de salcâmi, gara veche de câmpie a fost construită dintr-o cărămidă care la început era roșie, dar, cu timpul, decolorându-se, a devenit brun-roșcată și nu s-a mai deosebit deloc de grămezile conice de grâu care așteptau pe rampă să vadă cât mai repede Marea Neagră. Bosforul, Mediterana și toate marile piețe europene.

Radu își desprinde privirea de la boncancii lui sănătoși și de pe pietrele colțuroase de mărimi și culori diferite pe care până acum le tot călcase ritmic, fără să le ia prea mult în seamă, și și-o trimite brusc înainte în aerul rece, jumătate însorit, jumătate cețos al după-amiezii de toamnă pe care, laolaltă cu pietre, terasamente, ciori, salcâmi, amintiri și nedumeriri, o trăiește. Vede mai întâi o pată neagră nu departe în față și trebuie să clipească de câteva ori înainte de a-și da seama că e o femeie în vârstă, îmbrăcată în negru, care vine și ea de-a lungul căii ferate, dar din sens opus. Este chiar la câțiva pași. Tocmai când el tresare la gândul că ce mult seamănă femeia cu propria lui mamă, și tot el se liniștește spunându-și că de la o vârstă încolo toate femeile de la țară seamănă puțin între ele și toate se îmbracă în negru, femeia este deja în dreptul lui și-i spune în limba română: «Bună ziua!» Radu tresare din nou, e surprins, și răspunde repede, aproape strigând: «Săru mâna!», după care grăbește pasul, fără să știe de ce. După câțiva pași, aruncă totuși o scurtă privire peste umăr și revine la ritmul de mers de mai înainte.

Bocancii calcă acum pe pietre, care parcă sunt ceva mai mărunte, e chiar un fel de alee cu pietriș de râu sub picioarele lui acum și, într-adevăr, înălțând din nou privirea, vede nu departe în față, ușor ascunsă de câțiva salcâmi încă nedesfrunziți, gara mică de țară.

*

*   *

Peronul este gol. Nici măcar vântul nu suflă pentru a răscoli frunzele moarte și a da astfel o impresie de mișcare. Radu pătrunde în mica sală de așteptare, care pare să fie foarte rar folosită. Primul tren spre București are numărul 8006 și va trece peste aproximativ o oră. Ghișeul deasupra căruia scrie «Bilete» este închis. N-are nici un rost să bați cu degetul îndoit în geamul opac; gara pare pustie, dezafectată. Pe panou scrie: «Valabil de la... la...», dar tocmai locurile rămase goale par neliniștitoare. Își pune servieta pe scaun, își aprinde o țigară, patrulează câteva minute și se așază în partea opusă servietei, privind-o ca pe un obiect străin. După ce stinge țigara, dacă ar fi văzut dinafară, ar lăsa impresia că doarme. El aude însă micul zgomot din spatele ghișeului și sare imediat în picioare. De dincolo de ghișeu pașii lui se aud, fără îndoială, distinct. Altfel de ce s-ar deschide ferestruica și de ce ar face loc privirii spălăcite a purtătorului de șapcă cu bandă roșie?

— La ce oră e tren spre București?

— Peste douăzeci și cinci de minute. Aveți abonament?

— Nu.

— Unșpe lei.

Radu pune banii pe pervaz. Privire-Absentă îi ia cu mâna stângă fără să-i privească. Pare să-și amintească ceva sau să caute o inadvertență în desenul hârtiei de tapet cu care e acoperită masa din fața sa. Trec minute în șir, în care Radu are impresia să ăsta n-o să-i mai dea niciodată biletul. În cele din urmă, compostează în silă un bilet, îl pune pe pervaz și închide ferestruica aproape cu aceeași mișcare a mâinii. Când Radu spune mulțumesc, pare deja un nebun vorbind singur într-o sală de așteptare goală. Își ia servieta și iese.

Este surprins să găsească peronul plin de bărbați purtând pălării cenușii, maronii, negre și serviete asemănătoare cu a lui, dar învechite și burdușite probabil cu mâncare. Ei stau strânși în grupuri de zece-cincisprezece și nu par prea plini de energie. Când fluierul răgușit al locomotivei hidraulice se aude din depărtare, grupele se contopesc într-un fel de «companie, rupeți rândurile, marș!» Radu se apropie și el de marginea peronului, privind curios fețele de sub pălării. Pe unele are impresia că le recunoaște, însă lui nimeni nu-i acordă nici o atenție. Se îmbrâncesc din când în când unii pe

ceilalți sau se calcă pe bombeuri, dar nimeni nu face caz și nici nu spune pardon. Trenul nu poate să apară de peste deal, dintr-o vale sau dintr-o curbă pentru simplul motiv că aici nu există nici dealuri, nici văi, iar calea ferată e dreaptă ca o[1]... Așa că el apare pur și simplu din ceața orizontului. Când se apropie de peron, se poate vedea că e plin. Înghesuiala și rumoarea de pe peron cresc brusc. Când una dintre uși e asaltată, Radu se află chiar în mijlocul grupului care împinge cu putere de jos în sus împotriva unui singur călător care ar vrea să coboare și nu reușește. Radu îi distinge cuvintele («Stați, domne, să coboare lumea, și pă urmă vă urcați!»), se lasă călcat pe picior și de acest călător, dar nu reușește să-l ajute cu nimic. Trenul pornește, când pe scări încă mai sunt ciorchini de oameni. Tovarășul Contra-Curent sare din mers și nu pățește nimic. De pe ultima treaptă, cineva îi strigă lui Radu: «Hai, mai sus, cumetre, să-nchidem ușa, că intră muștele!» Radu se uită spre pălăria care l-a strigat, deși știe că omul nu-i este cumătru. Împinge și el, pentru a avansa pe culoar împreună cu ceilalți, și își amintește, dintr-o dată și inexplicabil, câteva versuri dintr-un prea bine cunoscut poet român contemporan:

Amintirea dusă mi-e
În vagoanele cu grâu
Ce plecau spre nu știu ce
Prin gări de câmpie, mici,
Podidite cu urzici.

Mărturisirile doamnei Eva Zaițevici către chiriașul său Constantin

Mâna bâjbâie câteva clipe deasupra noptierei, apoi întâlnește ceasul și-l apasă în locul consacrat. Sunetul strident încetează, însă mâna, în drumul ei de întoarcere spe așternut, lovește veioza. Aceasta se răstoarnă mai întâi spre pat, proptindu-se pentru un scurt moment de marginea lui, apoi de-a dreptul pe podea, unde, cu un zgomot neobișnuit de puternic, partea ei de sticlă se sparge. Omul din marginea patului deschide în sfârșit ochii. Se apleacă în afară și privește cioburile de pe covor. Scapă o înjurătură neadresată cu prea mare precizie. E groaznic să-ți începi ziua cu o înjurătură. Mâna se întinde din nou deasupra noptierei și apucă pachetul cu țigări. Cealaltă mână este în continuare imobilizată sub capul blond al fetei care doarme alături. Pentru a se ridica într-un fel în capul oaselor și pentru a mai căuta și chibritul, omul este nevoit să-și retragă cu grijă mâna stângă din locul cel cald și plăcut. Pe noptieră, o scrumieră plină ochi și mai multe cutii goale de chibrituri. Pe podea, încă o cutie de chibrituri, tot goală. Își scoate picioarele de sub așternut. Pe jos sunt cioburi. Se apleacă pentru a-și căuta papucii. Aceștia sunt probabil sub pat și prea departe de marginea lui. El ține picioarele – nu se știe de ce – suspendate în aer, se dezechilibrează, nu reușește să se sprijine eficient în mâna cu care tocmai căuta papucul. Brâmfff! Cade pe covor cu un zgomot surd, înfundat. A găsit totuși un loc unde nu erau cioburi, dar țigara pe care o ținea în gură s-a rupt de la jumătate. Din nou înjură. Din locul în care se află poate constata că nu numai abajurul de sticlă al veiozei s-a spart, ci și becul. Poziția este însă și cea mai avantajoasă pentru recuperarea celor doi papuci. Întinde mâna și și-i apropie. Se ridică în picioare, se încalță. Stângul nimerește în papucul drept și invers. Se așeză din nou pe pat și face schimbarea necesară. Acum se îndreaptă decis spre bucătărie.

Bucătăria se află dincolo de baie. De altfel, nici bucătăria, nici baia n-au fost încă de la început bucătărie

sau baie. Este o casă veche, construită înainte de primul război mondial, pe vremea când leul românesc era schimbat la bursele europene contra 1,10 franci elvețieni. Ea se află situată la numărul 11 pe strada Puțu cu Plopi și a fost construită de un podgorean din Chiojdul de Prahova sau de un negustor de cereale din Brăila. Are trei niveluri și, în mod ciudat, tocmai parterul fusese rezervat servitorilor. Fațada este cenușie, iar ancadramentele ferestrelor sunt sculptate în piatră de râu. O decorațiune exterioară mai degrabă barocă. În interior, numai sobele din teracotă mai amintesc barocul inițial al casei, dar și acestea funcționează de multă vreme cu gaze, deci au fost transformate. Din stradă se pătrunde în clădire mai întâi printr-un fel de tunel larg de vreo doi metri, care separă numai parterul în două părți. Etajul unu și doi se unesc deasupra acestui tunel. De o parte și de alta a tunelului sunt patru uși. Primele două, somptuoase și înalte, sculptate în lemn masiv și decorate cu vitralii, permit accesul prin scările interioare la etajul unu și doi. Celelalte două, mai îndepărtate de stradă și mai modeste, servesc parterul. În urma unor alte modificări, făcute probabil între cele două războaie sau mai târziu, la parter se poate pătrunde acum prin toate cele patru uși. Între cele două războaie, casa era locuită de urmașii negustorului sau podgoreanului, care se tot certau între ei din motive de moștenire. Unul dintre ei, profesor universitar, își vânduse partea contra unor bonuri la împrumutul Național, care costaseră în 1916 nu mai puțin de 960 lei/aur fiecare. În 1932, însă, el nu mai obținuse pe ele decât 431 lei hârtie, astfel că ceruse prin tribunal să i se înapoieze partea din casă. Multe alte fapte de acest gen ar putea explica transformările succesive ale construcției. Toate acestea nu au, desigur, nici o importanță. Bucătăria se află, deci, dincolo de baie, la parterul din stânga. Pentru a ajunge la bucătărie, trebuie mai întâi să traverseze baia.
Întrerupătorul becului din baie se află în partea dinspre bucătărie.

Traversând baia, greșește cu puțin linia dreaptă și se împiedică de un lighean cu rufe muiate. Se află iarăși în patru labe, de data aceasta pe un ciment rece și tare, care nu-i menajează genunchii. Nu mai înjură, se ridică demn și aprinde lumina.

Câteva secunde rămâne nemișcat, examinând cu atenție diversitatea de obiecte care pot fi îngrămădite într-o sală de baie. Locul celor mai multe dintre ele nu este tocmai acolo.

Deasupra căzii și ocupând aproape jumătate deschiderea ei, un grătar de lemn. Pe grătar, perii de paie înțesate de smocuri de păr sau lână, sticle goale, cutii de detergenți, un ciocan, bureți de baie murdari, o scrumieră de metal, mai multe baterii de 4,5 volți, un irigator stricat, o carte de bucate cu copertile pe jumătate rupte, un brici marca «Doi gemeni» și o cizmă de cauciuc cu partea din față a tălpii dezlipită. Pe jos, în afara ligheanului cu rufe muiate, care ar fi stat mult mai bine în cadă, se mai află un bidon de metal murdar pe dinafară de un fel de râncezeală ca de ulei, o cutie de carton muiată în partea de jos, o piatră ponce, un ghiveci cu o mușcată anemică, aproape uscată, un bec ars, mai multe cuie de cinci murdare de var pe gămălie, un ciot de mătură proptit de WC, o damigeană de cinci litri cu coș de nuiele și dop de plută, o perie de ghete murdară de cremă roșie, un receptor de telefon, un caiet îmbrăcat în material plastic și o mască de carnaval, cu barbă de vată lipită.

Dar aceste lucruri de asemenea n-au nici o importanță. El se gândește acum la cea mai potrivită ordine a acțiunilor sale următoare: să-și continue drumul spre bucătărie sau să se spele pe față cu apă rece. Se decide pentru a doua variantă. Se apropie de chiuvetă și răsucește robinetul. Se privește în oglindă, apa rece îi atinge mâinile, își amintește de țigara care i-a rămas între buze. Încearcă s-o pună pe polița din fața oglinzii. Țigara se rostogolește și cade în chiuvetă. O apucă cu două degete și o aruncă în WC. Își șterge mâinile și fața, se simte împrospătat, își continuă drumul spre bucătărie. Aprinde aragazul, pune ibricul cu apă pentru cafea, ia cu el o cutie de chibrituri și se întoarce victorios în cameră. Ea s-a trezit și-l privește zâmbind.

— 'Mneața! spune el.

— Te iubesc! răspunde Veronica.

— Ce-ți veni?

Amândoi își trimit strâmbături comice, în timp ce Constantin reintră sub cuvertură.

— Vrei să fumezi? Nu mai avem decât o țigară!

— Te iubesc fiindcă ești mic și prost și te împiedici de toate!

— Aha!

Apoi au fumat țigara, au făcut dragoste în liniște, s-au ridicat de pe pat și au trecut în baie (ea) și în bucătărie (el), unde apa pentru cafea se evaporase pe jumătate.

Constantin ia ibricul de pe foc, adaugă încă o ceașcă cu apă, îl repune pe foc, scoate din dulap cutia cu zahăr, cutia cu cafea și o linguriță. Este momentul în care își face apariția venind dinspre curte (deci intrând prin cealaltă ușă a bucătăriei) doamna Eva Zaițevici, 68 de ani, pensionară, singură (divorțată?), poloneză de origine sau rusoaică sau evreică, actuala proprietară a parterului imobilului de construcție ilogică din strada Puțu cu Plopi nr. 11. Ea spune:

— Bună dimineața, domnu Costel!

— Bună dimineața, doamna Eva!

Apoi, după o pauză:

— Te-ai și sculat?

— Să nu intrați în baie, doamna Eva, e cineva acolo!

— Iar? O să mă-nebunești tu *pă* mine, Costele!

— Nu, doamna Eva, e aceeași de data trecută!

— Aaa, așa, da!

«Și, iată, își spune Constantin, cum conversația noastră a ajuns într-un impas!» Numai că madam Eva nu este de aceeași părere. Ea nu cunoaște realitatea acoperită de expresia «impas în conversație», în timp ce Constantin este puternic concentrat asupra ibricului în care se fierbe cafeaua (încercând, deci, să-și motiveze tăcerea prin această concentrare), madam Eva caută ceva într-un dulap în care-și ține toată vesela metalică (oale, crătiți, ceaune, ibrice) și începe un lung monolog, din care Constantin află că:

— Nu e bine să fierbi apa pentru cafea direct în ibricul ăla smălțuit, că toată piatra aia care e în apă rămâne și ți se depune în organism. Știi de ce se fac pietrele la rinichi? (Constantin nu știe.) Să-ți spun eu! Uite (și scoate din dulap un ibric mare din aluminiu, pe pereții căruia sunt depuse tot felul de săruri), eu fierb totdeauna apa mai întâi în ăsta și uite ce piatră s-a depus pe el. Și să știi că l-am mai curățat de câteva ori. Da', uite, ce piatră, uite ce strat gros! (Constantin e nevoit să privească și să recunoască grosimea stratului.) Altfel de unde pot să apară niște pietroaie în om? Așa că fii atent, chiar dacă ești tânăr, acuma nu simți, da' mai târziu te trezești cu niște pietroaie uite-așa, și nu numai la rinichi,

și la ficat, la stomac, la inimă, peste tot. (Exagerează, își spune Constantin, dar nu o contrazice). Eu (adică ea, madam Eva) am o prietenă care s-a operat, și doctoru i-a pus pietrele alea într-o pungă de plastic și i le-a dat. Uite-așa erau de mari (și madam Eva arată cu mâna ceva cam cât mărimea oului de curcă). Cam cât un ou de curcă. Și i-am spus: «Am și eu, da' le am aici, în ibric. Nu la ficat!». (Râde satisfăcută.) Așa că l-am spus aici la vedere. Când vrei să-ți faci cafea, fierbi apa mai întâi în el și pe urmă o pui în ibricul smălțuit și faci cafea.

— Mulțumesc! spune Constantin.

Madam Eva pune ibricul pe masă, la vedere. Constantin mai află totuși că:

— Doctorilor puțin le pasă. Ei preferă să opereze imediat, dar nu să dea omului un sfat de cum să facă să n-ajungă acolo. Că ea (madam Eva) i-a spus și Mihaelei (fiică-sa) când a plecat: «Mamă, fierbe totdeauna apa într-un ibric d-ăsta simplu, fără smalț, fără nimic, și pă urmă pune-o în vasul în care vrei să faci mâncare sau ciorbă sau cafea, ceai, toate alea.»

Că Madam Eva mai are și alte metode. Că damigeana mare de zece litri, pe care o descoperă privirilor indiferente ale lui Constantin (el toarnă acum cafeaua fierbinte în cele două cești), conține numai nuci verzi și zahăr și este ținută aproape toată vara pe fereastră, la soare, și că din ea rezultă o substanță care conține d-ăsta, cum îi zice?, iod, care e foarte bun și întărește oasele. Pentru oameni mai în vârstă e foarte bun, dar nu e rău nici pentru tineri. Bei o dată pe zi un păhărel. Când Costel se va mai duce acasă, la țară, o să primească o sticluță cu lichid miraculos ca să-i ducă și mamei sale. Și pe urmă, dacă-i convine, să facă și ea (adică mama lui Constantin). Ea are de unde să găsească primăvara nuci verzi. Nu e o problemă. Dacă nu-i place, n-are decât să nu facă. Dar madam Eva îl asigură pe Constantin că leacul e foarte bun și că n-are ce să strice (deci n-ar exista contraindicații, traduce Constantin). Că o altă prietenă de-a ei, tot pensionară, s-a urcat pe un scaun să bată un cui în perete, să agațe un tablou, și, când a sunat telefonul, s-a speriat sau a vrut să se dea mai repede jos și a căzut de pe scaun. Ce înălțime poate să aibă un scaun? Nici un metru, și totuși și-a rupt și o mână și un picior («Îngrozitor!» spune Constantin care s-a așezat și a vrut să-și aprindă o țigară. Și-a amintit însă cu nu mai are țigări și acum o

pândește pe madam Eva să facă o pauză. El este un tip politicos și nu vrea s-o părăsească așa, în timp ce vorbește și se învârte fără rost.) Da, da' ea (madam Eva), mai ales iarna, cade de nu știu câte ori pe zi. (Constantin nu-și mai amintește de câte ori a zis) și n-are nici pe dracu'! De ce? Tocmai d-aia, că ia din soluția asta de nuci verzi de vreo câțiva ani. Așa că poate să înceapă și el (Constantin) să ia câte un păhărel în fiecare zi, seara, după masă. Asta de aici nu e gata, dar are ea alta de anu trecut și o să aducă o sticluță, s-o lase în bucătărie. Și poate să ia și fata (madam Eva arată spre baie cu o scurtă mișcare a capului. Veronica adică), pentru că nu strică la nimeni. Dar fata ce meserie are? (Schimbă prea repede firul, își spune Constantin, nu face nici un fel de pauză, hoașca dracului, cum o fi putând să vorbească atât la ora asta? De undeva, din spatele casei, unde se construiește un bloc nou, se aud strigătele unor muncitori care-și încep ziua de lucru.) E studentă! Aaa, da? Și Mica (fie-sa, deci) tot studentă era când l-a cunoscut pe soțul ei, și ce fericită-i acu! O să-i aducă (madam Eva lui Constantin) fotografiile pe care i le-a trimis, să le vadă și el, să vadă ce casă, ce mașină, ce lux. Dar Constantin, care le-a mai văzut de nenumărate ori, îndrăznește totuși, ridicându-se în picioare și luând cele două cești, să-i spună:

— Altă dată, doamnă Eva, acum plec, fata are examen și trebuie să mă duc cu ea.

— Cum examen, azi, duminica?

— Sigur că da, examene se dau și duminica, spune Constantin și deschide cu cotul ușa dinspre baie, nevărsând nici o picătură de cafea.

— Hm! spune madam Eva. Uite că și p-ăștia de la șantier i-a apucat vrednicia! Duminica! apoi își continuă trebăluiala ineficientă, nemaiadăugând nimic altceva și eliberându-l astfel, în sfârșit, pe Constantin.

Dincolo de baie. Vera, care a ascultat o vreme prin ușa bucătăriei conversația, moare de râs și se piaptănă în fața oglinzii. Constantin pune cele două cești cu cafea pe noptieră și se bagă din nou sub pătură.

— Ce faci, spune Veronica, nu mergi cu mine?

— Ba da. E urgent?

— Nu, dar te întrebam.

Ea este deja îmbrăcată. Și-a pus o fustă midi, bine mulată pe corp în partea de sus (o parte din obiectele de îmbrăcăminte și le ține la Constantin pentru că la cămin

mai multe fete vor să i le împrumute), și o bluză subțire, albă, cambrată, cu nasturi mici, mici și divers colorați. Nu pare să fie grozav de emoționată înainte de examen, și lucrul acesta îl satisface pe Constantin. Nu i-ar plăcea deloc cine știe ce plânsete, văicăreli, autoreproșuri, la care, de obicei, nu știe cum să reacționeze. De altfel. Veronica are niște teorii ale ei în ce privește pregătirea psihică pentru examen. Susține că în dimineața dinaintea examenului trebuie neapărat să faci dragoste, ca să fii foarte sigur pe tine (iar Constantin socotește uneori în gând câte examene a dat Vera în primii ei doi ani de facultate). Mai susține că nu trebuie să înveți cu alții sau altele pentru același examen, pentru că unii din ei sunt pesimiști și se autosugestionează că nu știu nimic sau că, în orice caz, sunt foarte multe lucruri de care nu-și mai amintesc. Cu cei care sunt optimiști sau nepăsători, da, cu ăștia ai voie să te întâlnești și să discuți înainte de examen, cu condiția ca tu să știi precis că ei așa sunt și nu altfel.

Acum Vera s-a așezat pe pat și-și soarbe cafeaua, iar Constantin s-a ridicat și și-a pus *jeans*-ii, un *T-shirt* și papucii.

— Te rog să-ți pui niște pantofi, spune Veronica, nu vezi că eu sunt o «doamnă»?

— Mda! aprobă Constantin, așezându-se din nou pe pat și privindu-i dintr-o parte părul blond, lung, și steaua de metal strălucitor cu care și l-a prins pe tâmpla stângă.

Constantin se simte obosit și n-ar ține neapărat s-o însoțească pe Veronica la examen, l-ar conveni o duminică de stat în pat, însă a apucat încă de aseară să promită. Venise târziu, ea încă mai revedea un teanc de fișe pe care conspectase tot anul, îl bănuise că a fost cu prietenii la băutură, el îi explicase, ea nu crezuse, «și așa ne vedem rar», spunea ea, «dar a fost o problemă serioasă, dragă», «sigur, problemele serioase se rezolvă sâmbătă seara», «nu, dar asta nu putea fi rezolvată altă dată», «dacă ai ști cum m-am simțit», «dar n-am fost la băut, uite, miroase-mă», «atunci ai fost la vreo tipă», «nici a așa ceva nu cred că miros», «atunci spune-mi despre ce-i vorba», «nu pot, dar, crede-mă, e o problemă personală și foarte serioasă», și ea, crezându-l în cele din urmă, îl sărutase, văzuse deci că nu miroase a alcool și-l rugase totuși să se răscumpere însoțind-o la examen.

Acum nu mai putea da înapoi și-și încheie alene șireturile pantofilor.

Avusese totuși, în seara precedentă, o adevărată revelație. Plecând de la ISCILP la trei și jumătate, împreună cu colegul lui de birou, Istrătescu, acesta îl rugase să-i facă o vizită. Constantin acceptase, și atunci celălalt zisese să cumpere ceva de băut, că nu ținea în casă băutură, el era bolnav, n-avea voie nici un strop. «Atunci nu mai luăm nimic, zisese Constantin, nici eu nu pot să beau singur, ca bețivii!» «Am observat, începuse Istrătescu încă de la intrare, că și tu ai ezitat de mai multe ori înainte de a-ți depune dosarul pentru a fi primit în partid.» «Cum adică și eu, cine a mai ezitat?» «Eu!» «Bine, dar la mine e mai complicat.» «Și la mine e foarte complicat, ia loc!»

Discuția lor continuase până la miezul nopții, și acum Vera, care voia să fie însoțită la examen.

«Tu ești cu Updike? Ce număr?...» «După care el se duce în America, în fine, se întâmplă ceva și pe acolo...» «Asta a cui e?» «Cere amănunțit totul?» «Ai vorbit despre mitul lui Faulkner?» «Care mit?» «Al sudului...» «Zi-mi și mie contribuția lu ăla... ce ți-a picat?»

O ușă trântită.

«Cumnatul meu a plecat în ’64, spune Istrătescu, pe urmă a luat-o și pe soră-mea în ’67, mie nu mi-a spus nimeni nimic, dar...»

«Ce ți-a picat? *Tristram Shandy,* cine a scris *Tristram Shandy*?» «*Madame Bovary, c est moi*!» «Când începe Renașterea, ai mai fost pe acolo?» «Dar tu în ce lună ești?»

Următorul.

«Și acum în ce țară sunt?» «Nu știu, cred că undeva în Canada.» «Tu nu corespondezi cu ei?» «Ei nu mi-au scris niciodată, își închipuie, probabil, că-mi vor face greutăți dacă-mi scriu.»

«Ce ți-a picat, ce ți-a picat?» «Azi-dimineață credeam c-o să plouă!» «Îți plac minijupele?» «Boby e înăuntru, ce face? mai ai țigări?» «...și îl pun într-un fel de coșciug. Ea se căsătorește și el pleacă...» «Cum în rusește, ce-ai înnebunit?» «Când a trăit?» «Care Rimbaud?» «Ai mai picat vreunul?» «Mâine, la ce oră?» «Nu mai pot!» «Cineeee?» «Baftă, băi, m-am cărat!» «Și e și ea, ea ce zice? Te întreabă de viață?» «E estetica romantismului... un sfertodoct!» «Ți-ai făcut fișe?

povestește-mi răscrucea!» «Ce ți-a picat, ce ți-a picat, ce ți-a picat???»

«Dar tu, tu de ce eziți?» «Se zice că tatăl meu ar fi lucrat la un patron legionar.» «Și?» «Și! El era funcționar, nu muncitor!» «Ei bine, și?» «Cum și? Ăsta și-a îmbrăcat tot personalul în verde ori de câte ori a primit vizita vreunui șef de-al lor.» «Dar carte de membru n-a avut bătrânu tău?» «Nu.» «Păi, atunci... Te-a întrebat cineva ceva?» «Nu m-a întrebat nimeni, dar dacă-mi depun dosarul, poate mă întreabă.»

«... mă-sa! același ca la Byron, auzi?» «Trei sferturi de oră. A dat biletul.» «Se sinucide și moare. Nu poți să-l iei pe partea asta? Câți ani avea el atunci?» «Dar dacă se întoarce? Ce vezi? Nu merită, băi, zău că nu merită! Are nouăzeci și opt de kilograme!» «Te-am pupat, pa!» «Marcelaaaaa!» «Conflictul este progresul, înțelegi?» «Lasă-mă să mai stau și eu!» «Boileau, Corneille, Molière, Racine, ăștia... ce-a zis Todorov?» «Lasă-mă, mă, dracu, în pace!» «Autopersiflare: ce-i aia schelet?» «Bagă și *Secolu 20,* explică-mi puțin fluxul conștiinței!» «Lumea este o...» «Și ce oglindește? Te-ai referit și la clasici?» «Gata! Câte zile ai pentru ălălalt? Te fac o bere?» «Euripide. Stai să mă uit puțin la Shelley!» «Scoate-ți bluza, Suzy, nu ți-e cald?» «Te întorci?» «A picat pe cineva?» «Incipiențele suprarealismului... beregata... telefonează la ăla!» «Ai mâncat?» «Și ce a mai scris? Și ăsta, mă, are premiul „Nobel”?» «Scuză-mă!» «Sunt mulți?»

Un hohot de plâns.

«Io zic că merită să încercăm», reia Istrătescu. «Sigur că da, e bine să știi exact cine ești?» aprobă și Constantin.

«...structura romanului burghez... te cam c... pe tine de frică!» «Spune-mi și mie de Marea Chartă!» «A ajuns la G.» «Nu știu, parcă mi-e somn, așa...» «Nechemat în ce?» «Dac-ai văzut *Pentru un pumn de dolari* ți-e ușor.» «M-am certat cu ea...» «Și *Idiotul* ce face?»

O mulțime de pași care răsună într-un coridor.

«„Din năvalnica groapă, fiece os se înălță, croncăni și căzu”, pe cât că-l iau?» «Ce faci mâine?» «Nu-mi intră în cap Poe!» «Ce spui la Boccaccio? Le confund de mă ia dracu!» «Dă-mi o țigară!» «Fii atent, băă, cât a trăit ăsta!» «Hai, nu mai plânge!» «E bine să spui și de Kafka?» «Ce ți-a picat, ce ți-a picat, ce ți-a picat, ce...?»

Un strănut zgomotos. Un râset isteric.

«Asta e: am de nenumărate ori impresia că știu despre unii oameni lucruri pe care ei par să nu le ştie», continuă Istrătescu. «Și mie mi s-a întâmplat», zice și Constantin. «Dar, dar imaginează-ți că trebuie să existe alții, câți? care știu despre mine ceea ce mie nici nu-mi trece prin cap. Are asta vreo legătură cu ideea de manipulare?»

«...bagă-ți mințile-n cap!» «Azi-dimineață credeam c-o să plouă!» «Ăsta ce secol e? salonul doamnei cum?» «Ce vorbești, mă?»

— Nu știu ce «probleme serioase» ai avut aseară, dar să știi că acum, când ne întoarcem de la facultate, ai adormit în tramvai! zice Veronica.

Acum sunt din nou în bucătăria de la parterul casei din Puțu cu Plopi nr. 11. Constantin și-a scos numai pantofii și i-a înlocuit cu o pereche de saboți. Veronica a păstrat numai bluza albă, ale cărei mâneci le-a suflecat mai sus de coate, fusta înlocuind-o cu un blug mai vechi. Pe aragaz, într-o oală de culoare roz, se fierbe o supă de morcovi a doamnei Eva, iar în ibricul de aramă, cafeaua Verei. Constantin nu vrea cafea, ar vrea să doarmă puțin după-amiază. E aproape ora 12. De pe șantierul din spatele clădirii se aud tot timpul strigăte și fluierături.

— Am fost la un coleg de birou care vrea să-și depună dosarul pentru primire în partid, spune Constantin.

— Și de ce nu-l depune? întreabă Vera.

— Se teme. Are o rudă afară.

— Și crezi că, dacă-l depune, or să-l primească?

— Vezi că dă-n foc! spune Constantin și arată cu mâna ibricul de pe aragaz.

Madam Eva intră și ea în bucătărie, venind dinspre curte, vocea muncitorului de pe schelă pătrunde prin ușă odată cu ea: «Haida, băăă, hai odată!» Veronica apucă cu un prosop coada ibricului și toarnă cafeaua într-o ceașcă. Pe fundul ibricului mai rămâne puțină cafea.

— Nu vrei, totuși, un pic?

— Nu, zice Constantin.

— Doamna Eva, nu vreți puțină cafea?

— Vai, dragă, dar eu sufăr cu inima, eu beau numai «INKA», fără cofeină. Ce-o fi făcând supa mea? Și bietu domnu profesor suferea cu inima și-i spuneam: «Beți cicoare, domnu profesor», dar el nu, că nu simte nimic,

«câtă vreme mai pot să beau cafea, beau cafea», că pe atunci se găsea greu cafeaua și tot eu îi făceam rost de la una, doamna Roji, care lucra la un ministru sau la un tovarăș din C.C., nu știu precis («E în regulă, își spune Constantin, și-a început *speecu*-ul, cine dracu o mai poate opri?»)

— Care domnu profesor? întreabă Veronica.

(«N-are de lucru, își spune Constantin, o zgândăre pe babă cu întrebările. O să vadă ea ce înseamnă asta!»)

Așa că doamna Eva ia oala roz de pe aragaz și o pune pe masa de lemn din spatele Verei, îi saltă capacul, un trunchi de aburi albi se ridică spre tavan, și, tăind pătrunjelul, își începe povestea («Mișcă, băăă, n-auzi?!» strigă și muncitorul):

Domnu profesor care stăteai aici la etaju unu, încă din '36, când își recuperase casa prin tribunal de la fratele lui, și care pe doamna Eva o angajase în '38, când începuse la Universitate.

— Ce preda la Universitate? întreabă Vera.

— Nu știu, zice doamna Eva («E sinceră», își zice Constantin. «Fereștee, că pătează!» strigă muncitorul), dar era un om foarte deștept, toată lumea zicea. Și frate-su ăla care rămăsese cu etajul doi și cu jumătate din parter era un om rău, toată ziua se plângea biata Zina, servitoarea lor, că o caută în buzunare când pleacă la biserică sau când să ducea și ea să-și vadă rudele din Chitila, o căuta în traistă și io ziceam «domnu profesor e pâinea lu Dumnezeu», și când avea biata Zina câte un cadou să ducă la rude, ieșeam eu cu traista și o așteptam la colț, în bulevard, acolo unde-i merceria acu, da' asta a ținut până după război, că pă urmă l-a arestat, și nevasta lui zicea că-i plecat la sanatoriu, la Moroeni, și domnu profesor mi-a făcut mie acte de proprietate pe jumătate din parter, că zicea, «las', că-i bine așa, tanti Eva», așa-mi zicea mie, tanti Eva, și atunci nevasta lu ăla n-a avut încotro și i-a făcut și ea acte Zinii, da' tot i-era frică de el, «când s-o întoarce de la sanatoriu, zicea, vai dă capul meu, că m-am luat după frate-su», adică după domnu profesor, vezi Doamne, da' domnu profesor mi se pare că a dat declarație că nu-l susține pă frate-su, sau așa ceva, și acu nu mai vorbeau între ei. («Probabil că preda logica la Universitate», își zice Constantin, aprinzându-și țigara. Vera întinde mâna cu două degete îndepărtate și atunci el îi dă țigara aprinsă și-și aprinde alta.) Ăla cumpărase

înainte de război și o moșioară, când pierduse jumătate din casă, și să zicea că acolo la moșie îi primea pă toți Căpitanii și-i îmbrăca pă toți salariații lui în verde («Hopaa!...») zice Constantin, și mai avea puține șanse să se întoarcă de la sanatoriu. (Și madam Eva face cu ochiul când rostește cuvântul sanatoriu, așa cum probabil a făcut ea totdeauna de atunci încoace.) Da' pă urmă a început și domnu profesor să aibă neplăceri, că nu-ș’ ce zisese acolo la Universitate («Zisese prostii, zice Constantin, cred că nu era profesor de logică sau, în orice caz, nu de logică modală») și începuse să vină să-l caute seara pe acasă și să-l ducă la Sediu.

— În ce an? întreabă Veronica.

— Păi, să fi fost imediat după ce a murit biata Zina, în ’52-’53.

— Ahaa! zice Veronica.

«Ahaa, pă dracu! zice și Constantin în gând. Ce-o mai fi și în mintea ta?»

— Și l-a scos numai de la Universitate, dar nu l-a arestat, nu l-a trimis la sanatoriu (iar face cu ochiul), da’ el tot suferea, că zicea că nu mai poate să publice.

— Dar cum îl chema pe domnul profesor? întreabă Veronica.

— Îi chemaaa domnu profesor Halnâsâlrî[2] și era foarte deștept, toată lumea zicea.

«Să fim serioși! zice Constantin. Dacă era așa de plină lumea de deștepți ca ăsta, atunci nu mă mai miră nimic.»

«Faneee, ai adormit. Fane, fi-ți-ar coasta a dracu’-i!?» strigă și muncitorul.

Madam Eva mai amestecă o dată cu lingura conținutul oalei roz și o repune pe foc. Veronica gustă din cafea și mai trage un fum de țigară.

— Și atunci s-a îmbolnăvit domnu profesor de inimă și nevastă-sa a venit la mine și mi-a zis: «Tanti Eva, să-i faci cafeaua dimineața numai din cicoare, că e bolnav», «da, zic, da' mi-a dat tovarășa Roji ieri niște cafea foarte bună» («aaa, deci acum o chema tovarășa Roji pe aia cu cafeaua!» își zice Constantin), «pune-o într-un borcan și preseaz-o bine cu o lingură, că nu se strică, a zis ea, nu se trezește», da' vezi că el imediat a simțit și a venit la mine în bucătărie, bucătăria era dincolo, și zice «Evușca dragă, nu mai ești tu prietenă cu tovarășa Roji?», «ba cum să nu,

domnu profesor», «atunci, uite, du-i colieru ăsta de la mine, da-i spui că tu i-l faci cadou, da?», «da, domnu profesor, da' să știți că vă face rău cafeaua», «lasă, lasă, cât mai puteam să bem cafea, e bine», a zis el și pă urmă la vreo doi ani d-atuncea a murit, dar am auzit că l-a reabilitat *port-mortem, o* fi adevărat?

— Este, zice Veronica.

— Da, da, aprobă și Constantin, deși nu știe nimic precis, dar crede că e bine să o încurajeze pe doamna Eva.

— Cred și eu, zice madam Eva, că pe urmă venise și frate-su din sanatoriu (și din nou face cu ochiul), dar pe urmă l-a luat iar în '56. («Ca-n romane», zice Constantin pentru el.) Da' a doua oară s-a dus nevinovat, că-l pârâseră rudele Zinii din Chitila, care stătea aici vizavi, că se temea să nu-i dea afară.

— Hai să mergem. Vera! zice Constantin.

— Dar mai stați, domnu Costel, nu vreți să gustați din supică, acuș e gata!

— Lăsați, mulțumesc, doamna Eva, mai târziu.

— Vezi să nu calci în cioburile alea de lângă pat, zice și Veronica.

— Bagă mare, văruleee! urlă muncitorul de pe schelă.

— Oof, of, of, că nu mai termină și ăștia cu gălăgia lor, azi, duminica, se vaită madam Eva.

Efectul de ecou controlat

Un pahar din sticlă groasă, ciobit pe margini, plin cu vin alb, culoare untdelemnie, lumina puternică a lămpii de birou, un teanc de hârtie albă, zgomot de robinete propagat prin țevi în tot blocul, o ușă întredeschisă, holul, o altă ușă întredeschisă, se zărește prin prima, în sufragerie Cornelia discută ceva cu o colegă de serviciu. O parte a genunchiului ei, nasul și fruntea uneori, o parte din antebraț alteori ocupă cadrul înalt și strâmt al întredeschiderii ușii. Vocile lor trimițând din când în când câte o vocală mai acută sau chiar câte un cuvânt întreg, ininteligibil, fără context. Lumea, deci, dar lumea văzută printr-o fantă ca aceasta, descompusă în bucăți nefuncționale, neanatomice. Una din uși se închide brusc. Acum au trecut, fără îndoială, la o bârfă mai intensă, una care nu mai admite prea mulți martori. Privire îndelung fixată asupra ușii.

«Acuma ești un șoarece, domnule, zicea Pictoru, un șoarece cu blana cenușie și cu ochii speriați. Te așezi la biroul tău, în fața unor hârtii, dar nici măcar nu te apuci să le rozi, citindu-le sau rezolvându-le, cauți de fapt o gaură ca să te ascunzi cât mai repede. Vrei să bei o cafea? Hai să facem o cafea! Sau ți-e teamă că-ți face rău la artere? De fapt, când o să-mi spui prima dată chestii d-astea, te dau afară. Dar știi cum? Te fac balot și te arunc pe fereastră. Sunt clement pentru că suntem la parter. Și sunt clement pentru că știu că înainte ai fost câine vagabond și te-ai făcut șoarece pentru că nu te-a luat ecarisaju. A uitat ecarisaju de tine, domnule! Și atunci ai crezut că ține, ți-ajunge o linguriță de zahăr?»

Îl ascultai abia abținându-ți un zâmbet, ca de obicei, și examinai de aproape una din pânzele lui de format mare, abia începută. Știai că asta îl enervează. Secretul anumitor efecte de culoare ți se dezvăluia fără voia lui, și mai târziu, când tabloul era gata, dacă îi spuneai «știu cum ai făcut aici, ai dat cu pensula întâi așa și pe urmă așa!», exploda, te declara spion, se considera nedreptățit. Uneori, însă, deși examinai cu multă atenție un tablou în diferite faze, nu reușeai să-l prinzi și era în culmea fericirii, părea că se bucură mai mult decât de un mare succes de expoziție.

La trei și douăzeci și cinci de minute, ușa biroului se deschide, un nas ascuțit, puternic împins înainte, un nas bine cunoscut de toți cei din birou, apare în cadrul ei, «ce-o mai fi vrând și ăsta, e aproape trei și jumătate, trebuie să mergem acasă». Privirea, strivită de ușa insuficient deschisă, nu insistă asupra hârtiilor deja împachetate, deci nu e chiar o privire de șef, ea caută ceva și, găsind, se luminează a zâmbet:

— Tovarășu Griguță, să nu pleci, domle, vreau să-ți spun ceva, da?

— Da, tovarășuuu...

Dar ușa se închide la loc. La ora asta se trezește să-ți spună ceva, pân-acum n-a avut timp! Ceilalți încep să se îmbrace, femeile să-și controleze mutra în oglinjoarele special păstrate în sertare. E ora trei și treizeci de minute. Ei te salută pe rând cu mai mult sau mai puțin subînțeles.

— *Out of graces, back in graces*! spune ultimul, făcându-ți în glumă o reverență exagerată cu șapca.

Guști din vin și te strâmbi. Nu ești un mare cunoscător, dar, nefiind obișnuit cu această mult lăudată licoare (unii susțin chiar că poate fi analizată ca o operă de artă, aplicând pur și simplu o mare parte din principiile esteticii), primul contact ți se pare, de obicei, neplăcut. Îți pui în ordine masa de lucru, miști inutil lampa de birou pentru a-i găsi o poziție optimă și din nou privirea ți se coagulează pe vinul de culoare gălbuie și pe paharul nu prea elegant care-l înconjoară.

Acela era un vin roșu, închis la culoare, aproape negru, scos de responsabil din uitatele sale rezerve personale, și Fatache apreciase gestul lansând imediat o discuție îndelungată despre ce este adevărata calitate la un asemenea vin, gustând, etalându-și cunoștințe de podgorean de care responsabilul (încă în picioare și puțin aplecat înainte) se mira admirativ chiar dacă ele nu erau tocmai exacte. Tu erai, oricum, surprins de faptul că «tovarășul Fatache» te invitase la masa lui și încercai din când în când să intervii, dându-i dreptate, desigur. Triescu era și el tot timpul de acord cu Fatache, se prefăcea naiv în materie de vinuri și punea întrebări cu răspuns plătit. După vreo zece minute, responsabilul se scuzase politicos, lăsând să se înțeleagă că are foarte mult de lucru (într-adevăr, după aceea se mai plimbase vreo jumătate de oră prin sală, observând chelnerii, făcându-le semne discrete sau înjurându-i din priviri), și plecase. Fatache continuase o vreme pe tema vinului (tu și Triescu erați în continuare numai urechi, gesturi afirmative și exclamații de «nemaipomenit!»),

apoi trecuse la călătoriile lui în străinătate, femei, evrei, cancanuri. Din când în când vi se cerea și vouă să spuneți câte un banc și vă bucurați, desigur modest, când Fatache râdea în hohote și în contratimp cu poanta.

Toate acestea ar trebui puse acum pe hârtie și deja lampa ți se pare așezată ineficient, pielea te mănâncă inexplicabil, ușa pe care ele au închis-o conspirativ te enervează, iar vinul are un gust imposibil.

— Când îți iei și tu câteva zile libere, nu concediu, așa, de la bec, să dai o fugă cu mine până în Apuseni? Sau nu te lasă nevasta?

— Acuma nu pot, da' o să-mi iau!

— Să-ți arăt poze făcute acolo, ți-am spus că am cumpărat o casă de bârne? Trei mii, nu e în vatra satului și oamenii s-au mutat, nu mai au ce face cu ea, au fost mulțumiți că s-a găsit un nebun să le dea trei mii!

Îl vezi făcând ordine pe măsuța de lemn, murdară, așezând cele două cești, scrumiera, țigările, stingând o lumină, aprinzând alta, «e un maniac!» îți spui și încerci să-l imaginezi acolo în casa de bârne, cu pământ pe jos, îl vezi cum aprinde focul cu răbdare, îl admiri, de fapt, pentru acest permanent contact ritualic cu materia, îi vezi tot timpul pe față o bucurie la care tu n-ai acces.

— Le-am dat la developat, mâine a gata filmul și m-apuc de ele, am găsit niște hârtie mișto, ungurească, are un contrast excelent. Sau, mai bine, să-ți povestesc ce-am mâncat ieri, vrei să-ți povestesc ce-am mâncat ieri?

— Nu!

— Hai, mă, șoarece rebegit, hai să-ți povestesc, a fost de-a dreptul un banchet!

Îți era din ce în ce mai greu să-l întrerupi, să-i pui o întrebare, să-l faci adică să vorbească despre ce te frământă pe tine.

Ușa biroului se deschisese din nou în cele din urmă (erai singur, fumai și era deja patru fără douăzeci) și făcuse loc mai întâi nasului ăluia caraghios (cu atât mai caraghios când este purtat de un șef), apoi în întregime lui Bencu și zâmbetului său șmecheresc, gata în orice moment să se transforme într-o mască de intransigență.

— Tovarășu Griguță, spusese așezându-se și făcându-ți semn să te reașezi (la serviciu ești Griguță sau tovarășu Griguță, pentru fete, când erai burlac, Grig, în buletin, Gregor Vranca, la facultate erai «Volens, nolens,

agheasmus Gregorius bebit», iar acasă Cornelia îți spune tot Grig), uite de ce te-am rugat să mai rămâi puțin, te grăbeai?...

— Nu.

— Așaa, uite... dumneata ai fost atunci cu Fatache din minister la Sibiu, când s-a îmbătat, când a făcut ce-a făcut, când ați plătit voi, tu cu Triescu, da?

— Mda, am fost, dar...

— E, și te rog să nu mă-nțelegi greșit, vreau de la dumneata, Triescu mi-a dat deja, să-mi scrii câteva pagini, *egzact așa cum a fost*!

— !!!

— Știi... adică, încă o dată te rog să nu mă înțelegi greșit, dumneata ești un om serios, noi trebuie săă... prin *propile* forțe... înțelegi? adicăă... indivizi de ăștia care... prin relații sau pentru că dau impresia că le au, știi... *valoarea*, domle, ce dacă el e în minister și noi aici? *Egzact așa cum a fost,* nuuu... să inventezi sau, mai știu și io, nu... mă-nțelegi?

— Da, dar...

— Știu, nu trebuie să-ți fie teamă, nu știe nimeni, uite, nici nu te iscălești, scrii așa *cum a fost* și gata, da? Poți? Griguță? Poți, domne?

— Eu aș putea, dar...

— Uite ce e, te duci acasă, da' te rog, te gândești, vezi tu, îți aduci aminte cum a fost, da, și scrii. Două, trei pagini, nu mai mult, da?

Vorbea cu glas scăzut, aproape în șoaptă, deși în birou nu mai era nimeni și poate nici în birourile din jur, se aplecase mult peste masă spre tine, tu încercai să îndepărtezi țigara de el, să nu-l deranjeze adică fumul, iar el, deși nefumător, nici nu se sinchisea de asta și în final acceptaseși.

— Daa'... rămâne între noi, da? Nu știe nimeni! mai adăugase și-ți strânsese mâna, lăsându-te să pleci.

El mai rămânea puțin, mai avea ceva de lucru. Probabil ca să evite să ieșiți împreună.

Afară, în stradă, aerul de ploaie te dispusese, dar nu pentru prea multă vreme și în nici un caz pentru tot restul zilei. Nu aveai chef acum să te gândești prea mult la aerul de respirat. Așa că ți-a venit dintr-o dată să-l suni pe Pictoru. Nu știai dacă-i acasă, fusese plecat în Apuseni pentru câteva zile, dar ai fi vrut să schimbi două vorbe cu cineva. Voiai să asculți considerațiile lui ușchite, lipsite

de realism, comice. După ce-ți răspunsese la telefon și plecaseși spre el, te gândeai cum îl vei întreba, pur și simplu: «Un șef mai mic îți cere să-i faci o măgărie unui șef mai mare. Ce trebuie să faci în cazul ăsta?» și cum după aceea îi vei asculta cu plăcere aberațiile. Dar acum trebuia să aștepți să se ivească ocazia.

«— Are nevastă-mea o colegă care a împlinit nu știu câți ani de căsnicie, niște d-ăștia, cum le zice, burghezi noi, și au zis să facă un *party.* Auzi la ei. „un *party*"! Belelele dracu! Și nevastă-mea zice; „Pune-ți costumul, că mergem la un *party".* Eu am mers ieri toată ziua cu trenul și, de obicei, când e vorba de costum, mă înfurii, dar când am auzit „un *party*", m-a pufnit râsul și m-am dus. Aveam o foame de zece ore în tren, dacă știi cum e. Dacă mai vrei cafea, uite ibricul acolo!»

Noul tablou la care lucra părea să fie o aglomerare de căsuțe mici, diforme, o stradă de mahala sau un cartier în demolare. Tot felul de pete geometrice de culoare se strângeau în jurul unui fel de pătrat alb care ocupa centrul și părea o fereastră deschisă, în partea de jos traversată timid de două rămurele înflorite. Sub cadru. Pictoru vorbea, se agita, râdea singur. Cum mai puteai acum să-l deturnezi, să-i pui o întrebare și să-l îndrepți spre alura morală a faptelor tale? Să-l faci să vorbească savant despre șeful tău, Bencu, șef de serviciu în cea mai importantă instituție a ministerului, și să-și dea cu părerea, în felul lui, despre cele «două-trei pagini» pe care ar fi trebuit să le scrii tu în legătură cu Fatache, omologul lui Bencu în minister?

E adevărat. Fatache se făcuse *cui* atunci, înjurase chelnerii, voise să se încaiere cu niște muncitori care băuseră și ei la masa vecină, arăta la toată lumea «cine e el», fluturându-le legitimația pe sub nas, tu și Triescu vă străduiați să-l opriți și vi se făcuse o lehamite bruscă de «Fatache, marele *boss*», dar de aici până la o lovitură meschină pe la spate, așa cum îți cerea Bencu să-i aplici, mai erau câțiva pași. Într-adevăr, după cearta cu ospătarii, la masă apăruse o notă de plată piperată, toți uitaseră că vinul fusese adus de responsabil și oferit în dar. Fatache nu mai era lucid, responsabilul nu mai era de găsit, achitaseși împreună cu Triescu toată consumația, dar asta nu însemna deloc că Fatache vă silise să-i plătiți lui de băut.

Ușa se deschide din nou, ceva mai larg de data aceasta, și prietena Corneliei intră să-ți spună la revedere.

— Ce faci. Grig? întreabă ea și tu ridici din umeri zâmbind vinovat, dar ea nu are de unde să știe ce caută vinovăția în zâmbetul tău, așa că nu o observă. Iar lucrezi? Tu o să devii un filosof, mă băiatule! continuă ea și tu râzi, cu modestie acum, ca unul care e deja filosof și n-are încotro, trebuie să-și recunoască succesul.

Cornelia râde și ea, prietena ei a făcut probabil o glumă reușită. Sau au pus-o împreună la cale, cine știe? Te ridici și-i spui «săru mâna!» fetei ăsteia care ți-a fost colegă de facultate, dar căreia momentan nu știi ce nume să-i dai, o conduci împreună cu Cornelia până la ușă, te întorci la tine, guști din nou vinul alb, îți amintești că după-amiaza în atelierul lui Pictoru, în loc să-l asculți, în loc să faci saltul ăla spre imponderabilitate pe care ți-l promiseseși venind până acolo, te uitai tâmp la tabloul din spatele lui.

«— Și dumneaei găsise prin cine știe ce revistă idioată sau pe la iluștrii mei confrați de la Fondul plastic o idee de rochie de seară care se potrivea monumental cu prostia și cu corpul ei în același timp. Ceva mai șleampăt nu mai văzusem de mult, așa că m-am bine dispus imediat și am atacat *le foie gras.* Auzi, șobolane de birou, cu ce se tratează băieții la zece ani de căsnicie? Cu *foie gras,* domne! Ce-i drept, i-ar fi stat bine și cu un colier de *foie gras,* trebuia să-i dau ideea, dar să-i fi văzut pe toți ceilalți cum își ridicau degețelul mic de la mâna stângă când apucau tacâmurile să guste din *foie gras*! Era o minune! Stai, că am aici o casetă cu Jacques Brel, stai să ți-o pun, să vezi cum zice omu: „*Les bourgeois/ C'est comme les cochons, / Plus ça devient vieux. / Plus ça devient bête*!" Și conversația... ce să-ți mai spun! Nici nu merită să-i caricaturizezi. Trebuie să-i vezi, pur și simplu! Unde dracu își țin ascunse „calitățile" astea când sunt mai tineri, domne?»

Se auzea acum casetofonul îngânând o melodie franțuzească și-l vedeai pe Pictoru, mutra lui de filosof cinic, cum urmărea textul și râdea de unul singur, o lua razna, spunea:

«— Ooo, dar la acest festin veniseră, dragă, și zeii. Venise Banul, Apartamentul (era la patru camere și venise cu Vila, care își pusese un colier de scări interioare). Autoturismul, Buletinul de București, Pașaportul, Călătoriile și Rudele în străinătate și alți Zei mai

mărunței. Ei se amestecau nevăzuți în conversația aleasă a convivilor, iar aceștia nu încetau să li se închine.

— Și la ăsta ce titlu îi dai? întrebaseși tu întrerupându-l din tiradă și arătându-i tabloul din spatele lui.

— La ăsta, păi, o să-i spun „Strada Ecoului”, chiar așa se numește strada, e undeva la margine, mi se pare că se demolează.»

Acum încerci din nou să te concentrezi în fața hârtiei în continuare albă.

În ce fel trebuie să fie textul pentru ca Bencu să nu-l poată folosi? Cum s-ar putea face din el un bumerang? Și în ce măsură se poate realiza pe hârtie acest «*egzact* așa cum a fost» care ți s-a cerut cu insistență? Nu cumva tocmai în felul ăsta ar fi el un bumerang? Cum poți, scriind textul, să rămâi totuși cât mai anonim? Cum să începi, cum să termini pentru a arăta cât mai clar că te desolidarizezi de Bencu și că scrii pur și simplu pentru a evita niște urmări neplăcute? Dar, de fapt, dacă n-ai scrie nimic și nu te-ai duce mâine cu capul sus la serviciu («Nu pot să fac așa ceva, tovarăşe Bencu!»), ce s-ar întâmpla? El ți-ar zâmbi complice («Nu-i nimic, tovarășu Griguță!»), dar întreprinderea are secții prin toată țara și numai peste câteva zile ar fi nevoie de tine pentru patru-cinci luni la Baia Mare sau Oradea sau Cluj. Cornelia ți-ar face mutre («că așa ești tu mereu, ești un bleg»), numeroase alte mici neplăceri s-ar putea acumula. Dar sunt suficiente asemenea scuze pentru a face un lucru meschin? În fond, orice fapt poate fi acoperit cu justificări mărunte, Bencu însuși ți-a făcut o demonstrație, Triescu, la rându-i ar fi oricând gata să-ți ofere o alta. El n-o face pe eroul. Dar istoria (chiar și istoria unei întreprinderi sau căsnicii) are într-adevăr nevoie de eroi? Nu-i vorbă că și eroii, ca să apară, au nevoie de niște condiții. Ce-i aia eroism de fiecare zi și la ce duce el? Și, pe urmă, ai tu mutra unui erou? Tu, cu mofturile Corneliei, cu ratele la casă, cu teama ta de a nu fi deplasat prea departe? Să fim serioși! Și chiar dacă nu ți-ar păsa de nimic, ai promis că vei scrie «două-trei pagini», ar fi moral să dai înapoi? Scrie, Griguță, și nu te mai fandosi, ce, crezi că dacă ești economist, știi tot ce se întâmplă în lume? De altfel, și Pictoru, când îi spuseseși în cele din urmă povestea, zisese să scrii.

«— Scrie-i, domnule șoarece, o scrisoare lu ăsta care ți-a cerut chestia și începe așa: „Te bag în mă-ta!” și termini cu aceeași propoziție. Mi se pare o propoziție excelentă pentru cazuri d'astea. Frumoasă de-a dreptul, măiestrie în stil!

— Și Cornelia?...

— Ah, da, uitasem. O scrii în două exemplare și una i-o adresezi direct ei, mă înțelegi?»

Pentru el problema părea simplă ca un ou și se apucase să spele ceștile de cafea. Pe urmă le așezase cu gura în jos, să se scurgă, și revenise la tablou.

«— Să știi că și eu m-am întrebat de ce i-o fi zis Primăria tocmai strada Ecoului. Și nu știu, să mă ia dracu dacă știu. Dar cred că fără să vreau tot la asta mă gândesc, uită-te puțin atent cum se succed culorile dinspre centru spre margini!

— Da, ai zis tu, dar asta e totuși o vătuire, un efect care se oprește în cadru, o să-i faci și un cadru, nu-i așa?

Aici se înfuriase de-a binelea și strigase la tine:

— Da’ bineînțeles că o să-i fac și un cadru! O să-i fac un cadru și o să-l expun și o să fie și un bou care să-l cumpere să și-l pună în sufragerie și să mănânce sub el *foie gras* sau cartofi prăjiți, e bine?

— Da, e bine, ai zis tu, mai ai vreun disc nou?»

Nu mai avea și ați ascultat în continuare Jacques Brel.

Cornelia zdrăngăne ceva în baie. O ghicești traversând spre dormitor, stingând luminile, ai vrea să-ți adreseze un cuvânt. Și ea, ghicindu-ți probabil gândul, deschide ușa și te întreabă:

— Nu te culci?

— Nu, mai stau puțin, noapte bună!

— Noapte bună!

E suficient și atât. Lumea are mare nevoie de informații. Tot timpul și de tot felul.

«— Să trăiești eficient înseamnă să trăiești cu o informație adecvată, zicea Pictoru peste vreo zece minute, când se mai calmase și cita din clasicii ciberneticii. Toate dramele lumii vechi au pornit, în cele din urmă, din lipsa unei informații adecvate, Romeo, dacă ar fi primit la timp scrisoarea preotului, nu se mai sinucidea înainte ca Julieta să-și revină. Drama ar fi avut *happy-end.* Dar mai avea aceeași valoare textul lui Shakespeare?»

Erai surprins. Nu-l mai văzuseși niciodată pe Pictoru încercând să se justifice în vreun fel.

În principiu, azi, o astfel de dramă n-ar mai fi posibilă. Un telefon, o telegramă, un drum de o oră cu avionul, totul poate fi rezolvat.

Da, dar tu nu știi unde se află Fatache, se pare că-i plecat din oraș, n-ai nici o șansă de comunicare cu el înainte de mâine dimineață, și, pe urmă, punerea lui în gardă e o soluție pentru tine?

«— Dar cine decide care informație e adecvată pentru mine și care nu e?» mai zicea și el și din nou se plimba prin atelier, aprindea o lumină, stingea alta.

În cele din urmă îi spuseseși la revedere și plecaseși.

Acum e liniște în tot blocul și nici din stradă nu mai străbate nici un zgomot. Noaptea s-a bineînstăpânit peste tot. Mai iei o înghițitură de vin și deodată, parcă fulgerat de gustul lui acrișor, tresari: dar despre istoria cu fata, Bencu părea să nu știe nimic. Dacă ar fi știut, ți-ar fi atras atenția să nu uiți să adaugi și asta.

> La puțin timp după miezul nopții, după ce cu greu reușiserăți să-l băgați pe Fatache în camera lui și să vă întoarceți în camera voastră de pe același culoar, ați auzit un țipăt. Ați ieșit imediat. Fatache era acolo și o fată de vreo 20 de ani încerca să scape din mâinile lui. Îi spunea: «Știi, dragă, cine sunt eu?» A trebuit să-l încuiați în camera lui și să luați cheia. Fata zicea să telefonați la miliție, că asta-i tentativă de viol, dar când Triescu a sfătuit-o să telefoneze ea de la recepție, a renunțat și v-a cerut o țigară. Abia după ce a plecat v-ați întrebat ce căuta ea, de fapt, la ora 1 noaptea singură pe culoarul hotelului.

În orice caz, episodul îți produsese atâta lehamite că îl și uitaseși. Oare ăsta să fi fost și motivul pentru care Triescu nu zisese nimic despre el? Sau abia prin această omisiune încerca el să comunice cu tine? Era această omisiune, într-adevăr, adecvată pentru Fatache? Și din toate astea ce justificare în plus ai avea să te apuci să scrii? Totuși, ce va aduce noaptea pe pagina albă din fața ta?

*
* *

Telefonul sună la șase și treizeci de minute și mâna ridică automat receptorul și-l duce la ureche. Urechea nu așteaptă nici un plus de informație. «Este ora șase și treizeci de minute!» spune standardista. Uneori adaugă și

un «bună dimineața!» înainte sau după. Alteori n-are timp. Este aceasta o informație adecvată?

Greva de zel

Acolo înăuntru unde e foarte cald, încălecând pe scaun, tovarășul director începe brusc să-și exerseze un talent descoperit prea târziu: acela de baterist de jazz. Ascultând dinafară, nu se aude nimic. Ascultând dinăuntru, însă, poți auzi dintr-o dată, venind dinafară, zgomot de bocanci scuturați de zăpadă pe ciment. Apoi zgomot de degete lovite ritmic în ușă. Tulburat de acest nou ritm, bateristul amator este pentru moment nevoit să se oprească. În aceeași secundă ușa se deschide larg și face loc, mai întâi, unui val de răcoare plăcută, apoi unui tânăr cu sprâncene albe de promoroacă și abia în cele din urmă frigului cu adevărat.

— Te-a chemat cineva?

— Bună ziua!

— Bună ziua! închide, domne, ușa aia odată!

— Nu, dar, știți, problema aia...!

— Dacă rezolvam ceva, te chemam eu.

— Tovarășe director, da' așteptăm de aproape un an...

— Știu, tovarășe Măinescu, știu!

— Ne-o iau alții înainte!

— Așa e legea, tovarășe, nu înțelegi? Încearcă să înțelegi!

Sprâncenele numitului Măinescu au devenit între timp din nou negre la culoare, promoroaca s-a topit și el iese năucit din birou, uitând să mai salute politicos. O să-l coste chestia asta! El tropăie deja (inutil de data aceasta) în fața ușii unui alt birou. Aici, iată, atitudine total binevoitoare și cooperantă:

— Ei?

— De mâine îi dăm drumu!

— Ce vorbești, se bucură cel din scaun, ai semnătura lui?

— Nu, îi dăm drumu așa!

Ca să câștige ceva timp, probabil, inginerul-șef își părăsește scaunul și se îndreaptă agale spre un colț al camerei. Deschide ușa unui dulap metalic și întreabă:

— Bei o cafea?

— Nu, mulțumesc, am băut!

— Așa nu se poate, eu fără semnătura lui nu mă bag!

— Bine, mă, da' gândește-te...

Semn liniștitor cu fierbătorul ridicat la înălțimea nasului.

— Eu vreau foarte mult să te ajut, să știi, da' nu pot!

— Lasă-mă, domne, că m-am săturat! mai zice Măinescu și se îndreaptă spre ușă.

— Măinescule, un'te duci, mă?

— Nu mă spânzur, n-avea tu grija asta!

— Stai, mă, să bei o cafea! mai spune inginerul-șef către ușa care tocmai se închide.

Pașii lui Măinescu arpentează coridorul lung al barăcii. Pe ușile care se succed de o parte și de alta se poate citi: PLAN APROVIZIONARE, CONTABILITATE, PROIECTARE, TRANSPORTURI, ADMINISTRATIV, PERSONAL etc. Una dintre uși va fi deschisă la întâmplare de pretendent. În spatele ei, el va descoperi vreo șase femei, așezate cam la tot atâtea birouri și scriind, liniind, calculând. Nu toate vor ridica de la început capul. Una e de-ajuns pentru a adresa întrebarea.

— Săru mâinile, nu vă supărați, noi avem jurisconsult?

Toate capetele se ridică din acte, unele răspund la salut.

— Ce-ți veni. Măinescule, n-ai de lucru? spune una ceva mai tânără.

— Ce, nu știi?

— Tot cu «invenția» aia a ta?

— Da.

— Păi, avem, e în sediul nostru din oraș, pe strada Caiafei.

— Mersi, săru mâna!

În coridorul superlung, cu pardoseală de ciment nemozaicat, este frig, dar parcă nu așa de frig ca afară, unde mai bate și un vânt neiertător. La urma urmelor, nu știi unde-i mai bine: înăuntru e prea cald, transpiri chiar fără muncă, te apucă somnul, începi să spui baliverne. O boare rece de afară îți face bine, dar aștepți să vină cineva să ți-o aducă, nu te ridici niciodată de unul singur de pe scaun să deschizi ușa. Nici nu știi dacă ceilalți ar fi de acord. Afară e frumos, aer curat, zăpadă, un cer ca lacrima, și gândirea se simte la început în largul ei. Lucrurile sunt clare, victoria ți se pare la îndemână, aburii pe care-i expiri sunt o mărturie a ei. După o vreme, însă, îți îngheață un deget de la picior. Pe urmă tot piciorul. Așteptarea în frig e mai enervantă decât o pânză roșie pentru un taur. Și tocmai atunci cineva claxonează scurt în spatele tău.

— Hai sus, Măinescule, te duc în oraș!

«Dacia» metalizată alunecă înfrânată pe zăpada bătătorită. Măinescu o ajunge din urmă și urcă. «Noroc, noroc!» În mașină, din nou, o căldură înăbușitoare. Nu cumva trecerile prea bruște de la prea frig la prea cald dăunează sănătății? Asta trebuie să scrie în orice almanah medical.

— Ce, mă, iar te-ai luat în gură cu directoru? zice Mișu demarând.

— Nu, da' parcă ar fi toți în grevă de zel.

— Cum adică?

— Uite-așa! Sarcina mea directă și de rest puțin îmi pasă. Apoi, ca pentru sine și uitându-se pe fereastră, Măinescu continuă: «Mahaeveți» îi numea Lenin pe ăștia.

— Ce?

— «Mahaeveți.» Dovadă că au apărut încă de pe atunci, și Gorki a scris prima diatribă contra lor. Asta vine în rusește de la «a flutura», «a fâlfâi», înțelegi, Mișule? A FÂLFÂI!

— Da', mă, tu nu știi că unde-i lege...

Măinescu, însă, nu-l lasă să continue și-și înfige mâna în umărul lui drept.

— Ce, mă, legea-mi interzice mie să fac o economie de patru milioane?

Roșu la față și nu din cauza frigului, Mișu luă piciorul de pe accelerație.

— Ce, ești nebun, vrei să intrăm în vreun șanț?

— Nu te face că nu înțelegi, că nu ești prost, zise și-l slăbi din strânsoare.

Viscolul se întețea printre blocurile din marginea orașului. Privit prin fereastra automobilului, însă, el nu mai era decât un spectacol plăcut, reconfortant chiar. Sfârâitul de motan gras al mașinii și șoseaua pustie, măturată de vânt, îndemnau la somn și aminteau colindele de Anul Nou. «Dacia» viră brusc printre două blocuri și apucă pe o alee ce tăia direct spre centrul vechi. După încă vreo câteva minute se opri.

— Hai, că te las aici. Nu mai merg până la sediu, că mă vede Obogeanu, și ăsta se ține numai de sesizări.

— Bine, mulțumesc! zise Măinescu, își ridică gulerul și o luă în trap ușor pe lângă ziduri.

Bineînțeles că la sediu nu era nici urmă de jurisconsult, însă Măinescu nu mai fu deloc surprins. Întrebă totuși unde s-a dus la ora asta.

— E plecat pentru câteva zile la niște furnizori ai noștri de pe lângă Brașov, spusese dactilografa (nu era prea drăguță, așa și așa, dar cu niște ochi care se țineau numai de promisiuni).

— Aha, la schi?

— Nu, nu, avem noi niște furnizori cu restanțe foarte mari.

— «Mahaeveți!» zisese din nou Măinescu și se îndreptase spre fereastră.

— Ați spus ceva?

— Nu, adică v-aș ruga pentru câteva coli de scris, dacă se poate!

— Vai, cum nu! zisese ea și, deși avea pe măsuță un maldăr de hârtie albă, se ridicase și traversase încăperea până la un dulap de metal.

Mergea numai din șolduri, s-ar fi zis. Măinescu îi mulțumise și ea zâmbise, încercând să pară la fel de frumoasă și din față. După asta ea își reluase țăcănitul, iar el se așezase la biroul avocatului și calcula, scria, făcea schițe. Din când în când își ridica privirea pe fereastră; viscolul părea să se întețească cu fiecare minut, însă lui, acum, îi făcea plăcere să se gândească la viteza și răceala lui. E bine să ai de înfruntat ceva pe măsura puterilor tale.

Zâmbea, deci, privind pe fereastră, iar dactilografa îl privea și zâmbea împreună cu el, fără să știe de ce.

«Vine la mine un băiat, unu care zice că e mare inventator, inventator pe mă-sa, inventator dă sticle dă lampă, e inginer dă doișpe ani, pă unde s-a dus n-a avut loc, n-are și el o mașină, un costum dă haine, ceva, face pe

artistu, pă boemu, vezi, Doamne, dacă nu i-a ținut figura să facă bani, a dat-o pă partea ailaltă: că nu e înțeles, că nu e ajutat, șlagăre d-astea, să bate cu pumnu-n piept... Da' io i-am spus, mă, băiete, drăcovenia aia a ta, s-o văd că merge, și gata! El că nu, că să-i dau fonduri. Păi ce, bă, e fondurile lu tata? Mi-arăți mie hârtii d-astea? Sunt sătul!»

«Un nou personaj își face loc cu din ce în ce mai multă insistență în piesele de teatru ale ultimului deceniu. La o analiză atentă el poate fi regăsit, sub diverse forme, în lucrări care aparțin unor autori de vârste și orientări diferite, care tratează teme diferite, a căror acțiune se desfășoară mai departe sau mai aproape de zilele noastre, care sunt destinate scenei sau direct posturilor de televiziune. Acest personaj *sine qua non* ar putea fi numit „recalcitrantul zelos".

Încă de la începutul fericitei sau nefericitei piese în care-l întâlnim, el se ceartă cu directorii, lipsește de la serviciu, iubește sau neglijează o colegă frumoasă la care s-ar mai înghesui și directorul și inginerul-șef și alții, cere investiții în afara planului aprobat, își dă demisia, aceasta îi este sau nu acceptată (problemă în fond juridică și nu literar-dramaturgică), dar își urmărește cu tenacitate, cu obstinație, am putea spune, o idee de „mai bine colectiv", pe care de asemenea o aflăm încă de la începutul piesei și cu care cu toții am fi de acord, întrucât ne privește direct, și ar fi burghez din partea noastră să nu o îmbrățișăm, să strâmbăm din nas în fața riscurilor pe care „eroul" nostru și le asumă cu atâta curaj tineresc. Bineînțeles, acest personaj e, de obicei, tânăr, dar nu rareori își găsește aliați printre cei mai bătrâni sau este el însuși un bătrân cu inima tânără.

De ce ar putea fi numit „recalcitrantul zelos"?

Pentru că modul lui de a se comporta în societate, cu colegii, cu șefii, cu instructorii, cu părinții sau curtezanii fetei, cu propria lui familie uneori, este recalcitrant până la incalificabil. În același timp, tenacitatea cu care-și urmărește ideea (idee pe care toți o acceptăm ca cea mai bună, deși implică unele riscuri minore) poate fi numită zel. Și nici măcar „zel demn de o cauză mai bună". Nu. Pur și simplu zel.

În mod dialectic, calitatea ideii pentru care personajul amintit depune *zel* este în contradicție cu modul lui *recalcitrant* de a se comporta, dar este și principala justificare a acestui comportament.

Așadar, expresia „recalcitrantul zelos" este numai în aparență oximoronică, de fapt ea este puternic ancorată în realitate, ea exprimă oximoronul realităților noastre atât de complexe, și a-l neglija înseamnă...»

«Ce-a făcut, mamaie, Petrică, a mai venit p-acasă?» «Nu, maică, e ocupat, zice că are mult dă lucru acolo, are un șef rău, zice, da' io-l știu, așa e iel, că așa iera și betu tasu, până nu să lua iel în gură cu toți...» «Mda, da' mă mir, că iel e băiat muncitor.» «Este, maică, da' să nu-l calci pă coadă, io știu, că când iera și iel aici aproape la șantieru ăsta, dă i-a prins p-ăia cu delapidarea, știi, a vrut să-l scoață și pă iel vinovat, da' a vinit unii dă la București, ce-a semnat fiecare, ce-a luat, ce-a dat, ce-a făcut, și s-a stins toată

pălălaia. Și iel zice plec. Un'e pleci, mă, maică, să te duci tu pă uși străine, să dormi în patu altora? Da' io nu-l vedeam nici atuncea așa des, da' acuma, că-i tocmai acolo, la Migidia...» «Și matale cum o duci, bolnavă, bolnavă, ai?» «Eee, maică, mă mai doare p-aicia câteodată, dă crez că mor, mă seacă, nu alta!» «Da' nu să-nsoară și iel, Petrică, să ia o doctoră, să vină colea să te facă bine?» «Ehee, când ți-e să mori, poți să faci tu și scară la cer, e ei și doctori, vorba aia, care *moare*.» «E, te las sănătoasă, mamaie, bună ziua!» «Bună ziua, maică!»

«Băi, Pierre, tu ești un mizantrop, nene! Dă-nsurat nu te-nsori, ți-am zis să-mi faci și mie treaba aia, te făceam pă loc cu douăj-dă mii, am vorbit și cu omu, și tu vii să-mi spui c-ai uitat! Nu vezi că eș'nebun? Da', uite, ce vreau io să-ți spun, că io nu te uit, io nu sunt neam de traistă ca tine, e una Corina Creața la noi, domne, dă nu moare după tine, nu alta, și știi ce-i tac-su? Habar n-ai! Da' nici nu-ți spun! Dă, domne, și tu un semn dă bunăvoință, dă-o-n mă-sa de treabă...!»

«Am un prieten, unu Petre Șinumaiștiucum. Era băiatu și el ingineraș pă ici, pă colea. Și, domne, toată lumea îl credea nebun, domne! Să certa cu șefii, el zicea că are capu plin dă invenții și că ăștia nu-l ajută, amenința că să duce cu memorii, îl lăsau în pace pă nebun! Și eu ziceam că nu-i normal, că are ceva rugină pe creier. Și când mă trezesc cu el că apare cu mașină. Ce-i, mă, cu tine, ți-ai luat mașină? Păi... Și dintr-una într-alta, hop, că mă duc pe la el p-acasă. Să vezi, nașule, casă, să vezi mobile, chestii, să cazi în noadă!» «Da' cum făcea, domne?» «E! Cum făcea? Vezi că nu știi? Vezi că habar n-ai și că ești un mucos? Să-ți spui io. Vezi că ăștia, dacă-l luase dă nebun și *ei nu era* prea corecți, nu să punea cu el. Când era la materie primă, la fonduri, la astea, la toți să repartiza după lege. La ăilalți ingineri venea conducerea și zicea: „Mie-mi dai atât, mie atât, din ce rămâne-ți iei și tu". La nebunu nu să băga nimeni. Își lua numai el, mă-nțelegi?» «Măă, al dracu!» «Da. Și uite că pân-acu nu l-a ascuns!» «Da-l ascunde miliția!» «Îl ascuunde!»

«Ce e, mamaie, cu Petrică al dumitale, e adevărat ce-am auzit?» «Ce să fie, maică, l-a mâncat copt nenorociții, dar-ar buba-aia neagra-n capu lor!» «Și cum, bre, ce vină i-a găsit?» «Păi io știu, maică, toma când să-nsurase și el, l-a băgat la pușcărie, mamă, uite ce i-a făcut!» «Și matale, tot bolnavă?» «Aolio, mamă, da' ce, mai apuc io să-l văz pă iel liber?» «Hai, rămâi sănătoasă, mamaie, bună ziua!» «Bună ziua, mamă!»

«Reabilitarea face să înceteze decăderile și interdicțiile precum și incapacitățile care rezultă din condamnare.»

Codul penal, art. 113

«Am mers, așadar, mai întâi pe ulița pustie care ieșea pieziș din sat și se pierdea în câmp. Era mult noroi și nu aveam în nici un moment certitudinea că voi călca pe ceva tare, că piciorul meu nu se va scufunda până la gleznă sau mai adânc. Aș zice, totuși, că era un noroi cald, ospitalier,

încurajator, ceva în genul ăsta de nonagresiune. Impresia se datora, desigur, soarelui puternic, care lumina și chiar încălzea când vântul bătea mai încet, ca și zăpezii aproape topite, amestecate cu noroiul sau păstrată în petece mai mari pe tot câmpul. Prin curțile din marginea satului n-am văzut nici un om și nici animale sau păsări nu mi-au atras în mod deosebit atenția. Casele păreau spălăcite, șterse, ca și glugile de coceni, șurile, pătulele, a căror culoare fusese în întregime veștejită de iarnă. Soarele nu făcea decât să accentueze această lipsă de strălucire.

De îndată ce ieșea din sat, drumul părea să capete personalitate. Șleaurile de pe mijloc păreau zvântate, dacă nu chiar uscate. Am încercat să merg pe acolo, dar sub pojghița de pământ uscat era iarăși noroi și piciorul se afunda și mai vârtos. Am renunțat. Din când în când ridicam privirea și reperam din nou, în față spre stânga, cantonul sau casa sau grajdul sau remiza sau ce va fi fost, care părea alături de o cale ferată. Dincolo, mult mai departe, se vedea ceva ca o pădure. Era în a doua jumătate a lunii martie, și la vremea asta o pădure de câmpie, lipsită de orizont, pare mai degrabă transparentă. Îmi plăcea să privesc aburii care se ridicau timid din pământ. Asta până când drumul a început brusc să coboare într-o vâlcea destul de adâncă, și orizontul meu s-a redus la marginile acesteia. Nu există singurătate mai stranie decât cea a unei vâlcele destul de adânci, traversată de un drum desfundat, primăvara. Tocmai mă gândeam la lucrul acesta când începusem să urc, deci să-mi recâștig încetul cu încetul orizontul. Toate acestea au durat multă vreme, dar n-aș putea exprima în minute sau în alte unități de timp acea durată. Aș putea spune, totuși, că-mi apăruse deja nerăbdarea de a vedea din nou câmpul, cantonul, pădurea. Ridicam din ce în ce mai des privirea spre înainte și mă gândeam că din punctul cel mai de jos al văii, dacă strigi, dinafară nu poți fi auzit, dar tu te poți auzi de cel puțin două ori prin ecou.

Atunci s-a întâmplat ceva care m-a făcut să mă opresc în loc, ba chiar și respirația mea și-a reluat cu greu ritmul.

Pe buza văii, în fața mea, a apărut și a dispărut UN CAP DE OM!

Am privit din nou soarele, vâlceaua din spatele meu, drumul, câmpul, aburii care se ridicau din pământ.

Apoi am respirat adânc și am privit iarăși înainte.

Capul crescuse acum și era ceva mai mult decât un bust. Se apropia.

Probabil că și el a avut o oarecare surpriză văzându-mă pe mine izvorând centimetru cu centimetru din vâlcea. Numai că el se afla în lumina neobișnuită a puternicului soare de martie și pe linia orizontului meu temporar restrâns. Eu, în schimb, eram luminat relativ la față, ceea ce schimba dintr-o dată raportul dintre modurile noastre de a privi.

Nu i-am distins trăsăturile feței decât când am ajuns la câtiva pași unul de altul. Eu deja urcasem până aproape de vârful pantei, adică acolo unde drumul devenea din nou plat.

— Bună ziua! a zis și s-a oprit.

Era nebărbierit și palid, aproape la fel de spălăcit ca și satul din care venisem.

M-am oprit și eu și am răspuns.

Pe urmă am tăcut multă vreme, odihnindu-ne picioarele și privirea. Vedeam din când în când aburii câmpului, calea ferată, pădurea. A zâmbit și a scos pachetul de țigări. Eu am scos un chibrit.

— Ce zi! am zis.

— Extraordinară! a aprobat el expirând primul fum și aruncând apoi țigara în noroi.

Eu am păstrat-o pe a mea.

— Mă recunoști? a întrebat.

— Nu, am zis eu. Parcă. Dar nu știu de unde să te iau.

Din nou a zâmbit. Părea fericit de ceva. Probabil de soare, de câmpul negru cu pete albe de zăpadă, de aburi.

Mi-a strâns mâna și a plecat spre sat. Am vrut să-i spun că acolo nu mai e nimeni, dar nu eram deloc sigur că e chiar așa. Am plecat spre calea ferată.»

«Vă sunt dintr-o dată superior, dar nu vă disprețuiesc și nici milă de voi nu-mi este. Eu sunt liber, voi nu. Am fost eliberat abia ieri. Nu contează cât am stat acolo; abia acum îmi dau seama că liber n-am știut să fiu niciodată. Acum știu.

Pentru că ce faceți voi în închisoarea voastră de viață?

Aveți orgolii, eu nu.

Vă simțiți jigniți, eu nu.

Alergați după bani, eu nu.

Doriți o altă femeie, eu nu.

Vreți un post mai bun, eu nu.

Vă enervați, eu nu.

Vă plictisiți, eu nu.

Vă e teamă, mie nu.

Aveți insomnii, eu nu.

Sunteți ranchiunoși, răzbunători, eu nu.

Mie toate îmi merg într-adevăr din plin, stimați tovarăși și stimate tovarășe, domni și doamne, cetățeni și cetățene, și camarade. Toate. Absolut toate. Eu mi-am dărâmat în sfârșit propria mea închisoare, voi v-o construiți pe a voastră zi de zi.

Voi n-ați comis niciodată o faptă antisocială, dar vina voastră față de societate e mare. Voi respectați legile fără să le gândiți. Și pe voi trebuie să vă recupereze cineva, dar în afară de literatură, nu mai cunosc vreo altă instituție care să se ocupe de asta.

Eu nu sunt orgolios, pentru că ce înseamnă să ai orgoliu când pe pământ sunt patru miliarde de orgolii?

Eu nu mă simt jignit orice mi s-ar spune și orice mi s-ar face; cel care în mod conștient mă jignește o face fiind forțat de ceva, de o competiție în

care mă crede contracandidatul lui, de cineva de deasupra sau dedesubtul lui, forțat, deci, de propria lui închisoare. Cel care o face în mod inconștient e de la sine iertat. Nu știe ce face. Cel care se preface a nu ști deși știe e un ticălos, închisoarea lui e perfectă, el n-are scăpare. Cum să fiu jignit de niște oameni de care ar trebui să-mi fie milă?

Eu nu alerg după bani, pentru că totdeauna am exact cât îmi trebuie. Eu decid asupra necesarului meu. Și trăiesc într-o țară în care nimeni nu moare de foame sau frig.

De ce să doresc o altă femeie decât cea care și ea mă dorește pe mine? Oricare alta (obligată, convinsă, forțată, plătită) nu va fi cu mine o adevărată femeie. Iar eu n-am dorit nicicând o femeie pentru altceva decât pentru calitatea ei de femeie. Niciodată pentru banii, casa, buletinul, frumusețea sau alt mit al ei.

Ce înseamnă un post mai bun? Munca este mereu aceeași: un șir de acțiuni în care mi se solicită mintea (pe care o am) sau forța (câtă am), nimic mai mult. Liber fiind, fac orice acțiune cu plăcere. Și trăiesc într-o țară în care oricând se găsește de muncă.

Să mă enervez? De ce, de vreme ce toate-mi merg cum nu se mai poate de bine?

Să-mi fie teamă? De cine, de ce? Legile mă apără pentru că le înțeleg. Nu mai am nici o pată pe conștiință.

Toate astea le trăiesc cu plăcere, consumând energie exact atâta câtă am. Când nu mai am, mă culc. Și atunci, de unde insomnii?

Ranchiună? Pe cine, de ce, dacă tot ce mi se întâmplă mi se datorează mie, dacă închisoarea în care am stat până acum mi-am făcut-o singur, zi de zi, așa ca voi?

Răzbunare? Sincer vorbind, nu înțeleg termenul. E dincolo de idiolectul meu.

Toate îmi merg într-adevăr excepțional.

Dar voi? Voi, care ați învățat legile pe dinafară și încercați să le respectați menajându-vă orgoliul (care oricât ar fi de mare, tot unu supra patru miliarde înseamnă)? Voi vă enervați, vă plictisiți, vă e teamă. Sunteți în grevă de zel, dar cineva, spre binele vostru, va sparge și această grevă și veți fi recuperați.

În timp ce eu gust din nenumăratele plăceri enumerate mai sus. Și încă altele, ohohoho!»

A trăit 99 de ani.

A inventat: Mașina de tuns cu smuls MUTS!

Praful de depistat escroci PDE 2

cu varianta lui sentimentală PDES 3

și alte invenții la fel de mărunte, dar invenții.

A râs.

A fost util.

A sperat (de la asta nu s-a putut abține).

Până când, într-o frumoasă după-amiază de iulie a anului 2049, a spus: «Mă duc să mor!» Așa cum ai spune mi-e sete sau mă duc puțin până la toaletă.

Partida de «Taxi Sauvage»

Pe la 4 după-amiaza intră Great Bibi și zise:

— Sculați-vă, bă, duce-ți-vă dracu, că ați împuțit tot cartierul de când dormiți!

Noi ne sculaserăm de vreo jumătate de oră, dar în timp ce eu tot mai stăteam în pat și mă gândeam la Cornelia, G.V. pusese apă pentru cafea pe reșou și se dusese la closet. Acolo găsise probabil vreun ziar vechi și s-apucase să-l citească, uitând să se mai întoarcă. În patul lui, așternutul rămăsese nestrâns și, cum perdelele erau trase. Great Bibi nu s-a prins că G.V. nu-i acolo și continua să-l înjure.

— Ai luat și tu ceva dă haleală? am zis.

— Dă haleală?! strigă el. Pentru voi? La muncă, inconștienților!

Tocmai atunci intrase G.V. cum prevăzusem, cu o jumătate de ziar vechi în mână, și-l lovi pe Great Bibi cu ușa. Ăsta din furios deveni surprins și apoi iar furios.

— Nu vă dau nimic! urlă el și răsturnă pe patul lui o sacoșă de plastic.

Patru castraveți uriași, o pâine, un salam, două cutii de compot de piersici și o pungă cu alune americane.

— Toate astea sunt pentru mine! Dacă puneți mâna, vă plesnesc!

Striga ca un nebun, G.V. pusese ziarul pe pat, după ce făcuse dungă cu unghia, ca să știe unde a rămas, și se ocupa de cafea.

— Ce-ai, Bibi, ești beat?!

— Păi nu, bă, da' eu mă scol de la unu...

— Te-ai dus să ți-o iei pe Lola de la facultate.

— Și voi dormiți până acuma...

— Nu, până la trei.

— Și tot eu să vă cumpăr și de mâncare?

— Păi, dacă era rândul tău...

— Cum rândul meu? mai zise el, tot furios, și se duse la tabelul de pe dulap, pe care însă G.V. îl modificase înainte de a pleca la WC și-mi făcuse cu ochiul să nu zic nimic.

Acum reieșea clar că era rândul lui Great Bibi să cumpere mâncare.

— Bine, Gogule, schimbă Bibi tonul, da' atunci vă duceți numai voi după benzină la Avionaru.

Apa de cafea se evaporase cât timp stătuse G.V. la toaletă, așa că acuma nu mai ieșise decât o ceașcă de cafea. G.V., diplomat, puse apă pentru încă două cafele, iar ceașca aburindă i-o întinse lui Bibi. După asta îi spuse:

— Și-n ce ți-o aducem. Cioculeț, că doar tu ai vândut canistrele?

— Lasă, că merg și eu, vreau să-i spun ceva lui Avionaru.

Se calmase de tot. Așa că eu îi spusei încă o dată la revedere Corneliei, care cobora niște scări într-o zi însorită de aprilie și se îndrepta spre mine legănându-și șoldurile fără voia ei. (Eu îmi lărgeam figura într-un zâmbet ridicol pe care nu mi-l puteam stăpâni și parcă-mi venea să plâng. Și ea se legăna din ce în ce mai blând și se apropia de mine plină de soare pe dinăuntru. Se legăna, adică, din cauza tocurilor înalte, din cauza rochiei albe și vaporoase, a scărilor, a soarelui și a faptului că se apropia de mine zâmbindu-mi și întinzându-mi o mână.) După asta mă ridicai din pat și începui să mă îmbrac. G.V. își reluase lectura din ziar așteptând să se fiarbă cafeaua, iar Great Bibi, după ce sorbise de două ori dintr-a lui, se apucase să taie mărunt salamul, pâinea și castraveții și să desfacă cu cuțitul cele două cutii cu compot de piersici. După ce m-am îmbrăcat, am tras deoparte perdelele. Soarele mă izbi drept în față, mă orbi și mi-o aminti din nou pe Cornelia. Pe masa de scânduri învelite cu hârtie de ziar castraveții proaspăt tăiați aveau o culoare răcoroasă, vie, deși lumina soarelui bătea drept pe ei. Erau, în tot podul ăla pe care îl foloseam împreună drept locuință, singura speranță. În rest, mizerie și promiscuitate. Cele trei paturi încă desfăcute, cearșafurile murdare, mirosul stătut de tutun și de stomacuri prea multă vreme hrănite cu hrană rece, ciorapii scorțoși împrăștiați pe dușumeaua nemăturată, anvelopele uzate și nereșapate, îngrămădite în colțul de sub chiuvetă, o hârtie groasă cu vaselină în care cineva călcase în timpul nopții, praf în aer, pantofi vechi folosiți ca scrumiere. M-am dus totuși să mă spăl, încercând să calc cu tălpile goale acolo unde dușumeaua părea mai puțin mizerabilă. Firimituri tăioase mi s-au lipit totuși de tălpi.

Pe urmă ne așezasem să mâncăm și se făcuse aproape 5 când se auziră pași pe scări și, înainte ca vreunul dintre noi să aibă timp să înghită și să spună «cine o fi?», ușa se deschise și intră Avionaru.

— Ce faceți, bă, mâncați? Voi credeți că io am timp să stau după voi, să v-aștept o mie de ani?

Era îmbrăcat într-o scurtă de piele nouă, purta cămașă albă și cravată. Great Bibi zise:

— O duci bine, Zbârcitule! și întinse mâna să-i pipăie haina de piele.

Avionaru se feri mai întâi, pe urmă zise:

— Îți place? Ți-o dau cu două mii!

— Ai sictir, cu mine faci tu afaceri d-astea?

— Ia dă mănâncă! zise G.V.

Avionaru se așeză lângă mine și-mi zise:

— Tu ce faci, mă, prăpăditule, te-ai făcut bine?

Nu i-am răspuns, aveam gura plină, și el uită întrebarea întinzând mâna după o bucată de castravete.

Avionaru era chiar pilot la aviația utilitară. Meseria lui era să arunce prafuri pe câmp la niște ferme din estul Bucureștiului. Numai că ce trebuia el să împrăștie în patru raiduri putea fi împrăștiat și în trei. Descoperise mai întâi lucrul ăsta și abia pe urmă faptul că benzina care-i rămânea putea s-o vândă. Pe urmă îl descoperisem noi pe el și ne oferisem să-i cumpărăm benzina la jumătate de preț. Îi cumpăram cam 150 de litri la două zile, deși era o benzină proastă, care nu putea să aibă mai mult de 75 cifră octanică (Avionaru susținea că are CO 100 pentru că e specială, de avion, însă nu-l credea nimeni), iar «Daciile» mergeau anapoda cu ea, demarau greu, scoteau un fum albăstriu. Obișnuiam să ne ducem pe la 6 la el acasă și să-l luăm. (Acum venise el după noi, avea nevoie de bani?) De acolo plecam împreună la câmpul de aviație și ne făceam plinul. Cât timp Avionaru alimenta pe unul din noi, ceilalți doi țineau mașinile ascunse lângă o vie sub coasta dealului și supravegheau drumul. Ar fi fost, desigur, mai simplu cu o singură mașină și două canistre mari, dar Great Bibi, care avusese niște canistre, le vânduse odată, când era în pană de bani. Așa că acum făceam deplasarea cu trei mașini deodată, ceea ce tripla riscul de a fi descoperiți. Faptul nu ne ținea totuși prea mult în loc. Noi într-un fel și căutam astfel de riscuri gratuite.

Am plecat, așadar, înainte de 6 cu G.V. în față, Great Bibi în mijloc (cu Avionaru lângă el, pe banchetă), eu, încheietor de pluton. Înainte de plecare. G.V. a scos capul pe fereastră și a strigat la Avionaru:

— Ca pă președinți te ducem. Borțosule! și a adăugat câteva înjurături pe care nu le-am mai auzit.

Bibi pornise motorul.

Când eu și G.V. am ajuns lângă vie (Great Bibi se dusese direct la șopronul cu combustibil), scenariul nostru zilnic scârțâi puțin; în vie era un țăran care tăia corzi cu o foarfecă. Ne-am oprit totuși în locul obișnuit și ne-am prefăcut că ne uităm în motoare. După un timp ne-am așezat pe iarbă, și G.V. ca fiind de la țară, a început să-mi explice de ce se taie corzile în fiecare primăvară, de ce se lasă câte trei la fiecare butuc și de ce o coardă lăsată trebuie să aibă între 4 și 6 ochiuri de rod. Povestea nu mă interesa în nici un fel, dar G.V. se schimbase la față și vorbea cu multă patimă, așa că l-am lăsat să spună în timp ce mă gândeam la Cornelia și la ziua de aprilie de acum un an, când o luasem de la facultate și o dusesem în pădurea Pustnicu din marginea orașului. Ca și acum, către seară, stăteam pe iarbă și capota motorului era deschisă și soarele se apropia de asfințit și eu mă jucam cu un fir de iarbă când mi-a povestit prima dată de prietenul ei asistentul și că eu să nu mă supăr, dar ea se simte mult mai bine cu el, o duce la restaurante de lux și la familii selecte în vizită și că ea nu e făcută să ducă o viață simplă și încrâncenată, ca mine. Pe urmă G.V. tăcuse și, când mașina lui Bibi răsări de dincolo de deal, el încă mai urmărea cu mare atenție mișcările calme ale țăranului. Bibi coborî din mașină, se tologi lângă noi pe iarbă și zise:

— Hai. Gogule, du-te!

— Du-te tu, mă! zise G.V. către mine.

Și eu demarai brusc, închizând capota motorului din mers și lăsând-o pe Cornelia încă așezată pe iarbă, în marginea pădurii, singură. Ea nici măcar nu a avut timp să tresară.

Deși spuse că nu-i pasă de țăranul care-și tăia via. Avionaru se rățoi la mine și ne recomandă «să ne mișcăm, dracu, mai repede, ce-o fredonam atâta?» Din nou scenariul părea să scârțâie. Și, într-adevăr, după ce m-am întors să văd dacă ea mai era acolo unde o lăsasem (dar nu mai era, dispăruse fără urmă, înghițită parcă de

pădurea care abia înmugurea). Great Bibi mi-a arătat un «ARO» care se îndrepta spre șopron, și, după ce am claxonat de câteva ori și am demarat spre șosea, l-am și văzut pe G.V. traversând câmpul și ieșind direct la D.N. 3, *Jeep*-ul nu trecuse încă de culmea dealului, așa că nu avea cum să-i vadă. Așteptând după aia la barieră, Great Bibi veni până la mine și-mi zise că «sigur Avionaru bănuia ceva, că d-aia venise el la noi mai din *vreme*, și că ar fi bine să nu mai cumpărăm nimic de la el». Scenariul scârțâise de tot.

Pe Republicii ne-am despărțit ca-n fiecare seară G.V. o făcu la stânga pe Popa Nan, ca să-l lase mai întâi pe Avionaru în apropiere de casă și să se ducă apoi în Balta Albă, să aștepte clienți. Seara lumea se mișcă mai ales dinspre cartiere spre centru. O întâlnire la care nu mai poți ajunge dacă stai să aștepți autobuzul, un spectacol, o nuntă, un botez, o bură de ploaie. Great Bibi veni în spatele meu până la Universitate. Eu m-am înscris pe banda din mijloc ca s-o iau înainte spre Drumul Taberei, el veni în stânga mea, înscriindu-se pentru Magistrală și Berceni. Prin geamul din dreapta, deschis, îmi strigă:

— Ne vedem la unșpe jumate la «Cina». Salut!

Great Bibi e un băiat bun, dar face concesii și nu prea se descurcă cum trebuie. Este inginer de drumuri și poduri. A lucrat vreo șapte ani pe mai multe șantiere de hidroameliorații din zona Craiovei. Acolo s-a căsătorit și și-a cumpărat mașina. Nevastă-sa era contabilă la Banca agricolă din Craiova. Când s-a prins el că e înșelat, ea avea deja o listă apreciabilă de amanți, răspândiți prin tot Doljul. Nu prea se aștepta Bibi la asemenea chestii. Credea că un cămin, o situație economică satisfăcătoare, un soț muncitor sunt elemente suficiente pentru orice femeie. Înainte de divorț, își găsesc un transfer în interes de serviciu la șantierul de la Roșu, nu departe de Bucale. Casa i-a rămas ei, el plecase cu mașina și două valize. Numai că la Roșu, un tip de la cadre descoperise că Bibi, deși lucrase șapte ani, nu avea stagiul satisfăcut. Acolo se mutase dintr-un loc în altul, în funcție de nevoi. Actele contau mai puțin. Aici actele erau foarte importante, nevoile șantierului nici nu contau. Ca să intre în «legalitate», ar fi trebuit să mai lucreze câteva luni la Craiova. Cel puțin așa povestea el când se îmbăta și-și dădea jos de pe dulap cele două valize cu care venise și le călca în picioare metodic, fără o furie exagerată. Ar fi

putut să rezolve și altfel, spunea el, să insiste puțin pe la Centrală, să-l forțeze puțin pe tipul de la Roșu, care descoperise chichița și era foarte mândru de ea, să bage undeva o șpagă, dar, tot el zicea, nu suporta anticamerele, sărutările de mâini și nu-i convenea deloc să umble prin birouri și să dea explicații. Când își terminase banii, dăduse peste G.V. la un «Service» și ăsta-i explicase ce bani buni se pot scoate cu o mașină pe piață.

Înainte de Moghioroș (aprinsesem deja beculețul alb, montat ingenios într-un trandafir de ornament în partea dreaptă a bordului), o pereche de tineri îmbrăcați de petrecere mă luară drept un taxi adevărat și mă rugă să-i duc până la Consiliul popular din Piața Amzei. De acolo luai doi țărani care-și terminaseră vânzarea de legume și-i dusei la Gara Progresul. Din Progresul, cu doi subofițeri M.A.N. deja abțiguiți, traversai tot orașul până în Bucureștii Noi. Din Bucureștii Noi, fără clienți, o luasem agale spre centru, când am văzut-o pe Cornelia singură pe trotuar chiar înainte de Piața Victoriei. Am mers încet în stânga ei până în piață, unde era mai multă lumină și unde am văzut că nu era ea. A ridicat mâna, făcându-mi semn, dar am demarat puternic, umplând toată Piața Victoriei de fumul albăstrui al benzinei de avion. La zece și câteva minute îl văzui pe G.V. la «Athenée», unde descărca trei fete și doi studenți negri. L-am semnalizat cu farurile din spate. A scos capul pe fereastră și m-a întrebat:

— Ai făcut ceva?

— Vreo sută șapte'ș'cinci. Tu?

— Două sute cincizeci! Salut! și demară prin Piața Palatului cu mult fum și zgomot în urma lui.

El lucra de câteva zile și fără toba de eșapament. Am întors și am ieșit, fără prea mult entuziasm, în bulevard. De acolo am luat patru liceeni «șmecheri» care se grăbeau să ajungă la un ceai la Foișor, iar de acolo m-am dus glonț la gară cu un tip care zicea că pleacă la Cluj, la logodnică. Asta mi-a dat o sută întreagă, crezând că și astfel o va da gata pe logodnica lui, care nici măcar nu era de față. De gară m-am îndepărtat repede, știind că pe acolo concurența-i mai puternică și miliția mișună. Pe Plevnei îl văzui din nou pe G.V., plin.

G.V. e de la țară, iar mașina a câștigat-o la Loto sau i-au cumpărat-o părinții, sau părinții lui au câștigat-o la Loto și i-au dat-o lui când a terminat Institutul pedagogic,

ceva de genul ăsta. El a lucrat un an ca profesor într-o comună din Argeș, dar, cum venea des la București și se descurca greu cu banii de benzină, i-a venit repede ideea s-o facă pe taxiul clandestin, și de câteva luni s-a lăsat definitiv de învățământ. Tot el l-a convins și pe Nae B. să se apuce de sportul ăsta, dar cum ăsta-i un mare leneș și un fricos, mi-a împrumutat mie mașina lui acum un an, când încă nu mă certasem cu Cornelia, și-mi cere 50 de lei pentru fiecare zi lucrătoare. Așadar, eu lucrez pe mașina lui Nae B., Great Bibi pe a lui personală, G.V. pe a părinților lui, care nu știu nimic, nici nu bănuiesc, și afacerea merge excepțional, fără ca vreunul dintre noi să știe și încotro.

La Coada Calului îl întâlni, în sfârșit, și pe Great Bibi. Trăsese mai în spate, spre Biserica Rusă, era liber și refuza, nu știu de ce, clienții. Am oprit în stânga lui și l-am strigat:

— Salut, bă, ai făcut ceva?

— Nu! zise el. Bă, tu știi ce-i aia hemofilie?

— Habar n-am! am zis eu și am luat-o repede spre «Luceafărul», de unde am achiziționat doi tipi trotilați bine și i-am dus până la Piața Muncii.

Ăștia voiau neapărat să urc cu ei să bem ceva, dar a trebuit să-i refuz politicos și să mă duc repede spre «Cina», unde ne întâlneam ca de obicei toți trei la unsprezece și jumătate. De la ora asta încolo lumea se mișcă mai ales dinspre centrul orașului spre margini și ai de-a face mai ales cu indivizi plini de chef. În fața la restaurantul «Miniș», era cât p-aci să mă zgârie un tip cu o «Dacie» verde, care nu știa ce-i aia prioritate. Bineînțeles că m-am dat jos și l-am înjurat vreun sfert de oră. Pe urmă mi-a părut rău, dar nu mă mai puteam opri. Era un moșulică de vreo 50 de ani, avorton, cu picioare scurte, cu o frunte bombată și cu o chelie pistruiată ca un ou de curcă. Mai purta și ochelari. Ce vină avea el că purta o asemenea mutră? În stânga lui era o tanti ceva mai tânără ca el și bine vopsită, în fața căreia desigur că moșul își pierduse tot creditul. Nu știa ce să-mi răspundă și mă privea cu niște ochi jumătate speriați, jumătate furioși. Când a plecat de pe loc, nu-și găsea vitezele și era gata să-și rupă ambreiajul. Chestia asta nu m-a mai amuzat deloc. Așa că am luat-o din nou spre centru, conducând cu o mână și încercând cu cealaltă să-mi număr banii. Făcusem deja patru sute. M-am gândit o

secundă cât câștigase astăzi omul ăia din vie care tăia corzile fluierând, dar n-am putut să-mi continui gândul, pentru că via și iarba proaspăt înverzită din marginea ei mi-au amintit marginea pădurii Pustnicul și așa mai departe.

G.V. și Great Bibi se aflau deja în parcarea de la «Cina», iar eu, venind din spate, am văzut imediat că lângă Bibi pe banchetă, în dreapta, se afla o femeie. Era fără îndoială Cornelia, care divorțase în sfârșit de asistentul ei și venise să mă caute. Știa că ne întâlnim aici în fiecare seară și, cum eu întârziasem puțin (începusem deja să regret că îmi pierdusem timpul să-l înjur pe moșul ăla nevinovat), intrase în mașina lui Bibi și-i povestea și lui ce imbecil putea să fie asistentul. Am coborât deci din mașină și m-am dus prin dreapta s-o îmbrățișez. Atunci G.V. a coborât și el din mașina lui și mi-a strigat:

— Bă, ăsta a luat-o razna!

— De ce?

— N-a făcut nici un leu azi și acuma vrea să mergem acasă și să bem.

— Ce să bem?

— A cumpărat el, are portbagajul plin.

Și abia în clipa aia. Bibi, aprinzând lumina și chemându-ne înăuntru, am văzut că tipa de lângă el era Lola și nu Cornelia. Așa că în principiu n-aveam nimic împotrivă să mergem să bem. G.V. însă nici nu voia să audă, zicea c-o să înceapă să picure în curând, că e mult de lucru și că putem face bani buni dacă lucrăm cel puțin până la două și jumătate. Great Bibi în schimb țipa la el că e mort după bani, că nu știe altceva decât bani și bani și că o să moară (G.V.) ca un rahat, îngropat în zecile de mii de lei pe care el, Bibi, i-ar fi folosit ca hârtie igienică. Pe fondul acesta de controversă socio-economică, apărură doi clienți pe care G.V. se și repezi să-i ia și să-i ducă. Lola nu avea nici o opinie: ea era mai degrabă uimită și în acord de principiu cu Great Bibi. Abia acasă aveam să-mi dau seama că portbagajul «Daciei» lui Bibi era la propriu plin cu sticle de vin, iar pe Lola o luase de la cămin (ea tocmai se pregătea să se culce) cu scopul precis de a o lua de nevastă în chiar seara aceea. Ea zicea (în timp ce căram cu brațul sticlele de vin pe scara spiralată și fără lumină) că trebuie mai întâi să le spună și părinților. Eu, în schimb, deși nu-mi ceruse nimeni părerea, eram întru totul de acord cu amândoi. Pe urmă,

după ce ajunsesem în podul nostru mizerabil, stinsesem lumina și pornisem magnetofonul, desfăcusem sticle de vin și le pusesem lângă noi la îndemână, n-a mai rostit nimeni nici un cuvânt.

Era din ce în ce mai evident că din punctul de vedere al coeziunii de grup o duceam tot mai rău. Mai rămânea de stabilit, probabil, ce vom face cu banii pe care-i strânsesem în dulap, unde pusesem fiecare zilnic câte o sută de lei. Încă de când începuserăm să-i economisim, voiam să realizăm împreună un lucru mare și frumos, care să uimească pe toată lumea, dar încă nu știam ce anume. Să-i împărțim din nou între noi, era ultimul lucru la care ne-am fi gândit. În orice caz, eu nu înțelegeam ce îl apucase așa, dintr-o dată, pe Bibi, de ce G.V. devenise așa de dornic de bani și cu atât mai puțin de ce Cornelia dispăruse de tot și n-o mai întâlneam nicăieri în oraș, nici cu nici fără asistentul ei.

G.V. s-a întors pe la 3 (noi deja băusem fiecare câte una sau două sticle de vin), a aprins lumina (surprinzându-l pe Bibi sărutându-se cu Lola), a deschis dulapul, și a adăugat în mod ostentativ două sute de lei la fondul comun. Pe urmă s-a așezat pe patul lui și a continuat să citească dintr-un ziar cu care venise în mână. Era probabil un ziar uitat de vreun client în mașină.

Acesta a fost momentul anume în care Great Bibi a început să povestească chestia aia cu copilul bolnav de hemofilie. G.V. s-a prefăcut mai întâi că nu-l ascultă. După câteva minute, însă, a lăsat și el ziarul și a început să guste din vin.

Pe la șapte jumătate – zicea Great Bibi – luase de la Piața Unirii un profesor care voia să meargă în Giurgiului. Ăsta îi povestise că venea de la înmormântarea unui copii de 8 ani, un copil care-i fusese elev «Dar cum a murit?» întrebase Bibi. «A avut hemofilie!»

— Ce-i aia? întreabă G.V.

— Bă, așa am întrebat și eu și zice că-i o boală de sânge, ceva ereditar, dar, fii atent, o fac numai băieții și o transmit numai mamele.

— Și? am zis eu.

— Stai să vezi ce boală idioată! continuă Bibi. Sunt niște perioade în care sângele nu ți se mai coagulează. Îți dai seama că n-ai voie să ai o zgârietură, o operație, nimic. Dacă te lovești de ceva, imediat se face un cheag

pe dinăuntru și trebuie să pui rapid comprese cu o anumită substanță, că altfel ți se urcă la bilă și o mierlești.

— E, cum dracu? zice G.V.

— Uite-așa! Și copilul ăsta venea la școală, avea o perniță pe care stătea, n-avea voie să se zbânțuie, avea cu el tot timpul medicamentul ăla pentru comprese, avea o privire foarte matură, era sclipitor de inteligent și zicea că vrea să se facă pilot.

Lola își toarnă vin într-o ceașcă de cafea și-și înmoaie buzele în ea. Ciudat, mi s-a părut că și-a muiat direct ochii; când a ridicat puțin privirea, am observat că avea ochii umezi.

— Și se ducea în fiecare lună la spital pentru transfuzii și era premiant și se oferea mereu să șteargă el tabla, dar cel mai des profesorii nu-i dădeau voie. Și într-o zi, când ieșea de la școală, l-a călcat cineva pe picior. Îți dai seama? O simplă călcătură pe deget?

— Și? întreabă G.V.

— Și? Uite că el n-a spus nimic mamei sale și s-a culcat. A doua zi îi era deja rău și ai lui au chemat doctorul. Doctorul a descoperit imediat umflătura și i-a pus compresa, dar a zis că poate ar fi mai bine să se interneze, să i se facă din nou o transfuzie. Numai că el, puștiul, a zis că nu mai vrea la spital, că s-a săturat, și doctorul a cedat, a zis că e suficientă compresa, chiar dacă a fost aplicată ceva mai târziu.

— Sau poate puștiul a vrut să vadă dacă nu cumva rezistă, totuși, la o călcătură pe picior, adăugă G.V., care acum intrase cu totul în povestire și urmărea cu atenție.

— Poate... zise Bibi gânditor și se opri să mai guste din vin.

Era deja beat acum, cred, dar o beție cumva altfel decât de obicei, nonviolentă, în orice caz.

— Poate ăsta a fost pariul lui cu viața. Primul și ultimul, înțelegi?

— De ce, chiar din asta a murit?

— Da. A treia zi a făcut congestie cerebrală.

Multă vreme n-a mai zis nimeni nimic. Numai sticlele ce se goleau încet, încet. Ne evitam privirile, asta e clar, iar Lola ne dezvăluise natura ei melodramatică: plângea pe tăcute, supărată pe toți și pe toate, scăpând din când în când câte un suspin abia auzit. Peste vreo oră, o oră și jumătate, când întunericul de dincolo de fereastră devenea lăptos și eram cu toții beți, iar eu o vedeam pe

Cornelia plimbându-se tăcut prin cameră și golind scrumierele și întorcând banda magnetofonului, G.V. se ridică de pe pat și zise:

— Dacă i-am căuta pe părinții lui și le-am da banii ăia din dulap?

— N-are sens, zise Bibi imediat, mai lucid decât mă așteptam, părinții lui nu duceau lipsă de bani, nu de asta e vorba, n-ai înțeles nimic.

— Dacă am fi putut face ceva înainte, am zis eu peste vreo zece minute, voind în felul ăsta să-i dau dreptate lui Bibi, dar după asta am adormit și cred că și lor li se întâmplase același lucru.

Pe la 11 dimineața m-am trezit în același moment cu G.V. Bibi plecase cu Lolă cu tot și cu alea două valize de pe dulap și ne scrisese «Adio» pe ușă cu un săpun. G.V. a sărit direct la dulap și a scos cutia cu bani. Erau acolo, neatinși, nu lipsea nimic. A venit spre patul meu și aproape a strigat:

— Să-i împărțim!

— Nu-mi trebuie, am zis eu.

— Cum nu-ți trebuie, mă?! a urlat el și m-a apucat de gulerul cămășii, ridicându-mă pe jumătate din pat. Pe urmă mi-a dat drumul și a îngenuncheat pe podeaua murdară. Era rândui lui să-și facă numărul. Stătea în genunchi și aproape plângea: De ce eu să fiu întotdeauna exclus? zicea el. Peste tot mi s-a întâmplat așa. Peste tot! Adică voi plecați și pe mine mă lăsați cu banii, nu? Pentru voi e simplu, nu? Ăla și-a dat seama că o hârtie neclară la cadre nu e mai mult decât o călcătură pe picior, tu te duci și-i dai lu Nae mașina înapoi, și gata! Dar, eu, eu ce fac, eu să rămân cu banii, nu? Peste tot unde am fost nu m-a dat nimeni afară, dar întotdeauna m-am simțit un exclus. De ce? *Ce latură integratoare îi lipsește lumii ăsteia*? Și în tot timpul ăsta stătea în genunchi cu cutia aia cu bani în mână și cu vocea din ce în ce mai plângăreață.

A trebuit până la urmă să iau și eu jumătate din bani. Dar pe la 2 d.a., după ce-mi luasem bagajele din pod și rămas bun de la G.V. (el plecase direct într-un sat din Argeș, dar nu știu exact de ce) și când îl așteptam pe Nae în parcul de lângă Facultatea de construcții să-i înapoiez mașina și să mă lase odată în pace, am auzit, prin fereastra deschisă a mașinii, zgomotele unor copii care se jucau acolo în parc. Unul dintre ei tot striga o fetiță: «Corneliaa, Corneliaa!»

Lucrul acesta mi s-a părut chiar INSUPORTABIL.

Mesaje
(transmisiune directă)

«Ciudate mârșăvii avură loc.»
Baudelaire

El se află așezat la o masă cu trei picioare și încearcă să scrie cuiva o scrisoare. Picioarele goale pe dușumeaua nu tocmai netedă. Fereastra deschisă larg. Pe pervazul ei, un pahar cu un lichid (poate alcool) de o culoare rubinie intensă. Mai încolo, dacă privirea înaintează prin fereastră, un câmp întreg de anison înflorit. Din culoarea galben-verzuie a câmpului se poate ghici mirosul puternic de anison. Alcoolul din pahar, mirosul abia bănuit din culoarea câmpului și lumina în scădere a soarelui, care, peste toate acestea, se pregătește să apună, situează pe cel care scrie în afara camerei. Pe pervaz se mai află și o pereche de ochelari, par să aibă între opt și zece dioptrii. Cineva ca o rază, intrând pe fereastră, desenează un dreptunghi pe podea, la numai un metru în fața mesei cu trei picioare. Tălpile goale se mișcă din când în când pe dușumeaua negeluită. El scrie.

CÂND O ACȚIUNE ESTE PREA LUNGĂ, SE VA FRACȚIONA SCHIMBÂND DE FIECARE DATĂ ȘI UNGHIUL CU CEL PUȚIN 30 DE GRADE.

«Am fost, desigur, surprins când te-am auzit rostind cuvântul *soacră-mea,* dar acum știu sigur că ai ales momentul și că de fapt calculaseși cu grijă cantitatea de surpriză pe care mi-o rezervai. Eram în restaurant, după-amiaza, așteptam cafelele, nu mai era aproape nimeni în jurul nostru, tocmai ne începeam digestia, corpul și spiritul nostru erau îngreunate, dacă n-ai fi gândit-o dinainte, probabil că tu însăți ai fi renunțat la discuția aia atunci...»

La trei mese mai încolo, mai mulți bărbați trecuți de 40 de ani tocmai terminau de golit o sticlă de vin alb și începeau alta. Erau «îmbrăcați modest», dar această expresie nu mai dă acum nici o idee despre pătura socială, vorbeau destul de tare, cred că se auzea până la masa lor, trebuia totuși să-ți ascuți puțin auzul pentru a înțelege ce spun, ei n-o făceau, zgomot era deci, dar un

zgomot suportabil, digerabil, murmur. Ospătarul desfăcea sticla și turna în pahare. Dispărea în oficiu, unde îl așteptau alți doi colegi cu o sticlă de vin deja desfăcută, ciocneau, spuneau «Noroc!», apoi el striga la bufetieră: «Ce le faci, Magdaleno, la cafelele alea?» Toți întorceau deodată capul în direcția unei farfurii sparte. «Cinci lei!» striga unul. «Ho, că d-abia le-am pus!» striga și Magdalena. Unele strigăte se auzeau și în sală. Nici el, nici ea nu le luau în seamă. La masa unde se consuma vin alb, cu atât mai puțin s-ar fi găsit cineva să le asculte. Erau deci zgomote paralele. Adică dacă două erau paralele între ele, nu era greu să fie paralele și cu al treilea. *Mi-e egal*! *Deci nimeni și nimic nu le intersecta.* Așa le-a spus lor la facultate. Păi da, că toate piesele se repară, nu? Și acu ăla-i o piesă și, acuma, nu știu dacă nu i-o fi depășit și pă americani, da' pă nemți i-a făcut praf. Și mă-ntâlnesc cu el și zice ce faci, mă, pă unde mai ești? Da' tu, zic, te-ai stabilit acolo? Ete, na, stabilit, ce vorbă mai e și asta? Eul meu nu-l calc în picioare, îi spun, aici bei cafă pe omenie, fără suspiciuni, bei cafă și-ai plecat. Pă urmă s-a muiat, și-a scos pardesiul, a stat jos, așa, fata mea, vezi, n-a mai făcut deloc pe nebuna. Da' i-o fac! Îți spun io că i-o fac. Și după ce crede iel că toate *i-a* mers, chem miliția și spun: ia-l! mănâncă-l, că-i copt!! I-a cumpărat tot felu dă prostii, a distrat-o și pă urmă... pac! Da? Nu că i-o fi fost rușine!

Degetul mare al unuia din picioare a găsit o fisură în podea sau locul în care două scânduri se îmbină. Urmărește fisura de mai multe ori înainte și înapoi. Se îndepărtează acum de ea în lateral dreapta. Aici mai întâlnește și un nod în scândura de brad. Pentru deget pare să fie o adevărată surpriză.

El (și nu degetul) se oprește din scris.

Tălpile se freacă puțin între ele, parcă pentru a se scutura una pe alta de praful ce l-ar fi putut colecta de pe dușumea. Își reiau apoi una din pozițiile ocupate mai înainte.

El reîncepe să scrie. Și tot scrie și scrie.

OBLIGATORIU DE SCHIMBAT LOCUL CAMEREI ÎNCĂ DE CÂND S-A OPRIT.

«Ce soacră? am zis eu, și era normal să fiu puțin surprins. Mi-am imaginat mai întâi că ești căsătorită și eu eram nou pe acolo și mă văzuseră toți cu tine pe stradă. N-aveam chef să vină vreunul și să zică: „De ce te-ai luat, mă, dă nevastă-mea?” M-am uitat chiar în jurul meu prin tot restaurantul, nu știu dacă te-ai prins, nu erau decât niște bețivani la o masă...»

Și, uite-așa, ești bolnav dă rinichi, zice, aoleo, și ce trebuie să fac? s-a uitat așa la mutra mea și zice: în primul rând să nu mai bei. Și fi-tu, ăla marili? e tot la seral acuma? da' ce, nu-i mai bine? i-am dat de toate, și-a luat zboru, da’ s-a-ncurcat, domne, cu una acuma și acu’ vrea să se debaraseze de ea. Să stea liniștit, domne, să-și vadă de școală, domne! Și chelnerul, roșu în obraji ca un copil care vine de la săniuș, aduce două cafele. Mai doriți ceva? și zâmbește, dar nu e un zâmbet profesional, e, mai degrabă, un zâmbet amuzat, el se încruntă spre chelner, apoi se întoarce spre ea, își schimbă brusc expresia feței, amabilitate puțin excesivă în context, vrei să bei ceva, aș bea o bere, zice ea, o bere și un pahar de vin roșu! n-avem vin roșu, atunci un coniac mic, am numai Dunărea, e bine! A mai intrat unu între timp, șchioapătă, se așază la masa din mijloc, masa șchioapătă și ea când el își pune coatele, ea, care îl are chiar în față, zâmbește, chelnerul e chemat la masa mare. Mai adu, mă, niște vin, ce ne lași așa ca pă câmp? Chelnerul ia sticlele goale, deci sunt cinci pân-acuma, spune, și pleacă cu ele spre oficiu. În drum îl oprește noul-venit, nici ăsta nu pare prea treaz, eu șchiop, masa șchioapă, dă-mi, mă, nene, și mie un coniac mare! Magdalenoo, strigă el de cum pătrunde în oficiu, ceilalți doi deja au mai desfăcut o sticlă, lăsați-mă, mă, dracu, că am clienți, Magdaleno!

Culoarea câmpului schimbă încet nuanță după nuanță după cum lumina soarelui scade. Galbenul se închide și trece spre verde. Verdele câștigă vizibil teren din alianța cu negrul, pe care deocamdată numai îl bănuim. De la paharul cu vișinată de pe pervaz, rubiniul se va transfera în curând, trecând dintr-un salt peste câmp, spre cerul până acum bleu-cenușiu-spre-alb. Dinspre ochelari, în schimb, doi sâmburi de lumină concentrată cad pe pervaz. Evident că soarele cade spre pământ, dar de ce face asta tocmai în dreptul ferestrei?

DE EVITAT SUBIECTELE CARE SE MIȘCĂ PERPENDICULAR PE AXA OPTICĂ.

«Acum știu că adevărata mea uimire venea de la odinea în care mi-ai făcut toate dezvăluirile astea. Ai zis, da, am fost căsătorită și ne-am despărțit când eu am rămas însărcinată și el nu voia așa imediat un copil, iar eu țineam foarte mult, și atunci ne-am certat și ne-am despărțit. El a plecat la T și eu am rămas aici, eram în luna a doua, și mama lui a venit la mine ca să mă ajute, adică să scap de copil, și tatăl meu la fel, era de acord cu ea. Numai eu nu eram de acord, și atunci am zis că în ciuda tuturor o să-l păstrez, copilul, orice ar fi. Și atunci eu te-am întrebat: Și ce, acum ai un copil? Păi, sigur, ai zis, o fetiță de 4 ani. Am încercat să nu mai par surprins de data asta, dar tu știai foarte bine gradele de surpriză pe care mi le pregătiseși și de asta zic că numai această ordine a lor rămâne acum surprinzătoare pentru mine...»

El bea cele cincizeci de grame de coniac dintr-o înghițitură, ea își toarnă singură berea în pahar, o toarnă încet și aplecând puțin paharul, ca să nu facă prea multă spumă, e foarte grijulie în general, o ființă calculată, nu câștigă mult, dar știe ce să facă cu banii, se îmbracă cu o eleganță simplă și eficientă. Până și gesturile ei sunt economice, ce-o fi fost cu nebunia asta de acum patru sau cinci ani? Cei cu vinul se încălzesc din ce în ce, vorbesc tare, cel cu coniacul îi urmărește atent, participă la poantele lor, râde singur la masă, el nu poate institui încă un plan paralel de zgomot, el ar vrea să-i intersecteze pe ceilalți, nu știe pe ce cale s-o ia, se îndreaptă firesc către masa unde sunt mai mulți, mai comunicativi și toți bărbați. El încă nu știe că intersecția cu unul din planuri implică virtual intersecția celor care sunt paralele cu acesta. Am fost acu o lună la București cu fetița, să-i cumpăr câte ceva. Vine toamna, e toamnă, ce mai, niște lemne, cărbuni, ceva. Voi știți, bă, că omu când e spânzurat juițează? Și am intrat la un restaurant să mâncăm. E scump, domne, sau așa mi se pare mie, dracu știe, da' cârciumile sunt pline, cine zice că românu o duce rău? Și intră unu cu loz în plic, bâțâia dă ziceai că are boala copiilor. Mai doriți ceva, zise chelnerul, ce să mai dorim? vin, nu-i așa, nea Costele? Etee, c-o să ne apucăm acuma să bem alte alea! Ba io zău c-aș lua o cafea, cafele, neică, ce crezi, că noi nu putem să bem cafele? Și mai

intră unu cu una, amândoi la vreo 40 de ani, el are și un radio după el, parc-ar fi în concediu, dat la maximum. *Mamelor, de sunteți mame / Ștergeți ochii cu năframe. / Și voi care sunteți tați...* Ssst, zice chelnerul, cam tare muzica, domnu, ne deranjați clienții! Și fata zice tăticule, vreau și io un loz! era aproape seară, ca acuma, și am luat unu, mai mult dă milă, știi cum bâțâia? Cincizeci dă lei. Mai luăm unu, tată? Mai luăm, tăticule, acu', dac-ai câștigat *e* banii tăi. Ăllalt oprește aparatul de radio, îl oprește de tot după ce-l dăduse mai încet. Ce faci, Mihaela, te scarpini? întreabă el. Nu, îmi scuturam pantalonul de praf. Că tu numa' când te scarpini ai o mutră așa de fericită! continuă el. Și fetița zice: Una sută mii! Câteva secunde de liniște aproape totală. Pauză și-n discurs. Apoi, io m-am și înecat, ăla s-a oprit imediat din bâțâială. Mă uit la loz. Una sută lei! Păi bine, mă tăticule, tu vrei să ne îmbolnăvești pă toți de inimă? Chelneru vine să ia comanda la cei cu aparatul de radio. Ce faci, mă, cu cafelele alea? nu le mai aduci. Imediat, *e* pă foc! Și la noi plata, vă rog! Da! Pă urmă a început din nou să bâțâie și a scos suta. Pe hârtia de o sută cineva desenase cu cerneală neagră statuia iu Eminescu în fața Ateneului.

Adică de ce tocmai în dreptul ferestrei prin care, dacă privești, vezi un om scriind la o masă cu trei picioare și punând pe pervaz foițele subțiri de culoare roz pe care tocmai le-a umplut cu litere albastre? Și scriind, desigur, cuiva o scrisoare? Și pipăind podeaua de lemn cu talpa goală? Și oprindu-se din când în când din scris și privind prin fereastră (pe al cărei pervaz se află o pereche de ochelari cu dioptrii mari, un pahar de vișinată – o, ce culoare – și cele câteva foițe subțiri, roz, abia scrise) un apus de soare peste un câmp imens de anison înflorit? Un câmp în care, dacă te-ai lungi într-o seară, vara, pe la 6, pe spate, cu fața la cer, ai strivi câteva plante și ai simți mirosul foarte puternic de anis? Și din nou scrie și tot scrie.

EVITĂ ABUZUL DE PANORAMICE!

«Și că după ce venise pe lume fetița, pe care o cheamă Emöke, mi-ai zis, erai mereu în conflict cu tatăl tău, că el e învățător și că-l faci de rușine, că pe el îl cunoaște lumea. „Mărită-te cu el și pe urmă divorțează!”

ai zis tu că zicea el. Aaaa, deci nu erați căsătoriți, m-am mirat eu pentru a treia oară, dar acum știu sigur că mirarea provenea mai mult din ordinea în care aflasem aceste lucruri. Adică dacă le-aș fi aflat pe toate odată ar fi fost cu totul altceva, iar dacă le-aș fi aflat acum patru-cinci ani, la vremea lor, cum s-ar spune, și în ordinea în care s-au întâmplat, ar fi fost iarăși altceva. La aceste diferențe m-am gândit eu singur mai târziu și a doua zi când am mers la colegii tăi de liceu să-i ajutăm la culesul viei și cred că abia atunci am început să te iubesc cu adevărat...»

Plătind apoi chelnerului care abia se mai ținea pe picioare și aștepta să-i vină schimbul și ieșind în stradă, traversând parkingul din fața restaurantului și intrând în micul bulevard, un fel de corso al orașului, care merge spre autogară. Întâlnind în drum tot felul de fețe:

două femei în vârstă, îmbrăcate în negru, cu buchețele mici de flori de câmp în mână, mergând încet, cu broboadele lor negre acoperindu-le frunțile;

mai mulți muncitori tineri îmbrăcați în salopete stropite de ciment și ducând cu ei o minge de fotbal dezumflată, câțiva elevi în uniforme de liceu în spatele lor;

o pereche cu două sacoșe pline, certându-se, el ridicând brusc ochii spre cer ca să-și manifeste teribilul dezacord cu ce va fi spus ea cu câteva secunde mai devreme;

un copil al cărui basc nu-i cade pe ochi numai mulțumită urechilor clăpăuge, mergând foarte aproape de ziduri și lovind cu piciorul o pietricică;

bătrân proaspăt ieșit la pensie, încă plin de importanța fostei lui meserii, ochelari fumurii, un fel de trabuc ce pare stins și o cravată în picățele;

domn mergând agale cu mâinile la spate;

femeie în vârstă, riduri situate radial ca o explozie, părul vopsit roșu, strident, batic galben vechi, mestecând niște cuvinte mai vechi spuse adică deja altădată;

tânără mlădioasă cu păr lung, legat în coamă pe spate, și ținând în gură un covrig cât își închide geanta în care a pus restul;

femeie-cal cu blugi albiți în genunchi și pe fund, nas mare, femeie-elefant îmbrăcată în haină de piele neagră, coc, cooperativa metalo-casnica, invalid în cărucior și cu două bastoane pe genunchi, babă, pălărie neagră, ruj cât

cuprinde, negru cu pantaloni albi, două studente cu două caiete la două subsuori, țăran purtând într-o mână o sacoșă foarte grea și părând să semene cu cealaltă orz pe un ogor, tânăr imberb, puțin cocoșat, cel puțin doi metri înălțime, pălărie croșetată în alb și galben-căcăniu, cu moț.

Și iar se oprește din scris. A mai descoperit ceva în structura podelei și vrea să se lămurească ce este? Sau numai ridică privirea pentru a lua din nou pulsul unui frumos apus de soare peste un câmp de anison înflorit din care tocmai răsare capul unui individ? Apoi un individ întreg și parcă și un cal?

REPLAY.

El ridică privirea spre fereastra deschisă și se oprește din scris. Talpa pipăie podeaua... sau nu! Nu o pipăie! S-a oprit! Prin fereastră, câmpul. În plan îndepărtat, un cap cu pălărie răsare din lan ca o lună din nori. Capul este urmat de umeri, de un trup de om, de un cap de cal și de o crupă de cal. Toate acestea fac un salt puțin deasupra nivelului lanului, după care se cufundă alene în el (ca un vapor în orizont) și dispar.

REPLAY ÎN PLONJE (PLONJEUL CERE UN OARECARE EFORT DE ATENȚIE PENTRU DESCIFRARE; ATENȚIE, DECI, LA LUNGIMEA CADRULUI).

Un lan imens de anison înflorit. Culoarea galben-verzuie (mai mult verzuie când lanul e privit de sus) sugerează mirosul violent de anison. Un cal și un călăreț (acesta din urmă purtând și o pălărie neagră) se tot plimbă încolo și încoace prin lan. Este un galop lent, foarte lent. Se observă ușor că imaginea este descompusă pentru a fi analizată și că cei doi urmează, de fapt, zigzagul unei cărărui anemice care traversează lanul.

NORMAL PLAY.

Copitele calului strivesc tulpinile verzi de anison și sugerează și mai puternic mirosul brutal de anison. Ritmul este evident altul decât cel din ultimul *replay.* Din când în când bulgări mici sar înapoia copitelor.

PLANURILE MICI (AMERICAN, APROPIAT, GROS-PLAN, PRIM-PLAN, PLAN-DETALIU) NU AU VOIE SĂ DEPĂȘEASCĂ 3-6 SECUNDE.

«Zic, deci, că tocmai această *răsfoială* a vieții cuiva este cauza multor prostii, neînțelegeri, gafe. Cunoști pe cineva și faci rost absolut la întâmplare de câteva date despre viața respectivei persoane. Cum ai răsfoi o carte de la coadă la cap și ai citi ici-colo câteva rânduri. Sau cum ai lăsa televizorul să meargă și ai opri sonorul și ai schimba din când în când postul. Acum vezi o femeie pălmuindu-l furioasa pe un bărbat, pe programul celălalt vezi sosirea unei curse cicliste și primul ciclist care îți e prezentat în prim-plan ți se pare că e câștigătorul și te miră mutra lui indiferentă, fără să știi că de fapt e celebrul X. care a abandonat, revii pe primul program și vezi desfășurarea unui proces, între două alocuțiuni apar scene filmate pe o plajă, schimbi din nou postul și vezi o ambulanță în plină viteză, tresari, s-a întâmplat un accident cu cicliștii? Nu, a început o altă emisiune. Dar dacă te gândești bine, așa sunt toate emisiunile, decupaje tâmpite, cu legături forțate și incomplete între părți, chiar și o transmisiune directă e o trunchiere intenționată și mutilantă a faptelor. Tot așa și o persoană, o cunoști la 20 de ani, cazi pe un moment în care e spirituală și înțeleaptă și optimistă și serioasă și te îndrăgostești, dar pleci peste alte câteva zile în alt oraș, așa ți-e meseria, păstrezi un număr de telefon, scrii, primești scrisori, este acesta un contact?»

Vă opriți în fața unui magazin de jucării și faci un gest care rămâne la fel de inexplicabil pentru amândoi. Intri și ceri jucării pentru o fetiță de 4 anișori. Chiar așa ai zis: anișori. Pe urmă ai dus-o până la autogară, ea pusese jucăriile într-o pungă de plastic pe care o scosese din geantă, și i-ai zis: «Să-i spui că sunt de la nenea Nelu!» «O să-i spun că sunt de la Nelu-bacs, a zis ea, încă nu înțelege bine românește.» «Bine, deci mâine la nouă?» «Da, la nouă, mergem la ăia la vie, o să fie mișto!»

Și poate nu e important că ai chiar întâlnit-o a doua zi la ora 9, cât e important că între timp ți-ai imaginat-o. Și te-ai gândit că aproape toate femeile de care te-ai legat, mai mult sau mai puțin printr-un sentiment pe care la vremea respectivă l-ai numit dragoste, au fost nu atât

cunoscute, cât imaginate de tine. Ai imaginat mereu, pornind de la câteva date, iar datele ulterioare, următoarele schimburi de cuvinte sau de fapte, n-au avut nici măcar valoarea unor adevărate feed-back-uri. Timpul acela al imaginării unei persoane cuprinde, e adevărat, câteva prime luări de contact superficiale, dar el mai cuprinde și filmul de capă și spadă pe care l-ai văzut în aceeași după-amiază, și camera de hotel, rece și mobilată sumar, și ceva din străzile unui oraș despre care până atunci doar citiseși, și relația încordată cu șeful tău care te chemase prin telefon, duminica, de la el de acasă, probabil pentru a-ți aminti că există, și victoria sau eșecul unei echipe de fotbal care tocmai jucase în deplasare în orașul în care o cunoscuseși pe noua ta iubită și desigur și alte lucruri care nu puteau fi ușor demolate nici de ea, nici de noile ei dezvăluiri și cu atât mai puțin de un telefon prin care stabileați o nouă întâlnire. Ce va fi făcut ea între aceste două telefoane?

Dar v-ați întâlnit totuși la 9, în aceeași autogară prăfuită, așteptând un autobuz în altă direcție decât cea în care ea mergea zilnic, un traseu niciodată străbătut de tine, dar mai păstrând încă elemente de surpriză și pentru ea. Așteptând, ea a salutat câteva persoane pe care ți le-a prezentat sau nu. Un văr de-al unui vecin, nașul verișoarei, șeful ocolului silvic, o vecină de pat de la maternitate, o femeie care vinde flori în stradă la câțiva pași de serviciul ei, *niciuncuvânt 1*, un derbedeu simpatic, a fost elevul lui tata, era băiat bun, a făcut doi ani de pușcărie, *niciuncuvânt 2*, s-a căsătorit a doua oară cu sora primei soții, lipește tălpi groase la pantofi, joacă pocher și alte jocuri de noroc pe bani, e ospătăriță la cofetăria de lângă noi, *niciuncuvânt 3,* e puțin nebună, a vrut să se sinucidă acum doi ani, are o fată de o seamă cu Emöke, mergem de obicei cu același autobuz, dar despre cine de fapt vorbea când v-ați urcat totuși în mașină și ați ocupat fără prea multă bătaie de cap două locuri bunișoare?

Brrruuum, a pornit el dintr-o dată motorul, zbang, a bubuit ușa, coborâse și se uita cu atenție la una din roți, fâsss, după asta, și s-au închis ușile pneumatice de pe partea dreaptă, nananananaaanana, visez să cadă un corp nervos la moartea mea..., a pornit el radioul și ți s-a părut chiar că cu multă veselie a urnit din loc magazia de autobuz. Oare el ce persoană imagina în acest timp?

Și era soare, deci se putea spune: o frumoasă duminică de toamnă.

Și mergeați la o vie, deci se putea spune o duminică în care timpul nostru va fi folosit într-un mod original.

Și vă întâlneați acolo cu alți tineri de vârsta ei, deci te puteai aștepta la plăcute surprize.

Așa că i-ai cunoscut, mutre comune, bancurile lor vechi și intraductibile pentru tine, încet-încet începuseși să înțelegi câteva sintagme din cele care reveneau mai des, ca cea cu «nu Șomalia, Șomalia» care provenea de la un profesor de geografie, unul care pronunța ş în loc de s, avea nasul ascuțit și-l chema Șoalfă. Ați început cu o țuică fiartă, de încălzire, deși nu era prea frig, răcoarea calmă a unei dimineți însorite de toamnă, dar se prevăzuse frig, putea să cadă și bruma, mama lui spunea și mai spunea multe, că cine s-a-nsurat, că să vezi cum a fost, știa câte ceva despre toți prezenții, tu erai nou, te interoga brusc din când în când, *răsfoirea* ei părea metodică făcută în literă nu în spirit, deși, cine știe? dar oricum banca ei de date părea să aibă o contabilizare apropiată de perfecțiune. Ți-era teamă să nu i-o perturbezi, dar nu aveai încotro, o purturbaseși deja, era clar, dar deocamdată numai tu știai asta. Și v-ați amețit puțin și ați plecat la cules, erau corzi, frunze uscate și frunze verzi, coșuri lipicioase pe partea de jos, țărână amestecată cu must, cozi de ciorchini, un teasc, o culoare, râsete, bancuri vechi, un cer spălăcit, câțiva norișori îndepărtați, un deal ocupa orizontul, casele, satul îl ocupau pe direcția opusă.

Să vezi cum i-am făcut să-mi dea casă – spunea unul – da' mi se pare că s-a umplut găleata aia, ia vezi! Era de astă-iarnă, pă frigul ăla, și alții au copii, tovarășe, a zis el, daa? uite un lucru nou, nu știam, ce ciorchine mare, puternic, n-a fost mănată anul ăsta, a fost un an și mama zice, Doamne-ajută, c-ai reușit, nu mai puteam, înțelegi, era cât p-aci să mă despart de nevastă, când văd pă câte unii, nici nu mă mai miră, acu' să vedem, cică să scoate un nou tip, m-am înscris, mai vine din când în când soacră-sa pe la ea, cică să vadă copilu, că i-e dor, așa dor, dor de măsele, păi eu n-am scos una, să vezi ce mutre furioase au ăia p-acolo când așteaptă, unu și-a bătut nevasta chiar în sala de așteptare și după ce a ieșit și-a cerut scuze, ha-ha, m-am dus cu televizorul la reparat

și zice duceți-vă înapoi și lăsați adresa, că venim noi să-l reparăm, când am auzit era să-mi ies din glezne.

El scrie și tot scrie. Tălpile sunt încrucișate acum una peste cealaltă și par să neglijeze podeaua. Careul de lumină de pe podea profită de această neglijență pentru a se lungi din ce în ce și a se apropia pe nesimțite de masa cu trei picioare. Milioane de fire de praf se joacă *brownian* în legătura dintre această bucățică de podea și fereastră. Sâmburii de lumină de pe pervaz au dispărut, s-au ascuns. El scrie din ce în ce mai repede. Pare că se grăbește. Simte în nări un miros subțire de fum. Ajunge în josul paginii. Întoarce foaia. Stupoare. Hârtiuțele roz de pe pervaz au luat foc. Probabil de la lumina concentrată a ochelarilor. STOP CADRU pe o figură contrariată. Mototolește hârtia și o aruncă pe podea.

REPLAY.

Mâna scrie ultimele cuvinte în josul unei pagini. Cealaltă mână se și grăbește să întoarcă foaia. Hârtia desfăcută acum la paginile doi-trei, albe, adică roz, dar nescrise. PLAN-DETALIU pe filele așezate în dezordine pe pervaz. Din ele țâșnește brusc o flăcăruie. Forma lor, înnegrită acum, persistă câteva secunde, apoi se prăbușește. Ochelarii rămân în PRIM-PLAN, GROS-PLAN pe o figură contrariată sau, mai degrabă, de filosof împăcat cu prea multele nereguli ale lumii. Mâinile mototolesc agale o hârtie și o lasă să cadă pe podea. Nu se mai recunoaște nimic din violența inițială a gestului.

NORMAL PLAY.

«Dar aici, în sat, unde acum m-am hotărât definitiv să rămân, fiecare persoană e o entitate, o personalitate, nimic din ce a făcut nu rămâne ascuns. Nu știu dacă nu cumva îți cer prea mult, dar aș vrea să ai încredere în mine și să mă crezi când spun că vreau să vii aici, cu Emöke, bineînțeles, simt că ai îndoieli, ceva de lucru se găsește și aici, ordinea faptelor noastre ar deveni dintr-o dată una singură și niciodată nu le vom repovesti altfel. Știu că ești o lucidă și că...»

Dar drumul înapoi a fost groaznic, ea dormea cu capul pe umărul tău, într-un fel de nesimțire simpatică, tu

priveai pe fereastră în întuneric și vedeai din când în când panouri indicatoare, era o răsfoire rapidă a unui album de colorat, erai amețit, stomacul se revolta surd împotriva amestecului de băuturi nespecifice viei, lichioruri de 14 lei, vermut roșu, vermut alb, țuică de prune, ai fi vrut să cobori la prima oprire și s-o iei pe jos, peste câmp în orice direcție. Ați ajuns în aceeași autogară, dar era acum pustie, câmpul din spatele ei, pe care până atunci nu-l remarcaseși ți s-a părut acoperit de zăpadă în lumina lunii. În parkingul mare din față nu era decât o căruță, cineva care-și aștepta niște rude, o familie numeroasă, vreo 16 persoane. Când ai trecut pe lângă el, omul a zis: «Uite ce i-a făcut nevăstuica, i-e drag de el!» și a arătat cuiva coama împletită a calului. Ai avut impresia că ți se adresează. N-ai fi vrut ca ea să vină tocmai în seara aia în camera ta rece și nemobilată. Dar n-ai fi vrut nici să pleci din oraș a doua zi. Era prima dată când o decizie capricioasă a șefului tău nu te mai amuza. Plecarea asta bruscă prea semăna cu o ocazie pentru tine. Și ea prea părea să parieze pe desistarea ta. Era convinsă că nu vei scăpa această ocazie ca să lași totul să cadă. Și nu aveai absolut nimic la îndemână pentru a-i clătina o asemenea convingere. Atunci de ce acceptase să vină?

În cameră era de data asta cald. Chiar prea cald. Era probabil ziua în care, după ciudate calcule calendaristice, hotelul putea începe să-și folosească combustibilul. Așa c-ai adormit brusc și fără voia ta. Un somn ca ăla de trei ore după ce ai băut un chil de turț. Te-a trezit setea la puțină vreme după miezul nopții. Cadranul fosforescent al ceasului semăna cu un cer înstelat văzut printr-o fereastră foarte mică. Te-ai gândit și la tabloul de bord al unei nave cosmice. Nu știai prea bine unde te afli. Ți-au trebuit aproape zece minute (era să și adormi din nou) pentru a calcula în ce direcție s-o iei pentru a coborî din pat. Ai întins mâna spre stânga și ai dat de un perete. Pe urmă spre dreapta și i-ai descoperit trupul. Ți-ai retras mâna și ai început să te gândești la unde, de ce și cu cine te afli, «Emöke?» a zis ea. Pe urmă ați făcut dragoste.

NORMAL PLAY

El nu mai scrie. Se ridică de la masă și se îndreaptă spre fereastra deschisă, în drum tălpile goale traversează pata de lumină de pe podea. Aceasta este acum

giacomettian de lungă. Se presupune că trupul lui își face loc printre firele de praf care mai devreme legau podeaua de fereastră. Mirosul de anison se simte mai puternic acum când cerul a ocupat deja culoarea părăsită nu demult de băutura din pahar. După ce și-a pierdut culoarea, o parte din băutură se pierde acum cu totul în corpul lui. El reașază paharul pe pervaz. O băutură de culoare închisă, un cer vișiniu, un lan verzui, cu mici fosforescențe de galben.

Calul și călărețul termină, iată, de traversat lanul de anison.

Se opresc în fața ferestrei.

Călărețul scoate din tolbă o scrisoare și o pune pe pervaz.

— Mulțumesc!

— Ai ceva de trimis?

— Nu.

— Atunci, mâine!

— Bine, poate mâine!

— Salut!

— Salut!

Pata de pe podea s-a șters. Tălpile n-o mai găsesc s-o traverseze. Calul nu era alb, călărețul n-avea mustăți. Scrisoarea putea fi și o scrisoare de dragoste.

Târgul de animale mici, pești de acvariu, păsări cântătoare...

...este autorizat să aibă loc, începând din luna mai a.c.,
numai în zilele de joi și duminică, pe platoul Pieței Obor.
Informația Bucureștiului

Am aproape 23 de ani și 1.80 m înălțime. Încă din liceu mi se spunea Ogaru, probabil pentru că eram și încă mai sunt foarte slab. Sunt născut la țară, adică în comuna Smârdioasa, Teleorman. Acolo, casa noastră a fost șubrezită rău la inundațiile din ’70 și ’75 și s-a dărâmat la cutremurul din ’77. Atunci bătrânul meu a luat-o pe bătrâna și s-au mutat în vechea casă a bunicilor, undeva mai pă deal, unde stătea înainte numai unchiul meu, Nae Motronea. Acu' stau toți acolo, că bătrânu a zis că el nu mai are chef să mai facă iar casă la vârsta asta. Eu sunt în anu patru la Politehnică, la Mecanică secretă. De fapt, Mecanică agricolă, dar așa au poreclit-o ăia de la alte facultăți, că cică nouă ne e rușine să spunem că ce fel de mecanică studiem. Așa că peste vreun an, doi o să mă duc să stau și io în casa aia a lu tata-mare de pe deal. Eeeh, nu-i nimic. Să trec io cuiele din sesiunea asta din iunie și pă urmă mai vedem. Deocamdată fac o pauză, azi nu pun mâna pe nici un curs, așa că am venit până în Obor să fac rost (din motive pe care prefer să le trec sub tăcere) de un exemplar din *Ara Macao.* Ieri am aflat și io că asta e denumirea științifică a papagalului. Am luat un curs de zoologie de la ăia care stau pă același culoar cu mine la cămin și am căutat prin el toată după-amiaza. Da’ o să mă duc întâi să beau o bere la braserie. E foarte cald pentru luna mai.

12:30 BRASERIA BUCUR OBOR

. . . .

...hai la masă curată... Dracu să te blesteme la toată lumea sănătoasă. ...am înregistrat, am înregistrat și-ți zic săru mâna... am înregistrat. ...Cu plăcere, vă doresc sănătate!... Uite-uite-uite!... uite-uite.... care, bre, ăia cuu...?... Ăla cu pulovăru ăla, băă, e c-un coș d-ăla... știi un' să duce acuma?... E?... Uite-l, umblă cu coșu ăla mare... a ieșit chiar pă ușă acu... Da!...

...un copil, un băiat du p’acolo... Dar...

...O cafea aici, da?...

...Hai că vine-napoi imediat...

...Ce dacă-ți face? Tu di ce faci?... Adică dumneata n-ai vrea?... Eeeeu?... Da. ...Păi di ce să vreau?... Io l-am întrebat dacă i-ai dat tu. Dacă i-ai dat... I-am dat două persoane... Dă-i matale, bre!... I-am dat, nea Micu!... Domne, hai afară!

...Să n-o faci cu apă caldă!... O face cu apă fiartă și iese tot gustul dân ea!... Nu, nu, nu, are la chiuvetă apă câtă vrea... Nu are timp el... ea chiar cât e dă caldă, să se... Stai să-ți explic... Explicația e foarte clară!... Nu știi, nu ține personal să facă cafeaua... Eeee!... știi ce-i spune el bucătarului?... Șapte cafele, zice, șapte cafele vreau, șapte cu zahăru separat și două normale... Fugi, domne, d'aici!... Ei, na!... Șapte cafele cu zahăru separat și doo... Șaaapte cafele...

...ia vezi căăă... da' dumneata ce te bagi acolo?... Ei, l-aștept acolo... Să știu să te pot sau să te pot sau să te pot convinge că... Să știi că acolo unde este, e bine... Dacă vine mâine dimineață, e bine... Cel mai vinovat om... O să te rog să... ce înseamnă asta?... Hai, bă, lasă, ce te pui la mintea lui?... Păi, dacă nu te-am găsit pe dumneatale aicișa, ce ieram io dă vină?...

. . . .

Nu că m-ar deranja să stau împreună cu nea Nae, pă care-l vorbește tot satul că e curvar, deși eu știu sigur că el nu se culcă niciodată cu o femeie miercurea, vinerea și în zilele de post de peste an (asta i se trage ori de la cele două accidente de motocicletă din care nu se știe prin ce minune a scăpat cu viață, ori de la cele optsprezece soții – două legitime – pe care le-a avut până acum, când are 41 de ani și e iar burlac), dar mi se pare rușinos să stau într-o casă făcută de răposatul meu bunic acum 60 de ani, să nu fiu adică și eu capabil să-mi fac ceva cu mâinile mele, încă ceva pe lângă o simplă diplomă de mecanic secret. Așa sunt eu: uneori îmi fac singur probleme dacă n-am. Și pă urmă tot eu îmi zic: «Lasă, Ogare, toate la timpul lor, nene!» și-mi trece.

. . . .

...băi, pleacă tu d'acasă și las-o singură, că știeee ea... Da, bătrâne, te-am înțeles, da' vezi căăă... Dă-ne și patru cafele!... Cinci șaizeci și cu opt... Dă-i trei'ș'cinci, mă!... Ce-i, bă, ce-i, bă, cu tine, care-i secretul tău, bă?... Ce șapte mii, șapte mii?... Al dracu să fiu, dacă io aș fi în

locu lui dom Nelu, dac-aș da cinci bani pă voi!... Mâncare vă dă?... Și atunci?... Pac!... Asta e!... Îți dau și gâtu, în momentul ăla când oi ieși la pensie, îți dau și gâtu!...

. . . .

Și pă urmă, în pământul ăla d-acolo, orice fel de bulbi de lalele ai planta, ele tot galbene înfloresc. Cică să-ți mai faci casă acolo! Are dreptate bătrânu! Durează doi-trei ani și nici nu-ți iese ca lumea. Mai bine la bloc, la Alexandria sau în altă parte, că doar te muți în ea și plătești pă urmă de te spetești. Așa e omu când n-are treabă, mai bine stăteam acasă și m-apucam, dracu, dă învățat, că nu mai e nici o lună până la primu hop. Opt lei o bere! Cu remiza opt optzeci! Și ce, el o fi prost să-ți mai dea și restu la zece lei?

14:00 LA POARTA UZINELOR DE MASE PLASTICE

. . . .

...da' mă *cunoaște* băieții, nu pot...

...Ia, domne, ia!...

...Și ce-ai de făcut?... mai nimic!... Aiurea!... frumoos!... Mi-am făcut baie, aia am făcut. Nu te-am găsit acasă, nu te-am găsit!... Am fost acasăăă... Bine. Daaa'... Stai să trag acolo atuncea, e o *transversare* aici... Hai, mă, treci și tu, trece-te-ar nădușelile să te treacă... Să trăiți!... că-mi sunteți dragi ca cutremuru dân patru martie... Hai în cârciumă pân' la trei!... Da' și p'ormă la uzină dai în bâlbâială!... Hî, ne *duce* ăștia la Canal o lună... E bine acolo, că te bronzezi!... Băăăă, scoate mâinile din buzunare, că-ți mănâncă unghiile, dracu, și pă urmăăăă, gata!...

. . . .

Aicea, la uzinele astea, am un văr din Smârdioasa, e cu vreo doi ani mai mare ca mine. Când eram în liceu, ne-am certat o dată pă o gagică din Alexandria. Aia e acuma grasă cât porcu, are doi copii și e vânzătoare la o alimentară de pe Pantelimon, da' io cred că el tot îmi mai poartă pică. O să-l spun lui nea Nae să râză dă el că-i prost dacă poartă pică pentru muieri. Da' acuma mi-ar fi dă ajutor, că dacă el tot lucrează p-aici, poate știe pă unde se găsesc canari, papagali și alte d-astea. Numai că văd că ăștia *zice* că numai la trei se iese din schimb. Și văr-miu ăsta, Mitu, o fi în schimbu unu sau în ce schimb o fi? Și

cum îl văd io când o ieși ăștia buluc? Mai bine mă duc să mănânc ceva, că m-a luat foamea.

14:40 ALIMENTARA DIN FAȚA UZINEI DE MASE PLASTICE

...Ia vezi la ce e lumea, tu, ia vezi!... du-te la șeful!... vezi la ce e!... Șefuuu!... du-te vezi ce-i cu șeful!...

...Șeeefuuuu!!!...... ...Iau o pulpă d-aia, uite ce frumoasă... O fi ultima?... aolio!...... ...Șeeefuuu!...... Aoleo!... Puneți și...... ...Puneți-mi și mie... mai mare... două oase?......

...Ei spune, tu? . . . .

...Uite, asta-i ultima!. . . . .

...Ia uite, domne! . . . .

...Șeeefuuu!... . . . .

. . . .

. . . . Șefu!... . . . .

...Gata, s-a dus, mi-a luat-o!........

Poate-o mai avea pe undeva!........

Șeefuuu!...

«Da' să vie să-l pună pe cântar... ...doamna cu mizeluuu! e dă cinșpe lei!... Nu mă ține dă vorbă, că am treabă... da' în aglomerația asta... Io am cerut d-ăia... Io-i iau și p-ăștia, da' nu e frumos treaba asta... Dă ce nu mi-ați spus ce fel vreți?... Că omu spune ce fel vrea... Da!... Nu spune dupăăă... Doamna cu mizeluriliii!... Veniți încoace, să vedeți cât este!... Cât este, doamnă?... E, cât?... Cât?... Păi, mă uit aicea!... Poftim, este o jumătate?...

...Este, doamnă?... E o jumătate, da, da' dacă-i de cinșpe lei? și io am plătit dă douăzeci?... Bre, și dac-ai mâncat pă drum dân iel?... E, asta-i bună!... Sau ai scăpat vreo bucățică... că uite asta e atâta... chiar atâta... Poate a scăpat-o pă jos!... E, ia uite, domne, am scăpat-o io acuma!... Poate ai... mata... ...Asta-i bună!... Doamnă, ia-o și p-asta. ...Atâta este!... Gura, gălăgia!...

Șeefuu! . . . . Șefu, șefu, ho, doamnă, cu șefu, cu șefu!... Nu mai ai, dragă, o bucățică?... Hă?... Hai, pune-i și dânșii o bucățică!... Păi, dă unde să-i pun dacă nu mai am?... Am bătut zece lei la brânză... Păi io ce să fac, doamnă?... Opt cincizeci!... Io și cu dânsa... luați-o p-aia!... Ia uite, domne, ce strigă. «Șefu, Șefu!» nu se vorbește așa c-un șef, doamnă, șefu, șefu, strigați la el de parcă... Ei, dă unde știi dumneata să-mi spui mie cum să

vorbesc?... Doamnă... Dacă!... Păi, e normal, învățați!... Dumneata nu mă-nvăța pă mine. Du-te la școală și învață-te pe dumneata și pe copiii dumitale!... Fiți civilizată, doamnă!... Eu am învățat!... Lasă, dragă... e soția mea, doamnă!... Păi ce s-o las, dragă, nu vezi că Șefu-șefu-nu știu ce?... Ei, lasă!... Și aici e șef... acasă-i soț!... Păi o fi șef, doamnă, da' nu să vorbește așa!... Aici e șef. Aveți trei făbrici aici: Pompe, Mecanică fină și Mase plastice, e șef pentru trei... Ce săăă... ...Io să lămuresc o salariată ca dumneata, nu dumneata pă mine! Păi, cum, păi cum să vă lămuresc, doamnă, dacă... Io vă spuneam... Da, spuneți... că vreau o bucată ca aia... Da' dă câte ori a strigat, dragă! E exagerată! ...Dacă n-a mai fost... E, nu e, nu e!... Exagerată, ai?... Dânsa vrea cotlete, eu... Brânză n-aveți, duduie?... Țțțț!... Cotlete ne dați și nouă?... ... ...

Am cumpărat un sfert de parizer, dar unde să mă așez eu acu să-l și mănânc, că dacă-l mănânc în picioare, mergând, îmi cade rău? Și nici d-alde *Ara Macao* nu știu de unde dracu să cumpăr. Nu e nici un părculeț p-aici și peste tot e praf și mizerie. Dacă m-ar vedea Edith că mănânc parizer în prafu ăsta... Mai bine mă duc la baraca aia de tir! Am acuma o gagică cu care i-am dat d-a dura p-ăia de la facultate când *m-a* văzut cu ea. O cheamă Edith. Stă pe Calea Victoriei, ta-su e mare nuștiuce pă nuștiunde. Ea nu e la facultate. Adică a fost, da' zice că s-a retras. Io cred că *a* dat-o ăia afară. Dar de ce or fi dat-o trebuie să mai cercetez. Într-o zi, la vreo două zile după ce o cunoscusem, m-a invitat pe la ea p-acasă. La început nu era nimeni acasă și ea a scos niște *whisky* și am început să bem din el. Pe urmă a venit un frate de al ei mai mare care e director de hotel pe undeva pe la munte. Unu gras și urât care se dă sportiv și atunci zicea că pleacă imediat la vânătoare cu Mișa și cu Vania și se dădea dă ceasu morții că nu găsește nu știu ce zgardă la câine. După ce s-a mai certat puțin cu el însuși prin bucătărie și prin cămară, l-am auzit din nou înjurând undeva mai aproape și trântind ușa de la intrare. Atunci ea mi-a povestit că pasiunea fraților ei e vânătoarea. Ăla mai mic, care e în liceu, are vreo trei câini ai lui. Și unde-i ține? am întrebat eu. Cum unde, la un văr al nostru din Băneasa, are casă cu curte. Aici, în casă, ținem numai coliviile cu papagali și cu canari. Vrei să ți-i arăt, să vezi ce frumoși sunt? Și m-a dus într-o altă cameră, unde, în

afară de un pat acoperit cu o cergă de Maramureș și un magnetofon cu boxe de câte 10 wați fiecare, nu erau decât colivii. Și a început să-i scoată pe fiecare, să și-i lipească de obraz și să mi-i prezinte: ăsta-i Pinki, ăsta-i Costello, ăsta-i Schwartz și tot așa. Eu o luasem în brațe din spate, cuprinzându-i umerii și lipindu-mi fața de părul ei și-i ziceam: ce drăguț! sunt foarte drăguți, ha-ha-ha! Ce, dracu, să zic? Mă cam încălzise băutura aia și numai de papagali nu-mi ardea. Mă întrebam dacă mai are de gând să vină cineva din ai casei. Și chiar atunci am auzit din nou ușa de la intrare și ea a strigat Mami? și a apărut mama ei în ușă și eu m-am grăbit să-i zic Sărut mâinile, doamnă! și m-am și dus și i-am sărutat mâna. Mi s-a părut că mama ei m-a privit într-un fel anume, n-aș putea să explic chiar acum imediat cum anume. Și ea a zis: uite, mami, îi prezint lu Oggi papagalii mei. Numele ăsta mi-l inventase chiar atunci, probabil că nu-și amintea că mă cheamă Nelu și-l prescurtase la repezeală pe Ogaru. Bine, a zis mă-sa, ai luat și tu niște cafea, Edith? Nu, dar mai este puțină! Și atunci mama ei s-a uitat din nou așa, nu știu cum, la mine și a ieșit. Să ne faci și nouă cafea, mamă! a mai strigat Edith, dar mamă-sa ori n-a auzit, ori n-avea chef de așa ceva, că până la urmă n-am băut nici un fel de cafea în seara aia. În schimb, s-a dus ea și a adus *whisky*-ul din camera ei și am continuat să sugem din el stând pe patul ăla foarte jos și acoperit cu cerga roșie de Maramureș. Pe urmă am început să ne pupăm, eu cu urechea ciulită bine spre ușă, să nu cumva să vină mama ei, ea, nepăsătoare, imprudentă și dezlănțuită. Din când în când mă gândeam la ce mutră ar face ăia de la cămin dac-ar ști unde sunt și ce fac. Mai ales că-i știu pe toți de obsedați. Ea pornise magnetofonul, se auzea chiar cam prea tare, iar papagalii și canarii dormitau în coliviile lor. Atunci mi-a venit ideea să-i fac cadou un papagal odată când oi avea bani. Cred că mă simțeam bine, de asta. Eram totuși puțin nervos că mama ei venise prea devreme sau pentru că am auzit mai târziu și o voce de bărbat prin casă, venise, probabil, și tatăl ei. Când banda a ajuns la o melodie care se numea «*I love you more than you'll ever know*», ea a stins lumina și a pus melodia aia de vreo șase ori la rând, întrebându-mă mereu dacă-mi place și eu zicându-i că mor după ea și prefăcându-mă că înțeleg tot ce zicea ăla acolo în engleză. De fapt, în afară de titlu, pe care l-am descifrat onorabil în mintea mea, nu

mai reușeam să înțeleg nici un cuvânt. Și ea mă întreba mereu dacă mă simt bine și acest respect pe care îl au unii oameni pentru «simțitul bine» mă enerva din ce în ce mai mult. Hai, te rog, rămâi aici în seara asta. Oggi! a zis ea folosind încă o dată numele ăla care mi se pare că în italiană înseamnă azi. Păi ce-o să zică părinții tăi? m-am speriat eu. Nimic, ei nu intră niciodată aici dacă nu-i chem eu. Așa că mi-am făcut eu repede un plan în gând și am și inventat că a doua zi am cursuri de la șapte jumate. Nu-i nimic, a zis ea, îți pun ceasul, la ce oră vrei să te scoli? La șase, am zis, gândindu-mă că la ora aia părinții ei nu s-au trezit încă și pot s-o tulesc onorabil. A pus ceasul să sune la șase fără zece și a pus din nou melodia aia care-i plăcea. A scos de undeva un cearșaf și l-a pus peste cergă, dar când m-am dezbrăcat mi-am dat seama că cearșaful ăla era prea subțire pentru a atenua înțepăturile și mâncărimea de piele pe care ți-o provoacă lâna groasă de cergă de Maramureș. Numai că n-aveam timp să mă gândesc prea mult la astfel de lucruri și cred că nici ea. Probabil că papagalii visau de mult la locurile lor natale scăldate în soarele tropical când eu am început să mă gândesc că m-am îndrăgostit.

pași pași pași pași pași pași

pași pași pași pași pași

15:10 ÎN BARACA DE TIR

. . . .

...și c-a plecat, când a plecat?... plici!... plici!... ...hai să mergem, mă!... plici!... Am tras, Costică, două!... bine c-ai brodit-o p-asta!... Tu i-ai spus că venim la prăvălie?... În orice caz, dă periculoasă sunt prima!... Numai cu apă nu merge... vinu roșu!... ...Apa o știe ea!... UNITĂȚILE COOPERAȚIEI MEȘTEȘUGĂREȘTI... Păi, o știe fiecare după bătrânețe!... Ce bătrânețe?... Păi, nu știi? Ha-ha-ha-ha!... Hai să mergem la cimitir, să vezi că te cunoaște... Hai să mergem, cine-i mai tânără, tu sau iou?... Două gloanțe. Un leu... ...Dar așa caaa... Hai să te pun la treabă, zbârcitule!... Să vezi ceee... Ete la el! ...La rând ca la moară, ai? Ha-ha-ha-ha! ...Să vezi că pot și eu la fel ca și tine... plici!... Păi? Nu puteai tu?... REPARAREA APARATELOR DE RADIO ȘI A TELEVIZOARELOR...... ...Nu ți-am explicat? Că merge mai bine decât la tineri?... Vezi dă treaba ta!... Voi nu știți ce-i mai bine!... Vezi dă treaba ta!... Ăștia tinerii care nu

știe nimic?... Da, cu voi, ăștia bătrânii, nu?... Hă-hă-hă-hă-hă!... Păi, nu? Atunci noi să ne ducem cu dracu?... N-ai văzut ce ți-a zis popa? Că-n iad precis ajungi, hă-hă-hă!... Așa, așa, ai?... Hă-hă-hă-hă!... plici!... Eeeh, mă duc acasă, mă spăl... A fost nea Georgică p-aici?... Da, a venit, da' a plecat! . . . .

. . . .

pași pași pași pași pași pași

pași pași pași pași pași

Numai că acum mi s-a făcut sete. Pe unde o fi o cofetărie pe aici? Bineînțeles că dimineața m-am trezit înainte de a suna ceasul (să fi fost de vină cerga aia care mă înțepa de mă înnebunea?) și am plecat aproape ca un hoț. La baie nu m-am dus, să nu cumva să dau nas în nas cu vreunul de-ai casei. Ea mi-a zis numai *Bye, Oggi*! ca prin somn și fără să deschidă vreun ochi. Teama mea era că n-o să știu cum să deschid ușa, dar a fost destul de simplu și nici zgomot prea mult n-am făcut. În ziua aia, după-amiaza, am sunat-o de vreo șase ori. La început nu răspundea nimeni, pe la 7 seara mi-a răspuns mama ei, care mi-a zis că Edith nu-i acasă, dar că pot veni s-o aștept dacă vreau. Am promis că mă duc și am sunat din nou pe la nouă jumate. Mi-a răspuns din nou mamă-sa și am stat un sfert de oră la telefon până a venit ea și mi-a zis: Vai, Oggi, nu vrei să mă suni mâine, acum sunt foarte obosită! Așa că m-am dus la cămin și am studiat zoologia.

pași pași pași

pași pași

. . . .

15:35 COFETĂRIA «VIOLETA»

...mi-mi place anatomia... da' și iel e simpatic, domnu profesor, la început nu-mi plăcea dă el, avea o mutră ca un dulău, așa o mutră avea... cică *are* și ei irigații acolo, ooof!... Bă, parcă s-aude muzică aici!... Și când am fost acasă... așa o primire! Mai verde țeava decât varza!... Am vrut să intru în armată, da' io am făcut schif și acolo ții picioarili așa... Și frate-miu... ce n-a făcut el niciodată... garoafe!... Cine i-a spart capu lu arabu ăsta, mă?... și mi s-a deformat picioarili, acu mi-am revenit... Bine i-a făcut, că-i al dracuuu, dă câte ori trecea p-aici mă lua la mișto, bine i-a făcut!... și am ajuns la vizita

medicală... Tu ești Malacu, mă?... și zicee... Nu!.... E, bine că nu ești, că-ți dădeam doi pumni, dă ziceai că nu ești tu!... era totu făcut, tot, era ultima ștampilă, și zice: respins! păi, de ce? aveți picioarele-n X, nu puteți purta cizme!... Auzi, mă! M-am ofticat o săptămână...... ...ce-i cu tine, bă, p-aicia?... Aaaa, bine că te văd, să-mi zici și mie o chestie. Ce chestie? Salut!... bă, pă unde găsesc eu p-aicia să cumpăr un papagal?... Ce papagal, bă, eș' nebun? ce-ți trebuie ție papagal?... . . . .

Și s-a așezat la masa mea și a cerut două citronade. Mie nu-mi trebuie, zic, io am băut una. Păi nu, că beau io două, da' zi ce faci cu papagalu? Băi, vere Mitule, nu-i pentru mine, domne, e pentru o gagică. AAA, așa? Bă, atunci bine că nu vrea, dracu, vreo pasăre-liră sau vreun pinguin. *Menura superba* sau *Pygoscelis antarctica,* îi traduc eu și-l las țuț. Bea dintr-o răsuflare unul din paharele de citronadă ca să-și revină și zice: Te pui cu dracu când își bagă el coada. Ești amorezat ca un prost!

. . . . .pași pași

pași

16:5 PIAȚA OBOR

...hoțiii, porcilor... Ai, dă trei lei... N-am, ai, bre, lasă-mă dracului!... Păi, dă ce să te las?, ai, dă trei lei!... Lasă-mă, dracului!... Domne, nu te las, înțelegi că nu pot?... E, lasă-mă dracu, că plec d-aicișa și gata!... Nu știu, mie-mi dai șase lei... E, dă ce să-ți dau șase lei?... Te rog frumos!... Să mor dacă am!... Dai șase lei?... Eteee!... Nu v-am spus?... A mai stat vreo jum... nu o jumătate, vreun sfert dă oră... cu treișpe ai mei să face!... Hă-hă-hă-hă!... Ați fost în piață, ai?... Tot în ziua aia când a împlinit șapte ani a și murit... dă asmă... Alese gata le avem, domnițăăăă! ...Un leu!...

...Conițăă, alese gata le avem, domniților!... Un leu... Un leu bucata... Mai trebe trei lei... Nu, nu, nu!... Mărar, pătrunjel, leuștean?... Ai vorbit cu el că s-a făcut? Pă parcurs? Nu ți-a spus?... Prima casă, nițel mai așa, păă... chiar pă dealuuu... pă deal, așa!...

pași pași pași

pași pași

...Dă-i, doamnă, ciocolată, doamnă, că m-a înnebunit dă când îmi cere ciocolată... M-a înnebunit dă când cere!... Tot felu dă trăsneluri. Și-al meu și-al dumitale. ...

paşi paşi paşi
paşi paşi

16:30 MAGAZINUL «BUCUR-OBOR»

...Le-am căutat!... şi-n raft şi-n husă, peste tot!... Şi-n husă, mă?... Daaa, şi-n husă ne-am băgat!... Şi nu *e*?... Da' unde e Daniela, că ea le-a adus dă la magazie? ...Daniela le-a adus, dragă!... Ce-*i* alea, mă?... Daniela le-a adus!... Ce-*i* alea!?... Păi, io ştiu?...

un leu un leu un leu un leu un leu
un leu un leu un leu un leu

...un strănut!... paşi!... şi-i ziceam lu Milică, Doamne, şi-i ziceam, zic: iel dac'a făcut-o... ce-ar fi să fie ca el?... Şi nici nu ne-am mai înţeles... şi ea şi el... În fiecare zi venea la trei ş-un sfert, şi douăzeci, n-am zis nimic. Puteam să zic, daaa'. . . . .

. . . .

16:50 ÎN TROLEIBUZ

...Azi e joi, băăă!... Costică, ce faci, Costică?... Săru mâna, ce faci, bă, mergi pă scară?... Ia vezi, poateee!... După cinci!... Că am întâlnire la cinci!... Ai întâlnire?... Aha! Da!... Ai vedere?... Unde?... Iese cu surprize?... Da!... Ai vedere?... Da!... Mă duc să mă bălăcesc puţin... Vezi să nu te îneci, bă!... Mă duc la piscină, domne, că n-am mai fost de...

. . . .

Ultima oară când am fost la Smârdioasa era anul trecut pe la sfârşitul lui octombrie. Dacă mă gândesc, mie îmi place casa aia acolo pe deal, crângurile alea de salcâmi ...şi când o vezi aşa de la distanţă... parcă doarme şi nu-i pasă de nimeni şi de nimic. Atunci am ajuns dimineaţa pe la şase sau înainte de şase. Mă adusese un prieten cu maşina. Ăsta se ducea la Alexandria şi am plecat din Bucureşti pe la 4. Ai mei dormeau, da’ nea Nae era pe prispă şi fuma. «Ce faci, bă, nea Nae, te-ai însurat?» am zis eu, ştiind că nu se supără la glume d-astea. «E, m-am însurat, pă dracu, ce, nu-mi ajunge?» M-am aşezat lângă ei şi mi-am aprins şi eu o ţigară. «Că mă luă şi dăşteptu ăla dă tac-tu aseară, zicea: bă, Nae, cum dracu nu te opreşti şi tu odată la una? Zic, domne, io aş vrea, da’ daca nu să poate? Toate *are* câte un păcat. Io am numa' păcatu că am încercat dă optişpe ori!» Pă urmă se sculase şi bătrânu şi venise lângă noi. «Ce-i, bă, cu tine la

ora-sta?» «Uite, m-aduse unu cu mașina, că se ducea la Alexandria. Când trece diseară înapoi, trece p-aci să mă ia.» «Aha!» «Veni și el să puie mâna pă treabă p-aci pân curte!» a zis Nae. El a zis în glumă, dar eu chiar m-am dus și-am greblat frunzele de pe sub nuci și le-am dat foc, că-mi plăcea mirosul lor dimineața devreme.

17:5 MAGAZINUL «ROMARTA COPIILOR»

...Și n-au traducere românească și stau și mă uit la... ...la minunea aia, că au... are piese de... la parter!... au... nu știu, nu știu cum să lucreze cu iel și... și e și scris într-o limbă, al dracu, parcă-i finlandeză, nu știu... că nici unul nu să pricepe. E? ce să vă fac io?... stăăăm și ne uităm la iel!... Ce înseamnă 100 ASA? ...în DIN?... Da!... douășunu dă DIN!... Douășunu dă DIN!... Mulțumesc!...

pași pași pași pași pași pași

pași pași pași pași pași

...Stai să vedeți ce minciună... Lasă-ne să ne uităm și noi!... Da n-apare cântărețu!... Ai dat pe el o mulțime dă bani! ...Uite, uite, uite!... Ai ajuns mai rău ca Daniel, un copil d-al meu, hi-hi-hi-hi!... Și ce dacă?... *Jucării-papagal aveți*?... Păi, văd că soțul tău nu mai vine!... Nu, numai niște maimuțe chinezești cu baterie, dacă vă interesează!... Nu, mulțumesc!... Mai bine-i dădeai și celuilalt. Unu din doi tot venea, ha-ha-hi-hi-ha-ha!

pași pași

. . . .

N-au de nici unele în magazinul ăsta! Nici jucării, dar nici filme color. M-am gândit să fac niște poze color acolo la Smârdioasa. Poate n-o să stau în casa aia sau poate să dărâmă și aia până mă fac eu inginer. Mi-ar plăcea să am niște poze color și să le arăt mai târziu la prieteni: «Uite, bă, casa lu ăla bătrânu din deal!» Dar ce fel de peliculă trebuie să fie aia ca să prinzi tu pe ea culoarea cu sute de nuanțe de la galben prin verde până la maron a frunzelor unui crâng de salcâmi, etalate pe cerul cenușiu al unei dimineți de octombrie?

. . . .

17:25 PE STRADĂ

pași pași un leu pași pași

pași pași un leu pași

...Băi, ce-am mai încercat... Aaaah!... Stai, mă, că vă ajut și io!... ESTE GATA SĂ PREZINTE ULTIMELE

NOUTĂȚI MUZICALE Domne, ce spectacol!... Unul, așa, cu barbă sau cu cioc, dracu să-l ia!... GRUPUL ESTE O RECENTĂ APARIȚIE PE SCENA MUZICII UȘOARE... ...ACESTA ESTE MESAJUL PIESEI GRUPULUI... ...O CUNOȘTINȚĂ MAI VECHE A DUMNEAVOASTRĂ . . . .

Problema mea este că, uneori, ca, spre exemplu, acum, eu însumi nu știu prea bine ce e în capul meu. Fac o tragedie din faptul că n-am găsit un papagal pe care să-l fac cadou fetei ăsteia de ziua ei. Am acordat în sinea mea o atât de mare importanță lucrului ăstuia, încât acum aproape că am impresia că dragostea ei pentru mine este direct legată de un *Ara Macao* și că, deci, va înceta să mai existe în chiar momentul acela în care mă voi prezenta la ușa ei cu un simplu buchet de flori. În același timp cred că dragostea nu e o simplă marfă de schimb. Adică nu pentru că știu sau nu știu că ea mă iubește, dragostea mea trebuie să înceteze sau să continue. Mi se pare meschin, dar, pe de altă parte, nici nu sunt mulțumit că nu pot da un semn original de existența dragostei mele pentru ea, indiferent dacă a ei pentru mine există sau nu. Și chestia asta cu papagalul mi se părea originală. Așa, cu un buchet de flori, voi arăta din nou ca un țărănuș timid, impresionat de nonșalanța ei, strivit de faptul că ea trăiește într-o altă lume, că se culcă cu mine sub privirile îngăduitoare ale mamei ei, la ea acasă și la trei zile după ce m-a cunoscut. Nimeni nu trebuie să creadă că eu tocmai de acest comportament al ei, neobișnuit pentru mine, sunt îndrăgostit, și nu de ea. Îi voi cumpăra, totuși, niște flori. La urma urmelor, ea nu are de unde să știe că eu am umblat toată după-amiaza să caut un papagal pentru ea.

pași pași pași pași

pași pași pași pași

Așa că voi urca pe scări și voi suna la ușa ei, cu florile în mâna stângă, ușor indiferent, cum ai veni să spui la mulți ani unui prieten vechi și care de mult nu mai are nevoie să-l convingi de dragostea ta. Îți va deschide, ca de obicei, mama ei și-ți va lăsa un loc foarte strâmt între corpul ei și pervazul ușii. «Sărut mâna, doamnă!» vei spune și vei reuși să te strecori fără s-o atingi. «Edith e în camera papagalilor», va spune ea, și tu, fără să te gândești prea mult dacă asta e o simplă informație sau o invitație, vei înainta spre ușa camerei cu papagali. Abia

ajungând acolo îți vei da seama de gafă, dar ea va deschide ușa încheindu-și un halat ușor pe sub care ghicești că nu are nimic și-ți va spune: «*Vai, Oggi, ți-am auzit pașii*!» Tu vei sta mult pregătind probabil o altă gafă și ea va continua: «Mi-ai adus flori? Vai, ce drăguț!» Te vei gândi că ai venit prea devreme, ea tocmai se îmbrăca pentru petrecerea de ziua ei, vor veni mulți prieteni și prietene, dar propoziția gafă se va apropia și mai mult de buzele tale. Tocmai atunci, din neatenție, ea va scăpa ușa și tu vei vedea papagalii și sub ei un bărbat gol întins pe cergă și acoperit cu cearșaful. Ea va scoate un țipăt scurt, apoi va pufni în râs. Vei rosti totuși: «Am vrut să-ți aduc un papagal, dar nu se găsesc în oraș», și abia după asta vei face stânga împrejur furios. Ea va mai spune, râzând: «Prostuțule», și-ți va auzi, drept răspuns, pașii prin hol, pe scări, pe trotuar prin oraș.

pași pași pași pași

pași pași pași

Aceasta a fost o transmisiune directă.

Mulțumim pentru atenție.

Maistrul Ilie Ilie Răzăchie își dă concursul

> «Pulpa de vițel reprezintă natura, lucrul în sine; cuțitul lui Gherea reprezintă spiritul nostru; el nu poate face alta decât să taie felii, mai mult sau mai puțin subțiri, după cum e mai mult sau mai puțin ascuțit, mai dibaci sau mai stângaci mânuit. A tăia o felie, a tăia cât de multe, nu va să zică a pătrunde în esența pulpei de vițel. După fiecare tăietură ne vom afla în fața altei suprafețe: pulpa de vițel nu va voi să ne arate decât suprafețe, ascunzându-și sistematic șinele, așa încât, când vom rămânea pe farfurie cu cea din urmă bucățică și cu ciolanul în mână, ne vom găsi tot în fața unei suprafețe.»
>
> I.L. Caragiale. *Opere,* vol. IV, ed. crt.
> Al. Rosetti, Ș. Cioculescu, L. Călin,
> E.P.L., București, 1965, p. 296.

Apărându-se de câini cu servieta diplomat mai bine decât cu orice altă măciucă, străbătând, acum în pragul pensiei, satele din jurul Bacăului, maistrul Ilie Ilie Razachie este, orice s-ar zice, un om de cultură.

Încă din 1952, toamna, pe când se afla la odihnă în stațiunea Sovata, el a câștigat un concurs «Cine știe câștigă» cu teme «Mari maeștri ai literaturii române». Succesul lui de atunci nu l-a îmbătat, ci l-a făcut să activeze cu și mai mare ardoare pe tărâmul cultural, astfel că acum, după aproape 30 de ani, când e maistru la I.D.M.N.S.G. Bacău, el răspunde de bibliotecă și de club, organizează șezători și seri distractive, face epigrame și rostește toasturi la mesele tovărășești. În fiecare an, toamna, este trimis la odihnă în diverse stațiuni climaterice din țara noastră, gratuit, bineînțeles, avându-se în vedere bogata lui activitate culturală. Spiritul lui organizatoric se manifestă însă cu și mai multă tărie în stațiuni. Iată-l, așadar, pe maistrul Razachie în octombrie ’79 din nou la Sovata.

«*Stimați tovarăși* – stă scris pe prima pagină a manuscrisului pe care l-a lăsat el bibliotecii din Sovata la plecare – *în primul rând vă spunem în mod sincer „BINE-AȚI VENIT”.*» Pe dosarul în care s-au păstrat

aceste documente, sub mențiunea cu înflorituri: «*CELE DOUĂ ACȚIUNI LA CARE A DAT CONCURSUL ILIE ILIE RAZACHIE DIN BACAU*», este notată și perioada. «*1-18 oct. '79.*» Deci maistrul Razachie se simte ca acasă peste tot de vreme ce cu atâta aplomb, la numai patru zile după ce el însuși a venit în stațiune, le urează altora bun venit. Și continuă:

«*Bine-ați venit în stațiunea Sovata și bine că-ați venit la seara aceasta literară MIHAI SADOVEANU, organizată cu sprijinul activiștilor culturali ai acestei biblioteci.*» Este vorba adică de bibliotecara CSILLA SZIGHETY care îl privește cu uimire nedisimulată pe maistru Ilie încă de când a venit aici și încearcă să înțeleagă ceva mai mult de jumătate din cuvintele rostite de el în limba română. «*Întrucât aici sunt cetățeni veniți din toate colțurile țării* (a se remarca imaginea despre suprafața țării ca poligon convex), *oameni de diferite vârste și cu diferite nivele de pregătire intelectuală* (atenție la captatio benevolentiae), *ne cerem scuze că am îndrăznit să scriem pe afișe asemenea anunț, știindu-se cât de vastă este opera marelui nostru povestitor SADOVEANU*». Deci, deși asistența e felurită (câteva femei între 40 și 50 de ani), cu aerul de contabile, cărora nu le-a scăpat nici un roman polițist tipărit în limba română, vreo trei bărbați de aceeași vârstă, gata oricând să fie mai hâtri decât maistrul Razachie însuși, vajnici comentatori de sport în fiecare dimineață în fața chioșcului de ziare, un tânăr brigadier de la ocolul silvic, eu, Mircea Nedelciu, și bibliotecara), noi, Ilie Razachie, ne cerem scuze că nu putem fi la fel de feluriți. Trebuie, fatalmente să ne lăsăm zdrobiți:

«*Zic acestea, iubiți ascultători și iubitori, a-i literaturii, întrucât noi nu vom putea cuprinde sau parcurge* (Ezitare retorică între termeni la fel de exacți și la fel de inexpresivi, sintaxă corectă, ortografie care începe nejustificat să scârțâie) *decât o infimă părticică din opera acestui titan al literaturii noastre naționale și în bună măsură internaționale*.» Expresia «*în bună măsură*» este evident cheia frazei de mai sus: tautologia «*infimă părticică*» trebuie acordată cu pledoaria pentru titanismul lui Sadoveanu care va urma.

«*Despre opera lui Sadoveanu s-a scris mult* (dar nu suficient, par să spună ochii îndurerați-înduioșați ai maistrului Ilie). *A fost caracterizată de mari personalități*

critice și literare, în urma cărora noi, cetățenii de rând, care am citit o parte din opera acestui vrăjitor al condeiului și al literelor, cred că nu am avea prea mult de adăugat, decât că: Sadoveanu este mare și că se citește cu multă plăcere la toate vârstele». Sunt subliniate în text cuvintele «*este mare*», «*se citește*», «*multă*» și «*vârstele*». Urmează un citat din «*marele critic George Călinescu*», în care se spune pe larg tocmai ce adăugase mai sus maistrul Ilie pe scurt. Apoi:

«*M. SADOVEANU a fost denumit pe drept cuvânt „CEAHLĂUL LITERATURII ROMANEȘTI”.*

Stimați tovarăși (începe fila a doua ca și prima și ca și următoarele)! *De aceia* (cu roșu) *Nu ne propunem aici să vă prezentăm prea multe date biografice despre familia sau personalitatea lui Sadoveanu*». Promisiune, de fapt, imediat uitată.

«*Vă spunem doar* (atenuările de genul doar, decât, numai par să fie o specialitate a modestului orator) *că după tată* (cu roșu în paranteză ALEXANDRU SADOVEANU), *scriitorul se trăgea dintr-o familie de olteni din vechiul ținut al Gorjului, iar după mamă* (PROFIRA URSACHI, dar de data aceasta nu cu roșu) *este descendent dintr-o veche familie moldovenească din satul Verșeni, comuna Mirăslăvești, nu departe de Pașcani. Lumina zilei, scriitorul a văzuto* (sic!) *la 5 noiembrie 1880 la Pașcani.*» Și iată acum o propoziție care definește totalitatea în literatură și culmea «oglinzii purtate de-a lungul unui drum»: «*Și după peste 6 decenii de activitate, timp în care a scris nemuritoarele sale povestiri, făcând prin ele monografia neamului românesc de la începuturi și până în jurul datei de 19 octombrie 1961, la orele 9 dimineața, când se stinge din viață, Sadoveanu a lăsat în urma lui o monumentală operă de peste 100 volume, care va dăinui peste veacuri.*»

Urmează o bibliografie, prin forța împrejurărilor incompletă, dar din care nu lipsesc «*Țara de dincolo de negură. Trecea o moară pe Siret. Viața lui ȘTEFAN CEL MARE. Romanul psihologic BALTAGUL și alte nenumărate povestiri care sunt mărturia trăiniciei operei scriitorului.*» Lipsește în mod surprinzător tocmai opera pe care maistrul Ilie Razachie o cunoscuse pe de rost atunci când câștigase, poate chiar în aceeași sală, acel concurs radiodifuzat: *Mitrea Cocor*. De ce oare?

«*Dar oricât am spune noi, e neîmplinit. Să dăm cuvântul operei lui și anume a două bucăți din volumul „Hanu Ancuței”, socotite a fi mici capodopere a genului sau a speciei.*» (Acordul articolului posesiv pare la fel de desuet ca și teoria literară care se ocupă cu clasificări pe genuri, specii și subspecii.) «*Mie nu-mi rămâne decât a mă strădui să tălmăcesc în graiul curgător moldovenesc a acestor povestiri nemuritoare* (graba îi joacă neplăcute feste sintactice maistrului Ilie) *ce au fost rostite în veacurile trecute și turnate în tipare noi de maestrul Sadoveanu.*» Urmează o semnătură înflorată, în care îi recunoaștem ușor pe cei doi de Ilie și o mențiune cu roșu: *Verso*.

Pe verso este scris cu roșu:

«*Menționăm următoarele:*

Cu albastru: *Salutăm în mijlocul nostru pe tovarășul scriitor Mircea Nedelciu*».

Apoi din nou cu roșu: «*Vor fi poate printre Dv. unii care auziți pentru prima dată aceste povestiri de la Hanu Ancuței. Și cred că vă vor părea frumoase. Iar în cazul când unii le* ve-ți *fi citit deja,* ve-ți *simți plăcerea de a le mai asculta o dată.*

Pentru început ve-ți *asculta câteva întâmplări din „Viața oamenilor mari”:*

1. Eminescu și cerșetorul chel (*pag. 24*)

2. Palma boierului oltean (*pag. 6*)

3. Cuza-vodă și Căprarul (*pag. 9*)

4. Frederic cel mare și un tânăr francez (*pag. 53*).»

Numerele de pagini notate în paranteză sunt desigur repere folosite de maistrul Ilie pentru orientarea mai rapidă în cine știe ce carte de căpătâi. Întrucât n-am reușit să aflu despre ce carte e vorba, iar în manuscrisul original anecdotele nu sunt reproduse, cititorii (care n-au participat la întâlnirea de la Sovata) vor fi fatalmente privați de cunoașterea lor.

11. «*La charrue lunaire ne servira qu'une fois*.»

Actuel, 1970

20. «La pub des cigarettes „Kool” *s'inspire du film „Easy Rider”*.»

Actuel, 1971

Ca orice om de cultură, maistrul Ilie Ilie Razachie și-a comandat două rânduri de cărți de vizită. Unele în

limba română, cu adresa și numărul de telefon din Bacău, și altele probabil bilingve, pentru că sub nume este scris în franceză *MAÎTRE,* iar sub adresă apare cuvântul *RUMANIEN,* ceea ce pare inspirat mai degrabă din germană. Multe cartonașe de felul celor descrise mai sus se află în posesia a tot felul de factori culturali din județul Bacău și din stațiunile montane vizitate de maistru. Altele pot fi găsite pe la proaspeții căsătoriți care l-au avut pe Razachie la nuntă ca fotograf. Spiritul lui de artist nu-l împiedică totuși să fie lucid când stabilește prețul fotografiilor. În analiza de preț sunt introduse firesc cheltuielile de producție, dar și ideile originale, deplasarea, nervii, condițiile atmosferice. Dacă la cineva la nuntă a plouat, prețul fiecărei fotografii va crește automat cu un leu. Dacă cineva, vreun nuntaș, a băut mai mult și a făcut reflecții ironice la adresa artistului, prețul urcă dintr-o dată cu doi lei. Ș.a.m.d.

38. «*Un artiste d'avant-garde inaugure le flip; adepte du body art. Rudolf Schwartz K. se coupe le zizi et en meurt.*»

Actuel, 1971

48. «„Rolling Stones” provoacă un ușor scandal cu „Sticky Fingers”.»

Actuel, 1971

Pe pagina a treia, din nou: «*Stimați tovarăși*», cu albastru, și în continuare cu roșu: «*Dv. cred că sunteți de acord cu mine că nu există anecdote vechi, perimate, ci numai uitate*». Ultimele trei cuvinte sunt subliniate. Urmează o justificare subțire a defulării, pe care maistrul Razachie și-o pregătește minuțios: «*Și fiindcă în stațiunea Sovata sexul frumos deține majoritatea absolută, vă voi citi câteva ANECDOTE CU... FEMEI*».

Iată și o mostră:

«*O cucoană întreabă foarte îngrijorată pe chirurg, după operația de apendicită: „Spuneți, domnule profesor, se va putea vedea oare cicatricea?” „Aceasta depinde numai de Dv., coniță!” răspunse chirurgul zâmbind.*»

Tonul urcă apoi până la «epigramele ieșene» de genul:

«*Pâslărița din rochiță*
A scurtat mereu, mereu,
În curând o să ajungă
Unde-aș vrea s-ajung și eu.»

Și seara se încheie în aplauzele furtunoase ale inimoasei asistențe. Maistrul Ilie, fără să-și piardă cumpătul, avansează cu pași mari până la bibliotecara CSILLA SZIGHETY și-i sărută mâna. Aceasta roșește până-n pistrui și îngaimă: «Cheosonom, cheosonom, când mai doriți să serviți, tovarășu, este binevenită mereu la noi în mijlocu nostru, cu toată plăcerea, hi-hi-hi!» Apoi dispare cu mersul ei puțin crăcănat în cealaltă sală a bibliotecii, de unde trebuie să-și ia geanta și să stingă lumina. Ilie Razachie vine la mine și-mi strânge călduros mâna fără vreun motiv special. Eu îl felicit la rându-mi. Facem împreună câțiva pași. Îmi povestește că la Bacău și în împrejurimi el cam așa se descurcă tot timpul. După asta se scuză și grăbește pasul ca să ajungă din urmă un grup de tovarășe care locuiesc în aceeași vilă cu dânsul.

58. «Salvador Allende moare cu arma în mână. *On écrase les doigt du guitariste Victor Jara.* Henry Kissinger devine cel mai puternic *play-boy* din lume. El va primi totuși „Nobelul" pentru pace pe '75. *Le prix du pétrole commence à monter*.»

Actuel, 1972

Dar iată-l pe maistrul Razachie după numai o săptămână, cu forțe proaspete, în fața aceluiași public:

«*STIMAȚI TOVARĂȘI, din dorința de a răspândi tot ce este frumos și valoros în literatură* (*proză – poezie, și alte forme umoristice*), *am inițiat aici în stațiunea SOVATA* (*cu sprijinul activiștilor culturali CSILLA SZIGHETY*) *din cadrul* biblioteci *două seri distractiv-instructive.*

Seară literară (*MIHAIL SADOVEANU*) *pe 5 oct., și acum „Poezie și umor", acțiuni care se încadrează în principiul fundamental și implicit încadrându-se în ediția II-a a festivalului concurs*

CÂNTAREA ROMÂNIEI

de culturalizare a maselor largi.

Ăsta a fost deci scopul și intenția noastră, cunoscând că aici în stațiune sunt sosiți cetățeni din mai toate județele țării, care, pe lângă tratamentul respectiv, au nevoie de o destindere, de o delectare, ceace *le face mai plăcută odihna, fiind cum se spune o*

VACANȚĂ ACTIVĂ

În ceace *privește alcătuirea materialului* ce vil (*tot* sic!) *prezentăm, am căutat să îmbinăm vechiul cu nou în artă, considerând că sunt cetățeni de vârste diferite, și poate că vom putea satisface într-o bună măsură, exigențele și gusturile tuturor.*

ILIE ILIE RAZACHIE DIN BACĂU

STIMAȚI TOVARĂȘI

Să nu gândiți că-i lucru prea ușor
Ca să prezinți poezie și umor
În primul rând, sunt genuri diferite
Și trebuiesc astfel, alcătuite.
Atunci, când trecem pragul spre umor
Să nu-l prea supărăm, pe-ascultător

Să-ncepem deci, cu-o poezie
Care conține accente de nostalgie
Și se intitulează, RAPSODIE.»

Este transcrisă apoi în întregime poezia lui Topârceanu Rapsodii de toamnă. Comentariile abundă: «*Cele două strofe din finalul Rapsodiilor de toamnă ilustrează și mai pregnant nostalgia și gingășia sentimentului ce la avut poetul când a creat această nemuritoare bucată.*» (Sunt transcrise ultimele două strofe.) Apoi maistrul își motivează alegerea:

«*Am găsit de cuviință să încep cu aceste versuri, întrucât ne aflăm în mijlocul anotimpului de toamnă, care-și manifestă din plin aspectele caracteristice momentului, și aici în SOVATA, mai ales prin pronunțatele brume de dimineață, care ne fac să-ncheiem pardesiile, și care au veștejit fără milă florile, atât de mult îndrăgite de noi. Peste zi a fost un timp rar întâlnit în această perioadă.*»

Vorbitorul nu uită nici unde se află și nici reflecțiile spirituale pe care le-a mai făcut pe marginea locului:

«*SOVATA*!... *stațiunea atât de mult discutată, comentată și chiar cântată de unii, în versuri destul de triviale și tendențioase. Evident, că versurile sunt anonime, de aceia nu putem acuza personal pe nimeni, din cei care au trecut prin această stațiune, binefăcătoare pentru toți, dar priitoare mai ales sexului Frumos.*»

Așadar, Razachie se detașează de creatorii de duzină:

«*Vă rog să ascultați și dv. și să observați cât subiectivism conțin versurile de mai jos:*

Du-mă mamă la... Sovata
Să-l cunosc și eu pe tata!

sau

Lacul Ursu-i foarte hoț.
Face copii fără soț.»

Și tot el devine brusc mușcător ironic:

«*Eroul, un copilaș nevinovat care se adresează nedumerit și curios către mama lui. Versul conține el cumva un pic de UMOR, dar este complectamente nefondat, nerealist și totodată de-a dreptul antiștiințific.*»

Sub masca de intransigență a comentatorului de folclor se ascunde însă și o figură bonomă de moralist tolerant:

«*Concretizând, putem arăta că în timpul verii, pe suprafața liniștită a lacului Ursu se fac atâtea cunoștințe și legături, care mai târziu* (*adică la ieșirea din apă*) *se finalizează în modul cel mai armonios, prin frumoasele și pitoreștile împrejurimi ale stațiunii, sub protectoarele ramuri și frunze ale arborilor.*»

Câtă poezie! Trebuie să recunoaștem!

Excursul însă trebuie drămuit și probabil concentrat spre finalul serii de poezie și umor. Așa că recitatorul Razachie vine la Topârceanu și spune cu același patos *Balada chiriașului grăbit. Noapte de mai,* dar și *Chibriturile* («*piesă necunoscută dv. întrucât a fost găsită într-un manuscris la Iași*»).

Este amintit dintr-o dată Horațiu («*Ridentem dicere verum*!») și H. de Santeuil («*Castigat ridendo mores*»). Nu sunt uitați nici Cincinat, nici Rabelais și nici Bacalbașa, Băieșu sau Nicuță Tănase. Dezlănțuit, maistrul Ilie toarnă anecdote de toate nuanțele și-și amintește vechi cuplete de-ale lui Constantin Tănase:

(«*Fusta, fusta, fusta-i cu belea.*
Toate-n lume le-nvârtește ea.
După ea ne pică mucul
Și-i pupăm mereu papucul.
Fusta, fusta, fusta-i cu belea.»)

Mulțimea e în delir, CSILLA aplaudă și ea, dar cam în contratimp cu poantele din ce în ce mai licențioase. Într-un moment de respiro, nea Ilie caută ceva cu privirea prin sală, face cu ochiul, se caută prin buzunare și zice:

— Eee, și acum să ascultăm și niște epigrame. Sunt proaspete, că le-am făcut az-noapte!

«*În primul său volum NEDELCIU*
Ne plimbă printr-o curte interioară,
În cel care urmează ar fi cazul
Să ne mai scoată și nițel pe-afară.»

— Păi dă ce, nea Ilie? zic eu.[3]

117. «*Au Portugal, première révolution européenne réussie des années '70//*»
124. «*Lacan, Derrida et Barthes, la sémiologie et le psy... Godard, toujours sensible, réalise des film desséchés, collages et plans fixes.*»
148. «Voga tirului cu arcul.»

Actuel, 1974

Maistrul n-are timp să dea răspunsuri vocilor din public. Continuă seria epigramelor și, trecând cu greu printr-un monolog cules din revista *Urzica,* poposește netam-nesam la *Luceafărul* și la *La steaua.* Pe pagina a douăzeci și șasea a manuscrisului găsim:

«*Fără tăgadă, cred eu, că a-ți recunoscut în versurile de mai sus, pe MARELE NOSTRU POET MIHAI EMINESCU, LUCEAFĂRUL POEZIEI ROMÂNEȘTI.*

Dar iată-n cale-mi iese Păstorel
Zicând să vă citesc și-un vers de EL.»

Pagina 36 este rezervată unui alt poet.

«*Blândul Coșbuc este poetul idilelor, „poetul țărănimii" cum la denumit într-un context mai larg, criticul Constantin Dobrogeanu-Gherea. Dar tot acest Coșbuc sa revoltat când ia ajuns cuțitul la os scriind „NOI VREM PĂMÂNT".» Este recitată în continuare «balada istorică plină de umor „CETATEA NEAMȚULUI"»:*

163. «*Zut*! *Il n'y a personne sur Mars.* Dezamăgite, masele văd din ce în ce mai multe O.Z.N.-uri. Manipularea genetică inspiră

groază.»

165. «Groucho Marx s'en va!»

168. «Elvis Presley cumpărase 150 de valium, 50 denoral și 200 de dexedrine în preziua morții.»

201. «Mareele negre sunt mult prea frecvente.»

208. «Se poate vorbi cu maimuța.»

Actuel. '76 – '77

«*Și acum un monolog auzit chiar aici în Sovata și care se integrează, după părerea mea, în ciclul de „istorioare cu Olteni", denumit FARSĂ OLTENEASCĂ, bucată comunicată de către o doamnă din orașul de la Dunăre* (*Drobeta-Turnu Severin*) *a cărui nume mi-a rămas necunoscut din motive de conspirație familiară cred eu. Abia alaltăieri am aflat de la o colegă că iar fi spunând GABRIELA* (*atâta tot*).»

Urmează Balada aței de mămăligă și o prelucrare «*de ultimă oră după folclorul local intitulată „Sovata într-o nouă viziune"*», din care reproducem ultimele două versuri:

«*Și cu asta-nchei și gata*
Să mai dați pe la Sovata!»

230. «Woody Allen devine superstar.»

253. «*On ne pense plus. C'est encore une idéologie*.»

255. «*Retour de l'alcool*.»

259. «Tehnologia se substituie artei. Laserele sunt folosite în concertele lui Saint-Séeverin.»

267. «Se mai speră în O.Z.N.-uri. Pentru ieșirea din criză prin progres, pentru a uita de petrol, de foamete și de șomaj.»

Actuel. '78 – '79

Aplauze furtunoase punctează cu regret sfârșitul serii de «Poezie și Umor».

Când coboară din tren în gara Scorțeni, cu nelipsita lui servietă diplomat într-o mână și cu valiza în cealaltă, maistru Ilie nu se așteaptă să fie primit cu urale. Zâmbește cu superioritate peronului natal.

— Băi nea Ilie, ce dracu, domne, m-ai încurcat cu chestia aia? aude el pe cineva strigându-i din spate.

— Cu ce te-am încurcat, mă Gheorghiță?

— Păi, d-acu' o lună ai zis că-mi faci și mie cererea aia.

— Aaa, păi am fost plecat cu *Cântarea României,* m-a chemat ăștia tocmai la Sovata. D-acolo vin.

— Da' când ai băut damigeana dă vin dă la mine nu știai că pleci? Să-ți fie rușine obrazului!

• • •

> Titlul textului care urmează ar trebui să fie CLAUSTROFOBIE, iar metataxele din cuprinsul său ar trebui să nu aibă decât un rol ritmic. De fiecare dată când apar, personajele ar trebui să poarte același nume și fiecare nume propriu ar fi bine să desemneze mereu același personaj. O continuitate ar trebui să existe mai ales între faptele fiecăruia, nu între faptele unuia și faptele de răspuns ale altuia. Pronumele posesiv de persoana întâi, singular, care pe alocuri lipsește nejustificat (gramatical), ar trebui, poate, repus în drepturi. DAR...

Ion l-a cunoscut pe Grig în tren, abia trecuseră de halta Gorgani. G.V., Pictoru și încă unul se cunoșteau din liceu. Nora-Ioana-Maria, zisă Jenny, zisă Cornelia, a împărțit multă vreme aceeași cameră de internat cu Veronica, dar asta nu înseamnă că au fost cine știe ce prietene de nedespărțit sau că și-au făcut confidențe. Ogaru își părăsise școala și a lucrat o vreme ca ospătar. În aceeași perioadă, Luiza, Mircea Nedelciu și Christian au luat de câteva ori masa împreună. La coadă la casieria întreprinderii IDSMNG, eu și Great Bibi de multe ori ne-am salutat. Cândva, Constantin îi făcea vizite de pierderea timpului unui anume Geza, care își construise un pat cu încălzire electrică și era foarte mândru de el. Patul a ars, și la stingerea incendiului au participat mai mulți prieteni, printre care eu. Jenny era și ea. Și Pictoru venise, a fost chiar bănuit de piromanie. G.V. i-a cumpărat un tablou de care Nora-Ioana-Mariana s-a îndrăgostit pe veci. O fotocopie color, Ion a lu Tică Geambașu și-a trimis-o la post-restantul din orașul Z și deocamdată nu a ridicat-o nimeni, nici legal, nici fraudulos. La un meci de cupă pe stadionul «31 Aprilie», Grig și Ogaru, aflați în tribune, au schimbat între ei fanioanele a două echipe italiene de renume. Fiecare l-a mințit pe celălalt că are acasă o întreagă colecție și că noua piesă tocmai le lipsea. Cornelia a fost căsătorită cu Geza pe vremea când acesta era fotbalist, apoi cu Geza care era asistent la facultatea de T.C.M., dar sub numele de Mihaela ea a mai fost promisă de către mama ei, Veronica, și lui Christian, care tocmai divorțase a doua

oară de Cornelia-Maria-Jenny, născută Ioana. Tot într-o miercuri, după meci, G.V. și eu (alt eu), întorcându-se de la mare împreună cu Veronica, Zoia și Cornelia, s-au ciocnit în dreptul kilometrului 172+350 cu autoturismul «Dacia 1300» condus de conducătorul auto amator Great Bibi, aflat în stare de ușoară ebrietate (0.000001%). Nu s-au înregistrat victime. Asta a fost joi, că nu s-au înregistrat. Jenny a tremurat toată noaptea. Nora i-a dat să bea lapte rece și i-a spus povești cu Saint-Bernarzi. Când s-a întors și Gregor V., spre dimineață, Veronica a zis că se duce să doarmă la Suzy și i-a lăsat singuri. Ioana însă s-a plimbat pe străzi toată noaptea, iar Mircea Nedelciu a dat telefon că vine și el. Eu nu știu ce s-a mai întâmplat, că peste vreo săptămână i-am găsit pe toți ceilalți la Doru, ascultau muzică. Numai ei lipseau. Ioana a zis că știe ea și el i-a pus în vedere să nu se mai întâmple. Când s-au urcat în tren, l-au văzut și pe Cioace, care zicea că nu mai are lemne de foc, și ei i-au spus să-și vadă de treabă, că acuși vine primăvara. Geza a luat poziție și bineînțeles că nici Ogaru nu l-a lăsat pe țigan nepedepsit. Așa s-a ajuns în cele din urmă la casa cu etaj din strada Potecuța dintre Vii, numărul 4 și ultimul. Pictoru a vândut «Dacia» și a luat un «Volkswagen» de ocazie. Jenny la început a protestat, dar pe urmă începuse să-i placă de VW, ca și Norei. Petre Măinescu tocmai ieșise, și când Veronica a apărut la televizor și a recitat o poezie de Păunescu, ba nu, chiar de Goga, el a recunoscut-o după păr. Mircea Nedelciu râdea și zicea: «Fugi, bă, că nu e ea!» Pe urmă fiecare își găsise câte un loc de muncă și nu se mai întâlneau cu toții decât în concediu. A venit cineva și le-a scris povestea. Dar și cu scrierea poveștii a fost o întreagă poveste.

*

* *

Când scrie, își pune pe cap o pălărie veche a tatălui său, dar și pe aceasta o uită aproape imediat. În bucătăria uriașă și plină de lumină, vorbește celor două pisici siameze, adesea pe un ton de reproș, timp în care magnetofonul rămâne deschis și înregistrează. Modelul său, un modei în același timp stimulator și stresant, este ilustrul romancier GRAND, căruia i s-a publicat nu de mult în editura «Ciuma» romanul de dragoste *Iapa*

alezană. E o muncă, desigur, grea, dar el nu precupețește nici un efort. El vorbește despre uriașele transformări. Uriașele transformări, spune el, nu înseamnă că s-a mai construit un bloc sau o uzină, ci altceva. Ar fi de văzut ce. Așezat acolo în bucătărie, sprijinit cu cotul de masa nu tocmai curată și cu privirea pe bucata de cer ce se vede prin fereastra larg deschisă, își imaginează lectorul virtual al viitorului său text ca pe un bonom, gras, cu puțină chelie și cu o privire foarte blândă. Când «scrie», are totdeauna vie o imagine ciudată a «lecturii». Se imaginează pe el însuși îndopându-l pe simpaticul bonom cu niște pastile de culori și mărimi diferite, al căror conținut îl cunoaște vag doar el, și urmărindu-i acestuia pas cu pas reacțiile. I le administrează în cantități și concentrații diferite, uneori într-o ordine anume, alteori la întâmplare. Îi place să-l vadă transpirând, înjurând, îngălbenindu-se la față sau plângând sau râzând sau zâmbind satisfăcut. Alteori îi dă ceva care, crede el, ar putea să-l facă să și explodeze, dar lucrul acesta, spre regretul lui, nu se întâmplă. Dacă lectorul meu ar fi un robot, mai zice el, nu m-aș grăbi să-l lovesc cu pumnul în față, mi-aș sângera mâna, tot mai bine ar fi să-i caut butonul. De altfel, îmi imaginez scriptorul mileniului al treilea care pe un individ complet, capabil să utilizeze cu virtuozitate o mulțime de aparate de ascultare-redare a realului, camere de luat vederi, microfoane dirijabile de la distanță, ordinatoare, sateliți de comunicații, dar care continuă, ca totdeauna, să fie un preot-predicator și om politic, refuzând să manipuleze, dar și să se lase manipulat, desfundând canale de comunicație mai ales pentru a le face utilizabile din ambele sensuri, fondând mereu împreună cu lectorii și personajele noi instituții în același timp eficiente și exemplar democratice. În textul lui, orice surpriză va fi înglobată din mers și asta va fi și o pregătire pentru alte și alte surprize.

Se întoarce din când în când cu fața și spre cele două pisici. Le înjură. Ele tac și-și ling blana cu un calm strălucit.

PRIMA ZI

— Uite unul, zice G.V., hai să punem mâna pe el!

Cu câteva minute înainte încă ne mai aflam în troleibuz, încă ne mai delectam privirile cu acea înghesuială pestriță din ultimul vehicul, simțeam ciudate

mirosuri care nu aminteau nici săpunul, nici apa, vedeam în stânga doi muncitori dormind în picioare, agățați cu câte o mână de bară și cu capul plecat peste umăr ca peste vioară. (Nu pot să explic de ce sunt atât de îndrăgostit de salopete murdare, unsuroase, de unelte vechi, de fețe obosite.) În dreapta, un birocrat (față de papagal australian, nas de colecție) îi povestea unui chel: «La un control la poarta uzinei, am descoperit la muncitorii care intrau în schimb peste o sută de sticle de băutură pe care le-am și confiscat.» «De ce?» zice și chelul (eu neînțelegând de ce, adică ce i-a făcut pe cei peste o sută să aducă cu ei respectivele sticle sau de ce au fost ele confiscate), iar birocratul îi și răspunde (alegând a doua variantă): «Ca să fie salvați de la eventuale accidente de muncă!»

— Da, zic eu, e exact ce ne trebuie!

— Pare inteligent, zice și Nora-Ioana-Maria.

Să ne hotărâm mai repede, deci, dacă suntem cu toții de acord, să trecem la fapte, că altfel stricăm totul. Ogaru nu pare prea bine dispus. Pasiunea lui de a ne face morală s-a redeșteptat dintr-o dată. «Și cine face morală ești tu, zice el, cu mutra ta de pitic îngâmfat!» «Mulțumesc!»

Băiatul pare să aibă mult de mers până acasă. Face pași mari și repezi, iar acum s-a și îndepărtat la vreo cincisprezece metri de noi. Grăbim pasul. Pictoru zice:

— Deci ăsta e! și pleacă să aducă «Volkswagenul».

Nora-Ioana-Maria se grăbește și mai mult decât noi, trece înaintea Clientului și începe să-și legene șoldurile. El bănuiește probabil ceva auzindu-ne pașii în urmă sau e misogin, pentru că, altfel, la un trup ca al Norei-Ioana-Maria, puțin rămân indiferenți. Ori se crede prea urât, mic și neînsemnat pentru a se uita la o femeie așa de bine făcută, chiar dacă aceasta se fâțâie ostentativ în fața lui și-i aruncă priviri peste umăr, ori pur și simplu e prea obosit, îi e somn și doarme în picioare.

Ultima variantă se dovedește adevărată. După ce l-am oprit. Ogaru l-a pălmuit, să-l trezească. Eu și cu G.V. îl țineam să nu cadă din pat. Pictoru venea cu mașina duduind (Great Bibi îi scosese toba eșapamentului zicând că așa o să ne simțim mai liberi), iar Nora-Ioana-Maria îi ștergea nasul cu o bucată de ziar. În prima clipă Clientul a fost înclinat să creadă că iarăși s-a îmbătat, dar, după un moment de analiză, și-a dat seama că nu băuse nimic de o săptămână, îi lipseau banii și nici prieteni culanți nu avea,

tocmai plătisem ratele la frigider, tovarăşe maior, ultimele două într-una singură, aşa că nu aveam bani de dat pe băutură. Eram obosit şi mă gândeam la nevastă-mea că-i din ce în ce mai isterică, nu'ş ce-o apucă în ultima vreme. De dormit în nici un caz nu dormeam, aşa cum susţineau ei în zilele următoare, cât m-au ţinut acolo, şi nici beat nu eram. Lucru, de altfel, dovedit şi de testul la care aveam să-l supunem pe Client, douăzeci de minute mai târziu, în casa noastră mare, veche şi întunecată din strada Potecuţa dintre Vii, numărul 4 şi ultimul (adresă pe care – mică cochetărie a noastră cu cititoarele mai emotive – miliţia nu a descoperit-o). Şi celelalte teste au fost trecute cu bine de Client. În cele din urmă, după ce îi stabilisem şi profesia (fotograf) şi vârsta (mai bine de 26 de ani) şi numele soţiei (Profira – nume de vilă burgheză la Predeal) şi studiile (liceul şi o şcoală postliceală de doi ani) şi numărul de carii şi de dinţi lipsa şi numărul de la pantofi (40 fix) şi gravitatea preocupărilor lui extraprofesionale (poeticile de toate tipurile, probabil că el însuşi lucra la o poetică a imaginii fotografice), am conchis că nu e o captură tocmai rea, că ne vom distra binişor cu el zece zile sau mai mult, şi l-am lăsat să se culce. Adică l-am dus în mica odaie izolată fonic şi l-am încuiat pe dinafară. Patul avea să şi-l găsească singur (mai ales că era singurul lucru care încăpea acolo), iar în difuzorul montat sub saltea i s-a dat să asculte programul 4 b (format din Vivaldi, Bach, Ceaikovski şi Musorgski-Ravel, interpretaţi de grupul «Emerson. Lake & Palmer»). După aceasta, eu cu G.V., Pictoru şi Ogaru ne-am aşezat să jucăm pocher, iar Nora-Ioana-Maria şi Americanu discutau despre «artă».

M-au oprit în stilul tipic al celor de teapa lor, cu «n-aveţi un foc?», dar când i-am văzut câţi erau, mi-am dat seama despre ce era vorba. «Câţi?» «Cinci, adică şase, cu fata care a venit din direcţia opusă şi care s-a dovedit a fi tot cu ei, pentru că a rupt o bucată de ziar şi mi-a şters cu ea nasul.» «Vreau să ştiu exact: şase sau cinci?» «Şase.» «Inclusiv cel care ziceai că a venit cu maşina?» «Inclusiv!» «Bine. Continuă!»

ACUM VORBEŞTE NORA: «La început n-a spus nimic. Părea mai întâi că doarme, pe urmă că nu înţelege mare lucru (ceea ce putea să fie şi adevărat), iar la urcarea în maşină frica a pus o stăpânire definitivă pe mutra lui candidă. Abia acum, deci, îndrăzni, după un

mare efort (și spun asta pentru a se vedea clar în ce stare de lașitate se afla Clientul, eram deja foarte aproape de strada Potecuța dintre Vii»), să întrebe: «Dar ce aveți cu mine, mă băieți? Unde mă duceți?» «Sssst, tu să taci!» a strigat la el Pictoru, citând din schițele unui celebru dramaturg român. Și se văzu numaidecât efectul pe care-l avea o ridicare de ton asupra unui psihic ca al lui pus într-o situație premeditat neprevăzută. În orice caz, dacă cu puțin timp înainte îi trecuse prin cap să întrebe și de ce fusese puțin plesnit peste obraji (atunci cu trezitul din somn), acum această curiozitate nepermisă îi pierise total, atât de pe buze (dacă ea ajunsese vreodată atât de aproape de mediul exterior), cât și din gândul lui, din memoria speciei sale.

În ce ne privește, nu suntem decât o gașcă pestriță. Unii dintre noi au vrut, au sperat sau chiar au fost pe punctul de a se consacra ca artiști, ca sportivi sau și ca una și ca alta. Acum probabil că suntem iremediabil ratați și asta ne și unește într-un fel. Grație lucidității noastre ne-am găsit fiecare câte un loc de muncă onorabil, iar despre «avenir»-ul nostru artistic nimeni nu găsește necesar să discute. Ne mai ocupăm, totuși, cu înscenările în locuri publice sau la noi acasă, «Înscenările» sunt și ele, în cele din urmă, opere de artă sau spectacole semisportive. Numai că sunt totalmente ireproductibile, au ca autor și spectator mereu același grup de câteva persoane (grupul nostru), iar ceilalți participanți (fiind numai provocați la acțiune și neștiind de fapt ce se întâmplă) nu pot fi numiți nici autori, nici spectatori: ei sunt, mai degrabă, un fel de material al expresiei noastre. Unele dinte operele noastre (ai cărora, cum ziceam, unici spectatori suntem) se petrec în câte o tribună sau peluză de stadion, precum în unele romane ale lui D.R. Popescu. Altele au ca scenă de desfășurare un troleibuz, un tramvai sau locul în care mai mulți cetățeni așteaptă la coadă să cumpere carne sau zahăr sau ziare sau etc. «Înscenările» de la noi de acasă, în schimb, sunt un fel de imagine negativă a celor de mai sus. Reproduceri în pagini de proză realistă sau fotografii sau filme pe 8 mm sau înregistrări pe bandă de magnetofon realizate de noi cu ocazia «înscenărilor» din exterior, precum și opere de artă *originale* (ilustrând momente în care, din nostalgie, vreunul din noi revine la folosirea mijloacelor tradiționale de «exprimare» artistică) sunt prezentate pe rând și non-

stop în fața unui spectator unic și ocazional, care a fost răpit de pe stradă, adus în casa de pe Potecuța dintre Vii nr. 4, testat, imobilizat prin legare pe un scaun cu spătar înalt și împiedicat să verbalizeze printr-un căluș de cauciuc care nu-i este scos decât o dată pe zi în timpul prânzului. Ceea ce cunoaștem și verificăm noi de fiecare dată este gradul de lașitate al Clientului.

NORA TACE.

Acum G.V. se ridică de la masa verde. N-a pierdut, n-a câștigat, e-n banii lui, așa că n-o să ne supărăm dacă se retrage, având tocmai acum o treabă importantă, ce nu suportă amânare. Americanu nu vrea să-l înlocuiască, n-are chef, pe Nora-Ioana-Maria n-o primim noi pentru că are prea mult noroc și nu-i deloc plăcut să joci cu una care câștigă numai ea, așa că Ogaru zice: «*O.K.*, jucăm pe-o mână moartă!», și fâșâitul domestic al banilor și al cărților pe postav reîncepe. G.V. se duce în salon și pregătește scaunul cu spătar înalt. Clientul o fi și adormit, dar asta n-are nici un fel de importanță pentru noi.

ACUM VORBEȘTE G.V.: Un singur mijloc de semnalizare îi rămâne celui legat de scaun: cele zece degete de la mâini. Iar dintre acestea, unul singur poate fi folosit în mod semnificativ: degetul mic de la mâna stângă. Mișcarea acestuia înseamnă, prin convenția propusă de noi și în general acceptată de Client, că emițătorul semnului ar vrea să meargă la WC. În rest, mâinile și picioarele îi sunt imobilizate, capul de asemenea (el nu poate răspunde cu da sau nu la întrebările noastre nici măcar prin mișcările capului), iar gura, cum mi se pare că s-a mai spus, îi este astupată cu un căluș de cauciuc verde.

Trezit din somn, dacă somn va fi fiind starea în care te afli la ora 2 din noapte, când, în loc să dormi acasă, alături de soția ta, te afli întins într-un pat străin, într-o cameră mică, izolată fonic, și asculți, fără voia ta, *Anotimpurile* lui Vivaldi, trezit deci dintr-un asemenea somn și plasat într-un astfel de scaun (care seamănă totuși și cu un instrument de tortură). Clientul trebuie să fie destul de buimac. G.V. TACE.

Că m-au torturat, nu e deloc bine spus, pentru că, la urma urmelor, în acel scaun se stătea destul de comod, iar faptul că n-ai voie să vorbești, ci numai să auzi și să vezi, mi se pare un lucru bun, indiferent de ce auzi și ce vezi cu atât mai mult cu cât de-a lungul

celor douăsprezece zile n-am văzut și n-am auzit decât frumuseți stranii, uneori înfricoșătoare. Sunt un îndrăgostit de realitate, tovarășe maior, și-mi permit să cred că înțelegeți în ce constă această plăcere. Problema mea, însă, ar fi cu totul alta, mi-am pus-o tot timpul acolo fiind și mai ales după aceea: de ce nu-și publicau ei «operele», tovarășe maior? Ar trebui identificați pentru asta. Sunt multe lucruri de valoare care se pierd acolo, care rămân necunoscute, și asta mă înfurie! «Vă amintiți pe ce stradă se află casa?» «Nu!» «Ați putea, totuși, să ne conduceți până acolo?» «Nu!» «Agresorii dumneavoastră păreau țărani sau orășeni?» «Nici una, nici alta!»

Fusese crescut în mizerie și teroare. Tatăl său se afla în pușcărie pentru omor. Mama sa, Antoaneta (nume de regină), se sinucisese imediat după pronunțarea sentinței în procesul soțului ei, urcându-se pe un stâlp al unei linii de înaltă tensiune și punând mâna pe fire. I se păruse, probabil, o moarte ușoară, fulgerătoare. Câțiva țărani care prășeau porumbul o văzuseră zburând prin aer, se închinaseră vârtos și o găsiseră apoi carbonizată. Ar fi trebuit, deci, să aștepte până la 20 de ani ca să-și cunoască tatăl. Bunica sa, Vasilica lu Șterpelescu, era o femeie ursuză și fără tragere de inimă la crescutul copiilor. Crescuse doisprezece, iar acest nepot rămas pe drumuri n-o interesa. Îi dădea să mănânce și atât. Copiii îi spuneau Șișu, după numele tatălui său, și simțeau un fel de plăcere perversă să se prefacă din când în când că vor să-l bată. Șișu (junior deci) reacționa foarte hazliu la o asemenea amenințare, pe care, de altfel, nici un copil nu o pusese vreodată în practică. Avea o fugă foarte caraghioasă și un plâns așijderea, așa că băieții se tăvăleau de râs când îl vedeau alergând cei două sute și ceva de metri, câți erau de la șoseaua națională până la casa bunicii lui, plângând și strigând: «Mamaieee!» Chiar dacă amenințarea nu era decât formală și ea înceta oricum imediat ce el se punea pe fugă. Șișu, copilul terorizat, nu se oprea niciodată înainte de a ajunge în curtea bunicii, deși uitându-se înapoi, vedea clar că nimeni nu-l mai urmărește. Unchii lui, în schimb, își făceau din când în când datoria lor de educatori administrându-i, mai ales fără motiv, câte o bătaie zdravănă. Șterpeleasca nu reacționa în nici un fel, adică nu se oprea din ocările și drăcuielile pe care le rostea tot timpul și nici nu le adăuga vreun plus de causticitate, acesta nefiind posibil.

De unde poate un om să cunoască aşa de bine şi de în amănunt trecutul îndepărtat al altui om? Mai ales când aspectul şi comportarea lui de acum nu lasă în nici un fel să se bănuie o asemenea copilărie agitată?

În prima zi, mai bine zis în primele ore ale şederii sale în casa din strada Potecuţa dintre Vii, Clientul era decis să-şi explice foarte multe lucruri prin coincidenţă. Răpirea însăşi şi-o reprezenta ca pe o regretabilă confuzie, mai devreme sau mai târziu elucidabilă. În zilele următoare însă...

Tovarăşe maior, am zis, dacă aş încerca să vă povestesc viaţa mea cel puţin la fel de frumos şi de exact cum au făcut-o băieţii aceia, n-aş reuşi niciodată. De fapt, până să-i cunosc, şi eu credeam, ca atâţia alţii, că viaţa mea e un roman. «Nu e nevoie să vă povestiţi viaţa, continuaţi-vă declaraţia», a spus el, şi în momentul acela am ştiut sigur că nici cu ajutorul miliţiei nu-i voi mai regăsi vreodată.

DIMINEAŢA ZILEI A DOUA

sosi pe nesimţite şi ne surprinse pe toţi dormind. În cea de a douăsprezecea zi, puţin înaintea eliberării. Clientul avea să-şi amintească visul groaznic pe care-l avusese în acea dimineaţă, cu câteva clipe înainte de a fi trezit de loviturile unor picioare într-o uşă. Noi nu cunoaştem acel vis şi deci vom evita să povestim aici un vis de-al nostru dându-l drept acela. Către orele 11, însă, ne trezirăm cu toţii şi *reluarăm naraţiunea.*[4]

Ogaru se duse să-l trezească pe client cu lovituri de picioare în uşă.

Nora-Jenny-Mariana împreună cu Cornelia plecară la bucătărie să pună de cafele.

Eu şi Great Bibi am coborât mai întâi în garaj şi am pregătit maşina de drum. După asta urcarăm din nou, să ne luăm «*micul breakfast*» şi cafeaua.

Pictoru încă mai dormea. El se trezeşte şi se scoală totdeauna cel din urmă.

G.V., ca şi când noi nici n-am fi fost pe acolo, stătea în dreptul ferestrei şi fuma.

Această dimineaţă, de altfel, va semăna teribil cu cele zece care vor urma. Asemănarea dimineţilor este cu adevărat înşelătoare. O jumătate de oră mai târziu, ne terminaserăm micul dejun şi eram gata de plecare. Trebuia să controlăm dacă mica noastră răpire fusese

observată de cineva. Clientul fusese deja bine încătărămat în scaun și scos la fereastră, să ne vadă plecând.

> Era o curte interioară.[5] Un zid masiv (probabil spatele unei clădiri foarte înalte), neprevăzut cu nici o fereastră, și «VW»-ul de lângă care cei doi mi-au făcut cu mâna înainte de plecare a fost tot ce am putut vedea. Îmi este absolut imposibilă o identificare a locului, neavând nici un fel de reper în afara acestei imagini. «Dar n-ați reținut măcar numărul mașinii sau culoarea?» «Din locul în care mă aflam numărul nu putea fi văzut. De altfel, la foarte puține tipuri de mașini poți vedea placa privind de sus. Iar culoarea era verde.» «Sunteți cumva daltonist?» «Nu. De ce?» «Așa, întrebam... Ce culoare are acest stilou?» «Verde!» am răspuns, văzând bine că-i violet și dorind de data aceasta să-l înfurii sau să-l descurajez. «Dar fața de masă?» «Tot verde», spusei, examinându-i cu atenție cutele și roșul-aprins, revoluționar. «Deci stiloul și fața de masă au aceeași culoare?» mai întrebă el, notându-și ceva în carnet. «Aproximativ» «Bine. Continuați!»

Am continuat să-l ținem legat de scaun, în timp ce Pictoru instala aparatul de proiecție. În orificiul călușului de cauciuc, prevăzut special pentru a se putea fuma prin el, i-am introdus o țigară, pe care a acceptat-o.

ACUM CINE VORBEȘTE?

După care începu să bâzâie ușor. Pe peretele din față izbucniră imagini. Era aproape nou aparatul de proiecție, de aceea bâzâitul lui părea plăcut, nu deranja în nici un fel, nu deteriora adică atmosfera, dar nici nu aveam voie să-l neglijez; fusese învestit, poate pentru prima oară în istoria cinematografiei, cu o semnificație precisă și necesară economiei filmului. Câteva secunde mai târziu, Edith se așeză în fața sa, puțin lateral, cu pulpele voit dezgolite și privindu-l cu obrăznicie. Din cealaltă parte, dar foarte aproape de ureche, am început să-i citesc un text pe care-l scrisesem ad-hoc în seara precedentă, imediat după partida de pocher. Se referea, de altfel, strict la joc (textul). Ogaru lipsea din cameră, dar noi știam că ne privește de undeva dinafară. El însă nu știa. El se străduia, probabil, să aleagă unul din cele patru texte înconjurătoare sau să le refuze pe toate retrăgându-se voit într-un al cincilea.

ACUM CINE TACE?

Se vede mai întâi o mare de mâini care sunt fluturate deasupra unor capete, fără a se putea distinge dacă sunt semne de adio sau de aclamare. Teleobiectivul utilizat lipește chipurile unele de altele, mâinile par foarte turtite și, adesea, trec unele pe lângă celelalte atât de aproape, încât poți crede că sunt foi de hârtie. Printr-o mișcare abia ghicită de retragere a aparatului ți se dă impresia că se filmează dintr-un tren care începe să părăsească peronul (invers decât în celebra peliculă a fraților Lumière), însă teleobiectivul își mărește și mai mult distanța focală (asta mi se pare că se numește transtaav), astfel că mâinile și chipurile, care se îndepărtează și se apropie prin aceeași mișcare, îți dau o senzație ciudată. Plăcută și înfricoșătoare. Treptat se neglijează corecta reglare a distanței, astfel că din dispersarea contururilor și din mișcarea mâinilor explodează un chip de femeie în gros-plan. O recunosc, de altfel, pe cea care se află mai jos, sub ecran, și mă privește. Acum se aude *Lovely looking sky* cu o voce ca a lui Neil Diamond, însă nu reușesc să localizez difuzorul instalat undeva în încăpere, probabil la fel de ingenios ca și cel la care seara trecută am ascultat Vivaldi. Apoi, un chip de copil și un chip de bărbat pe care Clientul, deși nu-l cunoaște, îl presupune a fi tatăl. Deci copilul *are* un tată. Ca la orice joc: *Ai sau nu ai.* De asta depinde dacă EȘTI SAU NU EȘTI ÎN JOC. Relația este foarte complicată. Clientul cunoaște asta după chipul crispat al femeii de sub ecran. Aceasta privește chipul crispat al Clientului și crede că el se gândește la cuvintele lui G.V. despre jocul de pocher. Ea în schimb își rememorează acum un text al nostru (colectiv) care îi va fi «citit» celui din scaun abia în CEA DE A CINCEA ZI.

În spatele nostru nimeni nu se plimbă pe iarbă în aceste momente. Deci iarba acum se bucură de libertate, ea triumfă, ea NU MAI APARȚINE NIMĂNUI. Este o după-amiază și nu e nimeni acasă. Când vii de la 700 de kilometri și nu e nimeni acasă, ți se năzare că te urmărește cineva. De asta, deci, auzeai pași pe iarba udă în spatele tău. Dar nu erau decât pașii tăi refuzați de iarbă, respinși. În momentul în care ai călcat-o, era asupritorul ei, stăpânul, cel care posedă, cel care prin simplul fapt că pășește spune oribila sintagmă:

al meu   al meu   al meu

al meu   al meu   al meu

în chiar ritmul pașilor pe care i-ai auzit o vreme în spatele tău răsunând ca tuburile unei orgi verzi.[6]

Așa că așază-te pe prag și aprinde-ți o țigară. Dar înainte de asta repetă-ți în gând de 38 de ori: «Pragul acesta nu-mi aparține și nici țigara!» EXISTĂ numai un fum ce se plimbă prin mine așezat (poziția «Gânditorului», de la muzeu). Pe urmă m-am întors acasă pilit și l-am găsit dormind. S-a trezit de cum mi-a auzit pașii și s-a ridicat pe cele două picioare care-i aparțineau. Imediat după s-a auzit oftatul de ușurare al pragului pe care stătusem și răbufnirea revoltată a unei țigări care până atunci plânsese în iarbă ridicând spre cer un noruleț, ce spun? o dâră imperceptibilă de fum. După asta s-a stins. Fumul persista. El nu aparținuse nimănui, el numai ce se desfășura liber ridicându-se spre cer. S-a întrebat, deci, unde era nevastă-mea și cine o să mă ajute să mă dezbrac. El se pilea din ce în ce mai des când și-a dat seama că-l voi părăsi pentru V. un bărbat de care acum nu-mi mai amintesc cum arăta. Însă niciodată n-am înțeles ce voia să spună prin «nu pot să-ți explic, poate, când va veni, J. mă va ajuta să-ți explic de ce nu-mi aparții și de ce nu vreau, totuși, să pleci!» Venise, deci, și se aflase o după-amiază întreagă pe un prag. Dar își dăduse seama de la început, de la ușa pe care a găsit-o închisă, că nu va putea să-l ajute să explice nimic nimănui. Nu mai avea cui. Acel prieten nu avea cui să explice. Asta spunea mult despre libertatea lui. Se eliberase de a avea, dar, asta nu reușea el să înțeleagă, cum se eliberase dacă nu avusese niciodată? Atunci m-am dezbrăcat singur și am constatat că plecase deja. Erau câteva zile de când plecase(m), iar în drumul spre gară a(m) chiar întâlnit-o. Bineînțeles că nu era singură, nu putea fi atât de liberă, atât de puternică, așa că am dat din cap politicos, ridicând pălăria ce se afla atunci pe capul meu și chiar am rostit o formulă de salut în limba română. E ceva uimitor în asta? Venise probabil să-l consoleze sau să mă vorbească pe mine de rău, să-i spună: «Nu trebuia să faci copii cu asta, eu am bănuit de la început că așa va fi, dar n-am avut curajul să-ți spun.» Sau poate că-i spusese. Mutul ăla e în stare să suspecteze pe toată lumea, așa că V. se întinde acum pe pat și spune: «Mai bine că a plecat. N-aveam chef să mă gândesc la

nimic acum, prea gândesc tot timpul, și asta poate să-mi facă și rău. Ea se plimbă acum cu O., probabil că G., în drumul lui spre gară, dacă la gară s-a dus și nu la crâșmă, îi va întâlni și le va spune politicos bună seara, iar ei calcă pe asfalt cu conștiința de stăpâni împăcată.» Și iată-l pe V. acum intrând în gară și din nou lăsând spre trupul său să se scurgă o țigară.

Mult mai târziu am reușit să-mi dau seama că, deși priveam cu atenție ecranul, mai multe grupe de imagini mi-au scăpat, ceea ce e foarte normal, mi se întâmplă și la alte filme în condiții normale de vizionare, «În imaginile pe care le vedeați, recunoașteți locuri și figuri umane pe care le-ați mai întâlnit și în altă parte?» «Nu!» «Absolut nici una?» «Nici una. Pot să continui?» «Poftiți!»

ZIUA A TREIA

Se vede acum o sală de ședințe în care este primit cu aplauze un personaj important. Aparatul se oprește îndelung, cu răbdare, asupra unora dintre chipurile celor care aplaudă, în special ale acelora situați mai departe de tribună și de personajul important care chiar strânge mâinile câtorva din cei prezenți. S-ar părea că obiectivul încearcă să distingă pe aceste chipuri sinceritatea sau nesinceritatea aplauzelor lor. Cel care filmează pare fericit să surprindă pe cineva scobindu-se în nas sau pe altcineva (un bărbat de vreo 28 de ani) spunând ceva la urechea unei femei și uitând în acest timp să-și mai lovească palmele una de alta. Femeia pufnește într-un râs care nu lasă nici un dubiu că în ce i s-a spus se amintea și o anume parte a trupului bărbătesc. Imediat, însă, devine serioasă și aplaudă cu putere. Filmul nefiind sonor, intensitatea aplauzelor trebuie să ți-o imaginezi. E totuși straniu să vezi o sală întreagă aplaudând și să n-auzi nici un zgomot.

După asta o scurtă amețeală care venea de jos, din stomac, mi-era trimisă de acolo ca un semnal de foame și nu eram capabil să o iau în seamă fiind sătul de toate acestea și dornic să fiu lăsat în pace. Să nu mai fiu adică posedat prin nici un semn. Am coborât, am strâns mai multe mâini și chiar am surâs, dar din nou mă simțeam urmărit. Stăpânit adică prin urmărirea cu privirea. S-a auzit un gong și am urmărit atent vibrația cuprului până la trecerea în altă lume. Trecând împreună cu acea vibrație, am dedus că îmi revenisem pe deplin și am decis să ies (tocmai pentru a sărbători evenimentul), stârnind

uimiri și proteste. (Una dintre priviri atât de nedumerită și rugătoare încât naivitatea de dincolo de ea îmi provoacă milă!). De altfel, intratul și ieșitul este ceva care divizează continuu existența mea. După ce-l așteptasem aproape două ore, apare cu aceeași figură zburdalnică și misterioasă care-mi interzice să-i pun întrebări. Știu că vrea să știe mai întâi unde am fost, dar, dintr-un fel de sadism, nu scot o vorbă despre asta. Se zbate câteva clipe, apoi cedează. Asta face parte din prologul oricărei plăceri. Opoziția. Astfel că doi ochi mari de cearșaf mă privesc de aproape în timp ce eu tac înverșunat, nici măcar nu gem, repetându-mi în gând: «Aceasta nu-i o posedare, eu nu vreau asta, eu sunt!» Dar atunci de ce acea împotrivire inițială augmentează plăcerea? Nu-i oare un semn? Un semn bun? (Semnele sunt bune și rele?) Și anume semnul că nici ea nu vrea să fie posedată sau să posede? Acum el nici nu există, pentru că dacă ar exista, ar însemna că acum sunt a lui, ceea ce nu-i adevărat. Fața lui mereu zâmbitoare, care acum tace misterios, lăsându-mă să văd că ascunde o suferință, mă îndreptățește să cred că avem dreptate. Timpul, de fapt, nici nu se scurge. Ceea ce se scurge acum nu e timpul. E o curgere materială, caldă și care are puterea să ne amplifice: AVEM DREPTATE. Urmează o pauză foarte lungă.

(Tovarășe tipograf, introduceți, vă rog, 12 rânduri de albitură!)

Una dintre caracteristicile acelor texte, tovarășe maior, era aceea că ele păreau scrise de mai multe persoane. Persoane care acționau toate în același timp și descriau acțiunea în același text. De aici provenea uneori un fel de neconcordanță gramaticală (de timp și persoană), care însă nu îngreuna acțiunea, ci, dimpotrivă, făcea mai pregnantă relația dintre vorbitor și acțiune. Povestirile lor nu aveau personaje, ci un fel de subiectivitate colectivă, care era în același timp și povestitorul și agentul și chiar puteai recunoaște uneori în ea opiniile «masei de

cititori». «Nu înțeleg ce veți să spuneți, mi-a replicat el, și, mai ales, nu văd cum m-ar ajuta acest lucru la identificarea lor.»

DIN A ȘASEA ZI

Clientul a reținut următoarele:

Te afli în spatele unei uși care nu e încuiată, deși ar fi foarte în interesul tău să fie. Și nici nu există posibilitatea s-o încui sau s-o blochezi în vreun fel. De partea cealaltă, dușmanul tău de moarte, mai puternic decât tine și mai decis, împinge în ușă. Tu, de partea asta, încerci să-i opui rezistență. Nimic nu te îndreptățește să crezi că nu va intra până la urmă și totuși speri. Așa cum o femeie își privește foarte atent chipul în oglindă pentru a descoperi noi riduri.//

DAR IATĂ POVESTIREA DOAMNEI X. MĂTUȘĂ PRIN ALIANȚĂ A LUI ION AL LUI TICĂ GEAMBAȘU DIN F (spusă în 3 aprilie '78, seara, la Bușteni):

Ea avea vreo 16–17 ani și avea un frate care rămăsese corigent la matematică. Fratele ei, cât p-aci să se sinucidă (gest). L-au găsit colegii în poza de a se juca cu un revolver sau pistol (pe atunci cică în fiecare familie mai înstărită din Turnu Severin exista câte un pistol în casă). Și i-au găsit un meditator. Student în medicină, preocupat de teozofie și postind miercurea și vinerea. Asta era chiar un motiv de supremă admirație din partea bigotei mame a doamnei X. Preceptorul câștigă rapid, prin verva sa, prin ochii săi albaștri și prin comportamentul său, inimile familiei X. Doamna X (pe atunci domnișoara X de la pensionul din Turnu Severin) este chemată și ea pentru a-i fi prezentată tânărului. Complexată însă de pieptănătură și intrigată (furie adolescentină, adaugă ea) de rapida cucerire reușită de Tânăr asupra mamei, ea refuză să-l vadă. Se ascunde prin grădină, se zgârie la genunchi, se ascunde în pod, se împiedică de ceva, face zgomot și este, în sfârșit, găsită și adusă la întrevedere.

Tânărul, abject: «Pe mine *toți* copiii mă iubesc!»

Domnișoarei X tânărul nu-i place.

Câțiva ani mai târziu (tânărul plecat undeva în alt oraș la studii), nu se știe cum (doamna X nu precizează), se naște în sfârșit între ei «marea iubire»... epistolară. (Aha, mi-am amintit, pe doamna X o chema, și încă o mai cheamă, Liana!) Scrisori pline de amor curat din

partea ei, scrisori cu tandre sfaturi pedagogice din partea lui. «Dar el era verde, eu nu știam!», spune, cu o voce ceva mai scăzută, madam Liana X. Ce furie pe fratele ei (fost îndrăgostit el însuși de profesor)! Toți sunt împotriva dragostei dintre Liana și Tânăr. Familia întreagă (cum se întâmplă) împotriva unei singure iubiri. Familia, adică aceiași indivizi care atunci seara o căutaseră prin tufele din grădină și prin pod pentru a o prezenta Tânărului.

Dar, cum ziceam, el era verde și iată că Armand Călinescu este ucis (a se verifica în ce an pentru a ghici vârsta doamnei X) și că toți verzii sunt arestați. Din fiecare oraș trebuiau uciși trei. (Chiar așa? În fine, dacă spune ma'am X, o fi știind ea ce spune!) Mare durere în sufletul domnișoarei X. *Pressing* asupra celei mai bune prietene a ei, fiica primarului, să-l scape adică pe Tânăr de la moarte. Ea trece într-o după-amiază printr-un loc (n-am înțeles prea bine dacă era pușcăria sau altceva) și-l vede la o fereastră. El, cinic, îi face un semn cu arătătorul îndoit proptit în tâmplă, adică: «Voi fi împușcat!» (Gest.) Doamna X spune că el, totuși, avea o figură tristă, disperată. Eu am găsit gestul mai degrabă cinic. Închipuie-ți disperarea domnișoarei X. O disperare care poate înduioșa orice inimă, d-apăi inima unui primar mehedințean, tată al unei fete de aceeași vârstă cu *miss X*. Așa că Tânărul (madam X nu vrea să spună dacă din cauza intervenției ei pe lângă primar sau din alte motive) este eliberat. ȘI NU RĂMÂNE ÎNSCRIS ÎN NICI O EVIDENȚĂ! Ca și când nici n-ar fi fost vreodată verde. Să fie posibil așa ceva? Mi-am pus de mai multe ori această întrebare. Greu, foarte greu de crezut, mai ales că doamna X spune chiar: «Pe urmă roșia s-a copt și el a devenit mare șef cardiolog pe undeva pe la Craiova». Foarte greu de crezut! «A făcut apoi o căsătorie care n-a durat prea mult», spune cu încă un pic de ranchiună *mistress X*. A avut o fetiță, pe care a crescut-o el.

Madam X se grăbește să termine totuși această poveste. Sufletul ei încercat nu mai are nevoie acum de descărcare. Asta se vede pe față, pe ochi. Intensa retrăire a evenimentelor a dispărut deodată de pe figură. Trebuie să urmeze ceva ca o concluzie, ca o morală, altfel de ce mi-ar fi povestit ea toate astea tocmai mie, aici, pe stradă? «Și, auzi, dragă, ca să vezi că nimeni nu e numai cinic, când fie-sa a făcut cinșpe ani, i-a dat să citească

scrisorile Lianei, adică ale mele. Și chiar i-a spus că aia a fost într-adevăr o dragoste curată!»

TACE

«Cei care din lichelism împrumută și simulează opinii se bat pentru ele cu patimă și devotament până își ating țelul și încremenesc apoi în poziția dobândită (își pot face jocul mai ales în prima etapă după revoluție), sunt zonele șubrede în dispozitivul socialismului.» (Dumitru Popescu) // Am auzit undeva, departe, în spatele nostru, sunete înfricoșătoare și urlete umane care străbăteau întunericul, dar n-am putut să fugim, picioarele fiindu-ne adânc înglodate în clisa de la sol, clisă a cărei natură n-o bănuiam, deși-i simțeam din plin duhoarea. // Să mă întreb acum dacă, după cele spuse, mă simt mai bine? A te simți bine este oare un scop? Dar suferința este un scop? Totuși, nu există un nume pentru starea în care te afli când, spunând cu sinceritate tot ce crezi, vezi pe chipurile lor o mare surpriză; ei se așteptau la orice, dar la sinceritate cel mai puțin. // Într-un roman nu prea comentat, apărut acum câțiva ani, un personaj câștigă într-un bâlci o tricicletă și refuză s-o ia. «La ce-mi folosește?» întreabă învingătorul la popice. Tatăl său (adoptator se pare) îl obligă însă s-o ia, lămurindu-l pe scurt: «Într-o zi te vel putea gândi c-ai reușit, vei avea dovada materială a victoriei tale...» (R.G., scriitor român, 1934-2022) // «bufetul „Apolodor", dimineața când e gol...» // Diminețile erau groaznice: aveam de scuipat în chiuvetă urmele a douăzeci de kilograme de tutun macerat, dar surpriza plăcută era că amestecul de tutun dădea macerării de fiecare dată un gust nou și nebănuit! // Iar de dormit voi dormi pe peluza de lângă Palat, unde până nu de mult își aduceau seara cucoanele câinii să se joace. // A NU SE CITI ACEST TEXT ÎN PAT ȘI NICI CU BUIOTA PE PICIOARE! // *I love you because cette fois j'ai envie d'autre chose.* // Orice intrigă captivantă se bazează pe un mobil «economic» al comportamentelor personajelor. // În 1973 a fost dat afară de la fabrica de macaroane pentru că scria pe cutii, în loc de ÎMPACHETAT la 31.08, cum era treaba lui. «La mulți ani!» «Sărbători fericite!» «*Happy new year*!» «*Bonne anniversaire*!» «Trăiască nașu!» «Să trăiască toată lumea!» //

VORBEȘTE RADU LUI GRIGORE DIN F. ZIS ION SAU CONSTANTIN

Dar dacă e s-o luăm de la început, trebuie să ne întoarcem la chiar ziua de 02 aprilie 1909, când V., viitorul bunic al lui R. și tată al lul G., nu era decât un puștan de 19 ani, ședea pe prispa casei (o casă de țară, undeva în câmpie, nu departe de Dunăre), și fiind seara, nu mai pridideа să se tot apere de țânțari. Se vor găsi desigur persoane care să spună că în acea zi (2.04.'909) a fost frig pe aici pe la noi și că, deci, ori nu prea erau țânțari, ori V. nu putea sta pe prispă, ori că a.m.d. Să fim serioși! V. chiar stătea pe prispă (se-nsera), și cum stătea el așa pe prispă și se apăra de țânțari, îi veni deodată prin gând să se însoare. Gândul ăsta e de presupus că-i mai venise și altă dată, dar acum se apucă să-l ia în serios. În primul rând, pentru așa ceva îți trebuie o fată despre care cel puțin tu trebuie să știi că e frumoasă. Dacă și alții cred asta, cu atât mai bine pentru mândria ta! Apoi, ea trebuie să fie dup-aici, de pe aproape, nu chiar din satul tău, pentru că atunci ai cunoaște-o de când era mică și se juca în țărână și n-ai mai avea nici o curiozitate, dar nici de peste șapte sate, ca să nu știi chiar nimic despre ea și familia ei (dacă, Doamne ferește, a avut vreun copil din flori sau alte d-astea?). Cel mai bine ar fi să fie din satul vecin. Pe urmă, să aibă și ea de la ta-su vreo patru sau cinci pogoane de zestre. În felul ăsta, cu cele cinci-șase pe care V. le-ar primi și el de la ta-su, ar face cam zece și s-ar descurca binișor: l-ar mai munci el, l-ar mai da în parte, că așa-i țăranu, când n-are pământ și muncește la boier, nu-i convine, zice că-i asuprit și se răscoală, da' când are, încearcă și el să-i facă pe alții să muncească pentru el. Abia când vede că nu-i ține, se înfurie de-a binelea. Dar până atunci mai e, și nici de țânțari n-am scăpat încă. De aia poate n-ar fi bine ca locul de casă să fie tot aici, dar în altă parte unde? Să te duci în satul muierii, nu e bine. Zice lumea că te-ai măritat, nu te-ai însurat. Să strici din ogor ca să faci casă, iar nu-i bine, zice lumea că te-ai certat cu ai tăi și mai și pierzi o bucată bună de pământ. «Așa că pân’ la urmă tot aici o să-mi fac o casă, da' o s-o pun mai așa înspre deal, să nu prea mai vie țînțarii ăștia.» «Fir-ați ai dracu!» zice V. și dă furios din mâini, ca să-i alunge. Și dacă ar fi numai țânțarii, dar mai e și orăcăitu ăsta dă broaște care-ți toacă-n cap zi și noapte. Dar bunicu V. era un om lucid și rezonabil. Nu se

lăsa el impresionat de cinșpe broaște și optzeci de țânțari. Doar nu stai toată ziua acasă pe prispă să asculți broaștele și să te bați cu țânțarii. Te duci la muncă, și când vii, dacă nu vii drept acasă, te duci la cârciumă, și după cârciumă puțin îți mai pasă că te orăcăie țânțarii și că te pișcă broaștele. «Acuma, nu c-o să stau seară de seară în crâșmă de frica lor, da' zic.» Ei, și dac-ar fi și femeie gospodină, să știe munci și câmpu, da' să și țeasă, să coasă, să facă mâncare, n-ar fi chiar așa de rău. Terminând el de gândit toate astea, și continuând să se apere vârtos de micile zburătoare-țiuitoare, nu trecu mult și-l auzi pe unu fluierând de mama focului pe uliță. Îl lăsă să se mai apropie și strigă din întuneric:

— Bă, care ești acolo?

— Hai, vere, nu mergi? răspunse ăla.

Și bunicu V. (care pe atunci, cum ziceam, nu avea calitatea de bunic) se ridică de pe prispă, sări întâi peste parmalâcul de lemn al prispei, apoi peste gardul de coceni de floarea-soarelui și plecă cu văr-su Dode la deal către Poeni, sat vecin cu F-ul, unde, nu-i nici un secret, se ducea s-o vadă pe Irina lu Petcu. Irina asta era frumoasă dă pica, avea fața albă și părul negru, lung și era înaltă și subțirică și sfioasă ca o fată mare (dacă nu cumva ne exprimăm tautologic). Și, pă urmă, bunicu V. socotise el, tatăl fetei putea să-i dea ușor cel puțin cinci pogoane de zestre, iar prin Poeni toate femeile o vorbeau că-i vrednică și că știe să facă de toate și că ea ține casa. Nu-i vorbă că nici V. nu era un fitecine. Înalt, frumos, c-o mustăcioară neagră corb, cu cai vânjoși pe care-i ridica în două picioare și-i juca-n buestru ori de câte ori o vedea pe Irina, cu pas iute la horă și la brâu, dar și cu vorbă așezată și la locul ei când era cazul. Ce mai, ceva ca-n Sandu Aldea și alți autori! E clar că nu se putea altfel, așa că în chiar noaptea de 2 spre 3 aprilie 1909, V. o fură pe Irina. Sau ea fugi cu el, nu se știe. Oricum, V. nu mai cunoscuse înainte altă fată și nici Irina alt băiat. De cu ziuă zvonul travsersă cele două sate, neocolind, desigur, pe nimeni. E cert că frații mai mari ai lui V. (se presupune că avea așa ceva), rudele lui, părinții, unchii, mătușile, alte persoane despre care istoria n-a reținut nici un fel de amănunte, trebuiră să se strângă, să aleagă câțiva, cei mai serioși dintre ei, și să-i trimită la Poeni. Să traverseze adică și cele două sate (ca și matinalul zvon), să răspundă în cor «bună dimineața!» celor întâlniți în cale, să asculte

glumele respectivilor și să le răspundă cu alte glume. Așa era pe atunci, se glumea pe tema asta, nu ca acum, că nu te ia nimeni în seamă, sau, dacă te ia, e pentru a te acuza de corupere de minore, viol sau kidnapaj. (Se va fi gândit oare Radu vreodată, în nopțile calde de august, când ieșea cu nemțoaica Hertha, în vârstă de numai 16 ani, din discoteca «99» și o plimba pe plaja Mangaliei, că la vârsta Herthei bunica lui, Irina, era deja căsătorită? Presupunem că nu: altfel comportamentul lui ar fi fost altul în atare situații.)

Petcu îi aștepta, așadar, cu masa întinsă. C-o jumătate de față era serios, căci cele patru-cinci pogoane mai trebuiau încă negociate, dar cu cealaltă jumătate râdea de-a binelea, ca omu care-și mărită fata și se vedea scăpat de griji. Musafirii, invers, c-o jumătate de gură râdeau, ca să-l încânte, vezi Doamne, pe socrul cel mic, iar pe cealaltă o lăsaseră în jos de tot, că poate totuși nu trebuia nici ei să promită chiar cinci pogoane așa dintr-o dată, poate ajungeau și patru și dădea Petcu mai mult. Astfel fu gustată de către meseni țuica lui Petcu cea trasă de două ori prin cazan. Astfel fură înfulecați puii de curcă de un an, tăiați în grabă, dimineața, și mai mult perpeliți pe jar decât fripți, astfel fu gustat vinul de buturugă și astfel fură toate lăudate. (Trebuie amintit că în acel an Paștele picase mai devreme și deja nu mai erau în post.) Pe urmă, când toate fețele redeveniseră simetrice, când bărbații se pupau și cântau frumos din gură, că instrumente n-aveau, nevasta lui Petcu și mama bunicului V. (cine-și mai aducea aminte numele lor?) luară hotărârea finală. Ea semăna leit cu ce gândise V. pe prispă cu nu multe ore mai devreme.

Când se făcuse de amiază, încă mai erau acolo, dar discutau de cu totul altele, rar își mai amintea câte cineva de V. sau de Irina. Când soarele aproape scăpătase, femeile se mai răspândiseră pe la treburile lor, cu bucurie că făcuseră o înțelegere bună și poate deja o povesteau pe ici, pe colo. Povestirea avea desigur numeroase variante, se puneau întrebări naive sau insinuante, se mai verificau, în focul discuțiilor, informații despre cei doi tineri. Era normal: nu tot ce știau cele dintr-unul din sate știau și cele din celălalt și invers. Bărbații ieșiseră și ei în uliță și se îndreptau (formaseră chiar un fel de alai) spre un loc des frecventat de bărbați și unde, cu coatele pe masă, mai târziu, după nuntă, deseori putea fi văzut și V., bunicul lui

Radu. Aici ei aveau să dea din nou socoteală, prin schimburi de glume și de înțepături, de ce se întâmplase, de ce urma să se întâmple, de tot și de multe altele. Radu însuși încă se mai gândește uneori la căldura plăcută a acelui loc, unde toată lumea te cunoaște, te întreabă câte ceva, te ajută, uneori fără voia ei, să vezi lucrurile mai clar, să iei hotărâri în funcție de ce se face și ce nu se face, să-ți vină idei constructive, să alegi între soluții. Era un fel de brainstorming de care noi nu mai avem parte. Radu are chiar o nostalgie pentru asta. În unele momente ale vieții lui ar fi vrut să decidă influențat în felul acesta. Dar el nu e sigur nici măcar că lucrurile se întâmplau chiar așa.

În orice caz, la numai câteva săptămâni după toate acestea, urmă nunta, pe care însă tu, R. al lui Grigore, fiul lui V., nu vei reuși niciodată să ți-o imaginezi în detaliu. Presupui desigur că mare parte din ceremonialul pe care azi îl găsești descris în manualele de folclor se mai respecta cu destulă strictețe, că existau câțiva muzicanți țigani cu umorul lor specific, mult gustat încă și astăzi de către cei din F, că printre rude nu se poate să nu fi existat un hâtru întemeietor al tradiției cunoscute mai târziu prin moș Manu, Ică în zilele lui bune și mulți alții, dar meniul nu-l vei reconstitui decât cu mare greutate. Nu s-a servit drept aperitiv «Martini», ci țuică, la *hors-d'œuvre* măslinele, brânza și poate salamul au ținut loc crapului portughez, roșiilor *à la* Moscova și «Stroganoff»-ului, ciorba trebuie să fi fost cu totul alta decât bine cunoscutul borș țărănesc de văcuță, despre felul principal n-ai nici o idee, chiar dacă-ți place să crezi că au fost sarmalele și nu cotletul *à la* Lotus sau medalionul cu ciuperci. Gustul vinului de asemenea nu-l vei ghici niciodată, oricât ai compara Beaujolais-Village și Saint-Romain cu Poeni-pe-Coastă și F-pe-Deal din zilele noastre. Vei strâmba în continuare orgolios din nas: «*C'est pas une vraie appellation d'origine*!» Despre ce rol au putut avea în această afacere gâștele grase sau găina jucată cu ceaunul de o femeie mai cu țâfnă pe la nasul nunului mare, teatrul acela absurd în care se amestecă dansul vioi, energic și pur cu chiotele ca de pescăruș, cu cuvintele insinuante, cu banii și cu urările de fericire, iarăși nu prea ai avea ce să spui. Rasul și tunsul mirelui în dimineața răcoroasă de mai sau carnavalul grotesc de «luni-după-nuntă», când socrii erau chinuiți de verva și imaginația diavolească a

nuntașilor, puși la cuptor să se coacă (să nu mai fie adică «poamă acră»), încălecați cu de-a sila pe cai încă neînvățați cu frâul sau aruncați în bulboană cu haine cu tot, nu sunt pentru tine decât niște frumuseți necunoscute, ca Luvrul sau Capela Sixtină. // În ce măsură o limbă (româna, spre exemplu!) poate acționa ca mijloc de debruiaj? // La un control la poarta uzinei... Asta s-a mai spus. // Acesta este un text documentar care nu poartă un titlu. Autorii consideră că etichetarea este un act de semnificare specific comerțului și au, de data aceasta, puterea să o refuze. // A nu se oferi textul spre consum, ci spre întrebuințare. E chiar mai bine ca ei să împacheteze brânza și roșiile în hârtia aceasta decât s-o pună în bibliotecă și s-o șteargă din când în când de praf. // Dreptul la replică, nu la fotoliul de orchestră! // Dar asta face parte deja din ce scrie P. Măinescu și numește literatură.

În cea de a ZECEA ZI i-am aruncat pe fereastră un bilețel ca din partea soției sale. (Nora-Ioana-Maria imitase scrisul din agendă: «Soțului meu, la început de an, un gând bun!») în bilețel era prezentat amănunțit un plan de evadare. Ardeam de nerăbdare să vedem în ce fel Clientul va trece la punerea lui în practică, însă am așteptat toată ziua în zadar.

> Eram sigur că ea plecase de acasă după primele trei zile de absență nejustificată a mea și se simțea absolut îndreptățită s-o facă. Așa că biletul cu planul de evadare era, în mod evident, o mică farsă de-a lor.

INFORMARE ASUPRA UNIT. 261 (redactată de către maistrul Ilie Ilie Razachie pentru prietenul său Băncescu C-tin din Scorțeni. Bacău, în cea de a PATRA ZI după întoarcerea primului de la Sovata, contra unei damigene de vin):

Unit. 261 pe luna Sept nu a avut un plan stabilit, dar s-a realizat suma de 2115 lei.

Începând cu luna Octombrie de când am luat împrimire *ca responsabil al Unit 261 am avut repartizată ca cifră de plan suma de 3000 lei și sa realizat 3470 lei având o depășire de 470 lei.*

S-ar fi putut realiza o sumă mai frumoasă, dacă tov. cooperatori ar fi înțeles că planu nu este benevol ci este o sarcină asupra realizări *lui. Este de datoria fiecărui coop. pentru a recomanda serviciile ce le avem în tarif care ne ajută la realizarea planului. Rog ca atunci când*

unitatea are nevoie de anumite sarcini tov. Gervescu Vasile și Vișinescu Ion să nu mai murmure s-au *să* răspunde *că eu nu fac, că eu nu merg, cu rufele sau după materiale săpun și odicolon.*

În ceia *ce privește casa este necesar ca* fieca *tovarăș să înțeleagă întrucât nu avem casieră trebuie făcut prin rotație* de servirea la șicu *sinceritatea.*

În ceia *ce privește locul de muncă este obligat fiecare cooperator de* al *întreține în perfectă stare de curățenie pentru ca atunci când vine alt client să se simtă bine.*

CULTURAL

Este de datoria fiecărui coop. ca atunci când este ședință cultural-educativ *să ia parte cu regularitate de* ași *ridica nivelul cultural care și aceasta ajută la realizarea cifrei de plan. Noi până acum nu am participat dar ne luăm angajamentul de a participa la ședințele cu carter educativ.*

Responsabil Unit. 261 SCORȚENI Băncescu C-tin 1 XI '79 (și postdatat, de fapt, pentru că redactarea a avut loc la 24.X)

TACE

Încă din ziua a ȘAPTEA se părea că fiecare așteaptă de la ceilalți unul sau mai multe mesaje. Fatache plutea pe deasupra conștiinței lui G.V. cu un fel de aripi de lemn și am întreținut între noi

DIALOGURI?

— O carte buună, foarte bună...

— Da, asta-i bună, am citit-o și eu.

— Și cum se cheamă?

— ...buunăă, ăăă, *Enigma unei duminici,* Ignacio Cardenas Acuñas, foarte mișto!

Tăcere. Un minut. Apoi cineva fredonează: «Ni na ni na ni na ni na...»

— Însă, stai, însă stai să vezi, ăăă, chestia din *Valiza cu amprente*, deci asta era cu... cu pastoru, p-ormă, ăăă....

— O sută șaizeci de mii, o sută optzeci exemplare broșate... lucrarea asta mă înspăimântă.

— Bă, care eraa... care eraa...

— Tirajul?

Iarăși pauză scurtă.

— Ăăăă...

— *Mersul trenurilor* are mai multe.

— Cum îl chema peee...

— Numai *Mersul trenurilor*... altceva nu iese într-un așa tiraj.

— Cum îl chema pe nazistul de frunte care a șters-o în Anglia cu avionul? ...cum îl cheamă, mă?

— Ce zici tu?

— Cum îl chema pe nazistul ăla de frunte care a șters-o în Anglia cu avionul?

— Da' cu ceee se ocupa el?

— Era chiar șeful partidului... șeful cancelariei...

— Daaa?

— ...aghiotantul lui Hitler, nuu, că așa ar fi fost Goering chiar. Ăăăă...

Tăcere de mai lungă durată, în care toți se prefac că încearcă să-și aducă aminte.

— Dar legat de ce-i implicat? sau... cu ce prilej a șters-o?

— Bă, a șters-o pentru căăă... a mirosit că se-ntâmplă chestii nasoale, știi, adică, și că... bineînțeles că pentru el, nu se gândea la celelalte și a... ăăă... ăăă... coborât pe domeniul unui duce scoțian.

— Îhî.

— Însă nu l-a scutit să fie arestat și a stat cel mai mult dintre criminalii de război în pușcărie, știi...

— Hm, de ce?

— ...în Anglia, păi, după război, e, e, i-a condamnat pe toți, mulți *a* fost executați, bine, tipu a dus-o într-un... a dus un trai excelent în închisoare ... a fost... ăăă ... trimis în Germania Federală, după aceea, a stat în închisoare în condiții excelente, era unu dintre...

Pe cineva îl apucă subit o tuse. Ceilalți se înțeleg mai greu datorită acestui zgomot.

— Dar îl chema... nu, nu Speer, Speer eraa arhitectul... îl chemaaa...

Tăcere îndelungată. Se aud numai pocnituri din deget destinate să revigoreze memoria. Apoi deodată:

— Și ce-i cu el?

— A, da, ăăă, era mâna dreaptă a lui Hitler într-o vreme, ăăă...

— Bă, câte mâini drepte a avut ăsta!

— ăăă ... Goebels... da, ele sunt egale...

— A avut mai multe, nu?

— Bă, a fost, ăăă, bă, a fost predecesorul lui Bormann, știi, la cancelariaaa partidului, știi, deci...

— ...Mare.

— ... un tip dur de tot... controla toate fondurile... eeăă... șiii... ăăă ... Himmler... l-a ... coalizat temporar cu Goering și cu Bormann, i-a făcut o fotografie, întâi, în toaletă, ăăă, practicând onania, un film chiar...

Râsete.

— ...și s-au dus după aceeaa... a trimes ... și în toiul nopții... au apărut la Hitler, au ales și un moment psihologic, au apărut la Hitler. Tipu, obosit după o zi, că se culca târziu, tipu, știi... i-au spus: iată cu ce se ocupă. Bineînțeles chestia era complet inocentă, însă, în vremea aceea, cum orice chestie șocantă era considerată, ăăă, abatere de la morala de partid, șiii...

— Și urma cu execuție asta?

— ...nu, nu, nu, stai să vezi, a, a făcut o criză de isterie tipu și l-a chemat pe respectivu, la care ăia a spus căăă... ăștia se amuzau, știi, se amuzaseră, întâi au proiectat lui Hitler scena pe ecran, nu știu ce ...ăsta spumega, ăia se amuzau, știi, la care ăla a zis așa, ăăă...

Cineva pune în funcțiune un magnetofon din care se aude o muzică zgomotoasă. Apoi îl închide.

— ...este foarte adevărat că practic onania din cauză că sunt atât... vă sunt atât de devotat dumneavoastră... partidului și patriei. *Reich*-ului... încât nu mai am timp să alerg după femei... pe la Opera din Viena, aluzie la Ribentropp, știi (râsete), sau pe la Baabelsberg, ca Goering, știi, ăsta era un loc unde... studiourile cinematografice de lângă Berlin, știi, și la care Hitler, idiot, s-a dus și l-a îmbrățișat, l-a pupat, știi, și... iată un adevărat tovarăș, s-a jertfit cu totul, zice, până șii...

— A dat tot din el?

Râsete.

— A dat totul... nu, nu, nici un moment nu folosește pentru petreceri personale...

Ha, ha, ha, ha... generalizat.

— ...și le-a stricat treburile la ăia doi...

— Hă, hă... ai dracului!

Și MESAGERUL TACE și el.

Ce să spun, era și cazul!

DUPĂ UNȘPE ZILE am avut curiozitatea să auzim ce va spune Clientul când i se va reda posibilitatea de

verbalizare. Astfel că i-am scos călușul și iată ce a spus în cursul întregii zile:

(Și acum o să-l rog din nou pe tovarășul tipograf să adauge 24 de rânduri de albitură! Mulțumesc!)

Reiese că a tăcut toată ziua și a adormit împăcat. Aveam senzația că totul se terminase cum nu se poate mai bine și ne simțeam

ÎMPREUNĂ

pentru prima dată de când eram împreună, fericiți și victorioși. Exegeza singurului cuvânt rostit de el după redarea capacității de verbalizare

(SUNT)

aveam s-o facem altă dată.

ÎN ZIUA A DOUĂSPREZECEA, FOARTE DE DIMINEAȚĂ, am pregătit drogul de lăsare la vatră. Tot Jenny a fost cea care i-a făcut injecția, în jurul orele patru și treizeci de minute. La orele cinci și jumătate l-am depus în stare de inconștiență pe trotuarul bulevardului 30 Aprilie, pustiu la acea oră, însă nu departe de intrarea principală a uzinelor «jupiter». În preajma orelor șase și treizeci de minute ar fi trebuit să înceapă să se trezească.

ANTICIPAȚIE DIN ZILELE OPT ȘI NOUĂ DESPRE CUM VA FI TREZIREA

Am auzit mai întâi un bocănit continuu. Fiecare lovitură sonoră mă pocnea undeva puțin mai sus de ceafă, provocându-mi, în același timp, o trezire bruscă și neplăcută și o readormire pe care încercam să nu o accept. Încet-încet loviturile s-au localizat undeva mai sus, aproape de creștetul capului, unde îmi provocau din ce în ce mai multă plăcere. O plăcere aproape absolută, care combina, să zicem, senzația de plăcere a mâncatului și băutului unor substanțe foarte bune la gust cu senzația orgasmului sexual, cu plăcerea de a respira la munte și de a câștiga un meci de fotbal, cu vederea unor forme și a

unor culori care, neavând semnificație, te purtau totuși în zonele exaltării. Atunci am deschis ochii și am văzut o pată roșiatică, pe alocuri intensă, pe alocuri ștearsă și prăfuită, în care se mișcau zeci de picioare grăbite. Cum le vedeam numai până la genunchi, am dedus că mă aflam undeva jos și am început să aud voci amestecate cu rare izbucniri de semn: «E răcit, băiatu!» «...fără sifon!» «Acuși se scoală și-și bagă fișa de pontaj.» «Scoal', mă, c-avem treabă!» «E moale asfaltu?» ATUNCI AM STRIGAT: «Pictore, Ogare, luați-mă, domne, și pă mine!»

Pe masă se aflau note de telefon, apă, lumină, gaze și câteva scrisori de la clienți. Mi s-a făcut o greață imensă de aceste hârtii. Libertatea mi-o imaginasem puțin altfel!

Simt că degetele ar trebui acum să refuze să se chircească asupra obiectului atins și, în loc să-l înșface ca pentru a-l lua cu ele, ar face mult mai bine să-l mângâie, să-l atingă numai pentru a-l cunoaște și a-l saluta, dar atât și nimic mai mult. De altfel, de mai multe ori am remarcat cât este de ignobil și hidos, privit dinafară, acest gest milenar al înșfăcării și luării cu sine. Cu această ocazie degetele se zgârcesc, fac riduri, îmbătrânesc, mor, sunt mult departe de superba lor imagine a relaxării, când, așezate cuminți toate cinci, dădeau impresia unei familii ai cărei membri, de vârste diferite și răspândiți prin diverse colțuri ale lumii, s-au întors acasă cu toții, într-o după-amiază de sfârșit de vară, pentru a se fotografia împreună. Este de observat, însă, un lucru care, încă de când eram mic, mi s-a părut foarte ciudat: Dacă eu iau această sticlă în mână și plec cu ea în camera alăturată (pentru a mă întinde pe pat și a-i consuma conținutul), se spune că «eu intru în posesia ei», iar dacă răstorn propoziția și spun «ea intră în posesia mea», sensul nu se schimbă câtuși de puțin. Rămâne, adică, același: eu sunt posesorul, ea este posedata. De aceea, în ale lor texte, ale nonposesiunii, aveau dreptate spunând că limbajul natural ne refuză nouă posibilitatea de a lua vreodată cunoștință de situația în care noi n-am fi posesori. Chiar când nu posedăm nimic (ceea ce ar fi un caz ideal) sau când suntem, de fapt, posedați (ceea ce se întâmplă zilnic), noi nu putem gândi asta. Nu le reproșez nimic. Simt lichidul zbătându-se în sticlă și încerc să devin solidar cu el lăsându-l să mi se scurgă pe gât.

Sticla, eu, lichidul, mâna, gâtlejul suntem acum într-o acțiune de COOPERARE.

În cea de a PATRUSPREZECEA zi am mers cu toții la Spitalul de Urgență. La poartă se afla o femeie în vârstă, cu o expresie de bunătate pe față, care ne-a impresionat neplăcut. Noi vrem să părem niște cinici și nu totdeauna reușim. Când am rostit numele Clientului, femeia a început să răsfoiască cu grijă un repertoar. Pe urmă, când i-a găsit numele, s-a uitat încă o dată la noi și a început să plângă. În registru, în dreptul numelui Clientului, cineva zgâriase cu creionul o cruce, ceea ce probabil că avea o semnificație precisă. «Da' ce-a avut, maică, dă s-a omorât?» spune femeia, care acum deja hohotește. «Pentru vreo fată?» «Nu, doamnă, spune G.V., cu fruntea extrem de încrețită și cu o voce care vrea să fie sigură pe sine, dar nu e, a avut claustrofobie!» «Doamne ferește, măiculiță. Doamne ferește de mai rău!» spune femeia plângând.

Grupul nostru este acum într-o oarecare derută. Deși holul în care ne aflăm este foarte mic, distanțele dintre noi dau impresia că se măresc de la o secundă la alta. Cum nimeni nu-l privește pe celălalt, se poate crede că fiecare dintre noi trăiește pe cei câțiva centimetri pătrați pe care îi ocupă și că numai întâmplător cele șase bucățele de spațiu se află acum în același hol al Spitalului de Urgență, pentru că altfel, în mod normal, ele ar trebui să se afle fiecare pe un alt continent. Un vânt ușor, care are însă puterea și rezistența și căldura să sufle pe toate cele șase continente, ne împinge dincolo de ușă, în curtea spitalului, unde se mai află și alte rude de cetățeni accidentați. «Putem veni mâine la șapte dimineața să-l vedem la morgă!» spune NORA, dar, printr-o convenție de secole, respectată de milioane de semeni de-ai noștri, bărbații refuză totuși să asculte glasul femeii atunci când au ei impresia că se gândesc la ceva foarte serios.

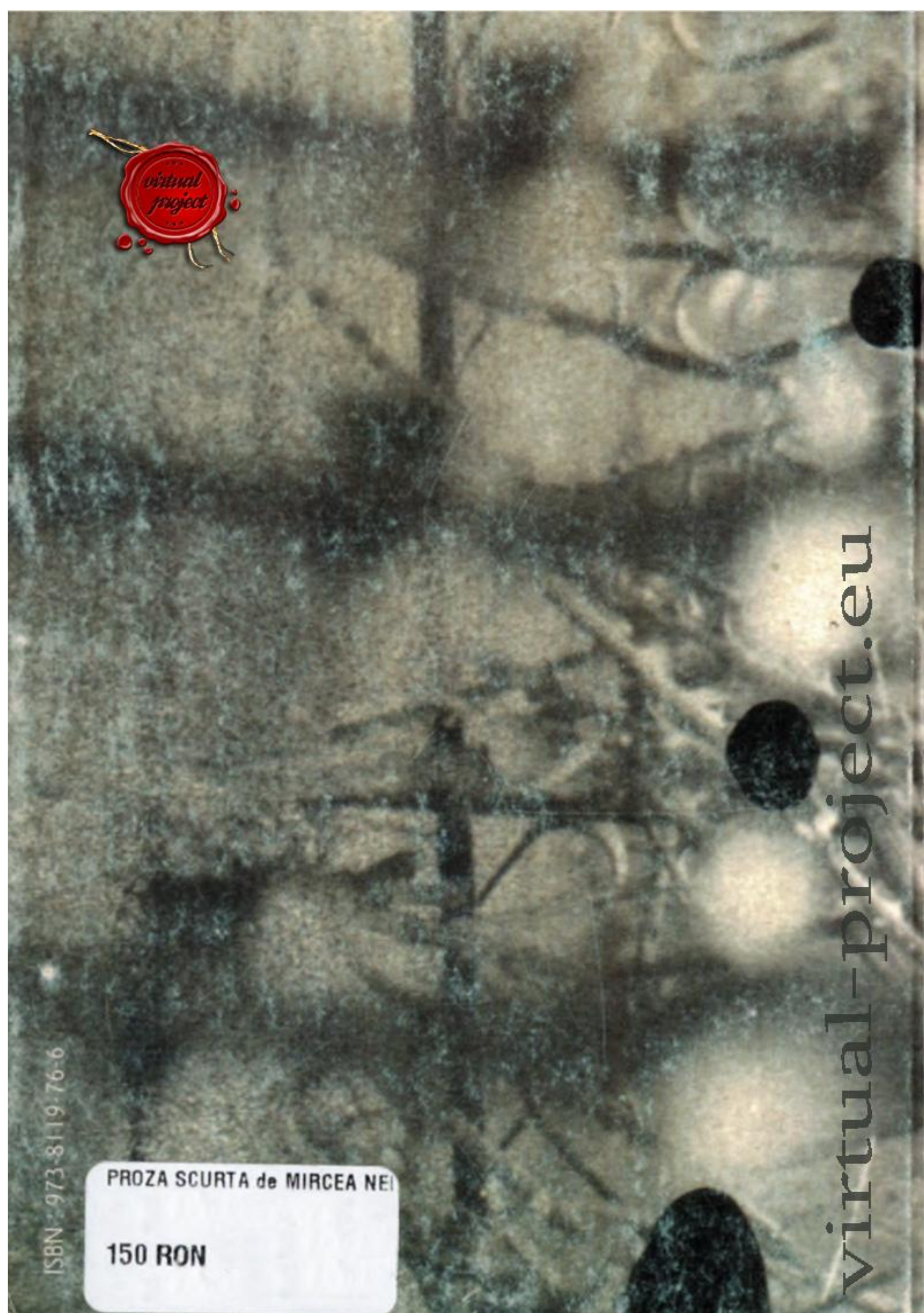
Un tânăr fotograf a fost răpit în ziua de 15 decembrie 1978 de indivizi între 20 și 25 de ani, printre care mai multe femei. După ce a fost ținut timp de douăsprezece zile într-o casă încă neidentificată și supus la diferite tratamente inumane, tânărul fotograf a fost pus în libertate, dar a încercat să se sinucidă, cu substanțe specifice meseriei, în apartamentul său din strada Bălăioara nr 101. Scurta declarație a

victimei din preziua accidentului fiind neconcludentă, cetățenii care cunosc amănunte sunt rugați să telefoneze la 055.

La orele 2 după miezul nopții, în noaptea de Revelion. Profira, plictisindu-se, obosită de compania zgomotoasă în care se află, pune mâna pe un ziar și descoperă fără să vrea textul de mai sus. Surâde și întinde mâna după paharul cu șampanie deja trezită. Își dă seama că a devenit liberă, dar lucrul acesta o lasă indiferentă.

În dimineața zilei de 2 ianuarie 1979, când ne-am dus cu toții la morgă (curioși să-l vedem mort, cât și să vedem dacă soția lui venise sau nu să-l «ridice»), am aflat că de fapt nu murise. Crucea desenată cu creionul în dreptul numelui său fusese greșit descifrată de portăreasa Spitalului de Urgență. Semnificația ei era cu totul alta. Tocmai ne bucuram deci de lucrul acesta (ne pierise, într-o oarecare măsură, sentimentul vag de vinovăție pe care-l avuseserăm până atunci și încercam, din nou, să ne explicăm gestul lui și perspectiva din care privise el lucrurile), când a apărut în spatele nostru, îmbrăcat într-un halat al spitalului și bucuros la culme că ne vede. Ne-a strâns mâinile, alungându-ne la fiecare pe rând surpriza și stupefacția, l-am explicat că poate e crezut mort de către soția sa în urma anunțului ambiguu apărut în ziar. Lucrul ăsta părea să nu-l deranjeze. Am ieșit cu toții în stradă râzând. Ne-a propus să ne însoțească, să vină cu noi, să facă parte din grupul nostru. Am votat în unanimitate pentru. Era o dimineață însorită de ianuarie. A doua zi concediul nostru de odihnă lua sfârșit și aveam să ne prezentăm (din nou cu unul în plus) la uzinele «Jupiter» și să ne luăm mașinile în primire, ca în fiecare dimineață, la orele 7. În fiecare dimineață la orele 7. În fiecare dimineață la orele 7.

CINE TACE ȘI DE CE?

virtual project
ISBN 973-8119-76-6
PROZA SCURTA de MIRCEA NEI
150 RON
virtual-project.eu

{1} Las cititorului dreptul să aleagă comparația care-i convine (*n.a.*).

{2} Nume inventat de autor pentru a veni cu bunăvoință în întâmpinarea celor care prin anagramare sau altfel ar căuta nume de persoane reale.

{3} Mulțumesc de epigramă (*n.a.*).

{4} Dacă cititorul simte cumva tocmai acum nevoia să se scarpine sau a uitat să dea cuiva un telefon, n-a scos ceva din priză, îi e sete etc., este rugat să întrerupă puțin lectura, să-și rezolve problema și să continue după aceea. Desigur, dacă mai are chef (*n.a.*).

{5} Nimic, nimic, continuați lectura! (*n.a.*).

{6} Autorul cere permisiunea de a reveni asupra acestei teme într-o carte ulterioara, intitulată AMENDAMENT LA INSTINCTUL PROPRIETĂȚII.

Table of Contents

Table of Contents